

A close-up portrait of a woman with blonde hair and blue eyes, smiling warmly. She is wearing a bright yellow scarf and a dark top. Her right hand is visible in the lower part of the frame, wearing a silver ring with a peace symbol and red nail polish. The background is a blurred brick wall.

Pilvi Torsti

VAALIKIRJA

PILVI TORSTI

VAALIKIRJA

Pilvi Torsti

VAALIKIRJA

KALEVI SORSA -SÄÄTIÖ 2016

© PILVI TORSTI JA KALEVI SORSA -SÄÄTIÖ RS
KANSI: ANNE RUSANEN, TAITTO: FREDRIK BÄCK
PAINO: ECOPRINT, VIRO 2016
ISBN 978-952-5689-64-8 (NID.)
ISBN 978-952-5689-65-5 (PDF)

Sisällys

Aluksi	7
Miten tutkijatohtorista tuli demarien ehdokas	13
Tukiryhmä ja ammattitalkoot	21
Kommentti: Jussi Lähde	30
Rahalla saa – vai saako	32
Kommentti: Esa Suominen	38
Katutaistelijat	40
Kommentti: Tom Packalén	48
Kilpasiskot ja -veljet	50
Kommentti: Nasima Razmyar	54
Tunnusta väriä – poliittinen imago ja mainonta	56
Kommentti: Mikael Jungner	63
Mediapeliä	65
Kommentti: Marko Junkkari	83
Puolue on paras ja pahin	86
Kommentti: Reetta Rätty	94
Vaalikoneoptimointi	96
Kommentti: Jukka Niva	99
Some ja minä -politiikka	101
Vaaliöverit, uhraukset ja vaali-ilta	107
Kommentti: Laura Rätty	115
Politiikan täytyy yhä pelastaa maailma	118
Kiitokset	123
Henkilöhakemisto	125

OMISTAN *Vaalikirjan* isommille pojillemme Eliakselle ja Kaiukselle. He muistavat elämästään vain ajan, jolloin politiikka on ollut jotain sellaista, jossa äiti on mukana ja jonka toimijoita kutsutaan etunimillä Jyrkiksi, Jutaksi, Antiksi tai Lauriksi. Ajan, jolloin on ollut säännöllisesti vaaleja ja niiden aikana poissaoleva äiti, paljon karkkeja, jäätelöä sekä ilmapalloja. Ilman puolisoani Samulia ei olisi ollut yksiäkään vaaleja eikä tätä kirjaa, mutta en usko, että hän haluaisi *Vaalikirjaa* omistettavan itselleen. Nuorin poikamme Aatos ei vaaleista vielä tiedä.

KELLO LÄHESTYY iltakahdeksaa 19. huhtikuuta 2015. Seison Helsingin Paasitornissa ympärilläni tärkeimmät aikuiseni: puolisoni, vanhempani, ystäviäni, vaaliryhmämme ydinväkeä. Kaikki he ovat tehneet valtavasti työtä, jotta tasan kello kahdeksalta selviäisi, että olen vähintäänkin hilkulla päästä eduskuntaan Helsingin vaalipiiristä. Tai varma läpimenijä. Tunnelma on odottava ja toiveikas, oma intuitioni on vahva.

Olemme sopineet, että vaalipäällikköni Esa Suominen seuraa ennakoöänten saapumista ja antaa minulle nopean päivityksen ennen kuin kommentoin mitään toimittajille tai muille ehdokkaille. Kahdeksalta tiedetään toki vasta ennakoöänet. Ensimmäisissä eduskuntavaaleissani vuonna 2011 kohensin asemiani tuntuvasti vaalipäivän äänillä. Tällä kertaa kampanjan loppukiri tuntuu vieläkin onnistuneemmalta.

Valtakunnalliset numerot rävähtävät ruudulle. Esa selaa iPadia. Hän pudistaa surullisena päätään, muodostaa huulilla lauseen: ”Ei onnistu.” Tulos on romahdus siihen, mitä olimme odottaneet. Ennakoöäänimääräni on pudonnut merkittävästi neljän vuoden takaisesta, ja olen SDP:n listalla vasta seitsemäntenä. Ennakoöäänien valossa myös läpimenijämme Helsingissä näyttävät olevan selvillä.

Tuon huhtikuisen kevätillan hetken tunnetila on ollut osaltaan tämän kirjan pontimena. Usean kuukauden lähes täysipäiväisen kampanjoinnin jälkeen tuo yksi hetki tuntui vievän kaiken romuttamolle. Olin valtavan pettynyt, tuntui jopa epäreilulta. Katselin ympärilläni ja jollain tapaa häpesin. Näiden ihmisten valtava panos oli nostanut odotukset kattoon. Ja sitten kaikki kuin imaistiin tyhjiyteen.

Jossain vaiheessa joku tuli sanomaan, että vaalipäivän ääntenlaskun jatkuessa nousen hurjaa vauhtia. Lopulta nousin vaalipäivän äänillä istuvan kansanedustajan Päivi Lipposen ja entisen presidentin puolisona paljon minua tunnetumman Pentti Arajärven ohi listan viiden-

neksi ja sen myötä varakansanedustajaksi. Alkuillan tuloksen valossa se oli jättiyllätys.

Olin siis vaalien jälkeen virallisesti olemassa, minulla oli vaalituloksella ansaittu asema, status. Mutta se oli laiha lohtu. Hyvä tulos ei lämmitä paljonkaan, jos ei pääse läpi, sillä politiikassa on kyse asemista. Täytyy olla asema, josta käsin voi tehdä ja toimia, käyttää valtaa. Myös puolueen tulos oli surkea.

Oma ehdokkuuteni ja kampanjani olivat ainutkertaisia, ja tämä kirja on kertomus vaaleista niiden kautta. En kuitenkaan väitä, että olisin ollut millään tavalla erityisen merkillepantava häviöjä tai läheskään ainoa: vuoden 2015 vaaleissa meitä valitsematta jääneitä oli 1 946.

POLITIIKASTA KIRJOITETAAN paljon, olen itsekin kirjoittanut. Kirjoja, lukuisia artikkeleja, kymmeniä kolumneja ja säännöllistä blogia noin seitsemän vuotta. Mutta vaaleista – siitä, mitä tapahtuu ehdokkaaksi ryhtymisen ja vaalituloksen julkistamisen välisenä aikana – on sen sijaan kirjoitettu yllättävän vähän. Mieleen tulevat esimerkit liittyvät lähinnä presidentinvaaleihin, jotka on hyväksytty jonkinlaiseksi ilmiö- ja henkilövaaliksi.

Sytä vaalikirjallisuuden vähäisyyteen on varmasti monia. Vaalien jälkeen ehdokas ja tukijoukot eivät yksinkertaisesti jaksakaan lisäponnistusta. Vaalien jälkeen ehdokkaalla ei myöskään ole kaipuuta saati tarvetta julkisuuteen. Pikemminkin vaalipäivä on vuosi nolla, jonka jälkeen ehdokkaalla ja tukijoilla alkaa uusi aika.

Vaalit ovat kuitenkin kertomisen arvoinen asia. Ne ovat ehdokkaalle ja tukijoukoille jännittävä, innostava ja koukuttavakin prosessi, jota ei osaa ennalta eikä ulkopuolelta kuvitella. Vaalit ovat myös yllättävän vähän ”likaista peliä” ja yllättävän paljon kollegiaalinen ponnistus, joka yhdistää kaikkia ehdokkaina olleita vähän samaan tapaan kuin sama urheiluharrastus.

Tämän kirjan näkökulma on ehdokkaan näkökulma. *Vaalikirja* on kokoelma kuvauksia vaaleihin ja politiikkaan liittyvistä kummallisuuksista ja hulluuksista. Kerron, mitä olen kokenut, ajatellut, tuntenut, ehdokkaana ja muita ehdokkaita tarkkaillen, vaaleissa ja vähän myös vaalien välissä.

Haluan kertoa vaalikampanjoiden takana olevasta valtavasta ponnistelusta – yrityksestä läpäistä kunkin vaalin tiukka seula – niille, jotka eivät ole politiikassa itse olleet mukana. Poliitiikkaan sitoutuneille tai hamuaville kirja toivottavasti antaa ajatuksia tai auttaa välttämään pahimmat virheet. Toivon vaalikirjan sekä lisäävän ulkopuolisten tarkkailijoiden ymmärrystä politiikasta ja vaaleista että auttavan uusia tulijoita jäsentämään ehdokkuuden ja politiikassa toimimisen monia puolia.

Olen ollut ehdokkaana onnekas. Käsittämätön määrä sitoutuneita, lahjakkaita ja osaavia ihmisiä on raivokkaalla tavalla laittanut itsensä likoon minun puolestani. Monet ovat tehneet sen vailla puoluepoliittista taustaa tai sidosta. Lisäksi sadat tavalliset kansalaiset ovat lahjoittaneet joka vaaleissa kerta kerralta suurempia summia. Minusta tuntuu, niin kuin varmasti monesta ehdokkaana olleesta, että omissa vaalikampanjoissani on ollut jotain erityistä.

Neljän vaalikampanjan aikana minulle ja tukijoilleni on kertynyt suuret määrät kaikenlaista käytännön tietoa ja kokemusta vaalikampanjoinnin arjesta ja yksityiskohdista. *Vaalikirjaa* voi lukea myös jonkinlaisena ehdokkaan käsikirjana. Tässä kirjassa avataan vaalikampanjan yksityiskohtia visuaalisen ilmeen suunnittelusta sosiaalisen median muutokseen ja katukampanjoinnista vaalirahoitukseen.

Halusin kirjoittaa, koska halusin kertoa vaalikampanjan näkymättömistä asioista, innostuksesta ja intomielisyydestä ja siitä, miten kampanja vei meiltä monelta suhteellisuudentajun. Myös minulta, ainakin hetkellisesti.

Tämä ei ole ohjelmallinen politiikkakirja. Siitä, miksi haluan toimia politiikassa, mikä on ihanteellinen Suomi ja maailma, olen kirjoittanut blogeissa ja aiemmissa kirjoissani ja kirjoituksissani.

KEVÄÄLLÄ 2015 huomasin, että meinasin sortua ”minulle kuuluu”-näkökulmaan. Minulle olisi ajatuksissani kuulunut paikka eduskunnassa, koska tein hyvän kampanjan, olin laittanut itseni likoon vuosia ja tukijoukkoni oli upea.

Poliitiikassa ja vaaleissa kenellekään ei kuitenkaan kuulu yhtään mitään. Vaalit ovat monella tapaa satunnaiset ja se täytyy hyväksyä. Poliitiikan imu syntyy osittain juuri vaalien sattumanvaraisuuden ja

10 jännityksen tuomasta tilanteiden vaihtuvuudesta. Siihen virtaan pitää heittäytyä ja olla valmis kestämaan vahvana ja vahingoittumattomana myös silloin, kun eteen tulee yllätyksiä ja ikävyyksiä.

Olen 40-vuotias. En juuri nyt ole ollenkaan varma, mitä teen viiden vuoden päästä. Jotkut poliittiset tukijani olivat tilanteesta hieman huolissaan viime eduskuntavaalien jälkeen. He kokivat, että olen tehnyt isoja ammatillisia ja yksityisiä uhrauksia ollakseni mukana päätöksenteossa ja osallistuakseni vaaleihin. Osa pelkäsi, että jättäisin politiikan, osa sitä, että en löytäisi muuta ammatillista uraa.

Olen arvostanut ihmisten huolenpitoa. Etenkin heti vaalien jälkeen se on tärkeää. Tulee tunne, että joku ymmärtää, että kyse on tosiaan myös työstä, toimeentulosta ja kaikista tavallisen elämän arkisista asioista, joita politiikkaan osallistuminen voi eittämättä mutkistaa, vaikka avaakin uusia mahdollisuuksia.

Kesällä 2015 kokenut ja viisas Helsingin Sanomien politiikan toimittaja Unto Hämäläinen antoi suoran ohjeen tai varoituksen: kampanja, joka on jatkunut 6–7 vuotta, on nyt saatava poikki. Itsekin ajattelin, että viime vaaleihin päättyi tutkijatohtori Torstin syksyllä 2008 alkanut pyrkimys tulla vaaleilla valituksi poliittiseksi päättäjäksi. Ehdokas Torstin pyrkimys oli pääosin epäonnistunut, ja oli mietittävä omaa tulevaisuutta.

On hämmentävää, miten vapauttavaa on ollut Unskin ohjeen mukaisesti lopettaa kuuden vuoden ehdokkuus. Vaikka toimin edelleen keskeisenä helsinkiläisenä päättäjänä, olen huomaamattani lakannut ajattelemaasta kaikkia tekojani tulevien vaalien näkökulmasta. Someosallistumiseni on satunnaisempaa ja filispohjaista, kirjoittelen Pilvin sähköpostilistalle jos ehdin, mutta en valvo öitäni, jos se jää ajanpuutteen vuoksi tekemättä. Yleisesti ottaen en juuri mieti, mitä muut minulta odottavat. Samalla olen hoitanut päättäjän tehtäväni ehkä paneutuneemmin kuin koskaan.

OLEN POLIITTISESSA tekemisessäni korostanut aina keskustelua ja vuorovaikutusta. Esimerkiksi vuoden 2009 EU-vaaliohjelmani rakensimme wikialustalla. Olen korostanut, kuinka ehdokkaana pyrin nimenomaan muiden *edustajaksi*. Edustamisessa olennaista on kyky koota ja yhdistää ihmisten näkemyksiä ja ajatuksia.

Silti halusin nyt kirjoittaa nimenomaan kirjan vuorovaikutteisen ja keskusteluun kutsuvan blogisarjan sijaan. *Vaalikirja* on minun tarinani niin kuin minä sen haluan kertoa. Ajattelen samoin kuin Tommi Melender kirjassaan *Liberalismin petos*: kirja luetaan ilman keskustelua. Kirjan ajatusten kanssa saa rauhassa olla eri mieltä ja testata niitä omia ajatuksiaan vasten.

Tämä kirja perustuu kokemuksiini vuosina 2007–2015. Olen sinä aikana ollut ehdokkaana neljissä vaaleissa: EU-vaaleissa 2009, eduskuntavaaleissa 2011 ja 2015 ja kuntavaaleissa 2012. Kuntavaaleissa tulin valituksi Helsingin kaupunginvaltuustoon, ja 2013 alkaen olen toiminut myös kaupunginhallituksessa. Vuoden 2011 eduskuntavaaleissa sijoituin toiselle varasijalle ja olin alle 200 äänen päässä valituksi tulemisesta. Viime eduskuntavaaleissa päädyin varakansanedustajaksi, vaikka ero varsinaiseen edustajapaikkaan oli äänimäärissä selvempi kuin vuonna 2011.

Pilvi Torstin vaalitulokset 2009–2015

Europarlamenttivaalit 2009	8 706	11.	(–36 619)
Eduskuntavaalit 2011	4 197	6.	(–184)
Kuntavaalit 2012	1 529	6.	(+674, valittu)
Eduskuntavaalit 2015	3 451	5.	(–1 705, varalla)

Taulukossa äänimäärä, sijoitus SDP:n listalla sekä ero sen viimeisen läpimenijän äänisaaliiseen.

POLITIikka EI tällä hetkellä erityisesti kutsu eikä houkuttele. Innostavimmat ja lahjakkaimmat tapaamani ihmiset toimivat ihan muualla kuin politiikassa. Se on sääli, koska politiikassa jaetaan ja käytetään valtaa, jonka turvin päätetään isoista asioista meidän kaikkien puolesta. Haluan omalta osaltani valaa ihmisiin uskoa politiikkaan ja siinä mukana olemisen halua. Ehkä tämä kirja auttaa jotakuta politiikkaan osallistumista miettivää välttämään yhtä lailla liiallisen kyynisyyden kuin ylettömän ihanteellisuuden.

Perusviestini on, että vaikka politiikassa ja vaaleissa kuulee perusteluna harvinaisen usein kuuluisan ”koska niin on tapana tehdä”, on niissä samalla valtavasti tilaa luovuudelle, uusille ihmisille ja ajatuksille. Parhaimmillaan politiikassa ja vaaleissa voi tuoda yhteen kaiken muilla elämäntiloilla oppimansa.

Politiikka olemme me ja jokaisen olisi hyvä olla kerran elämässään ehdokas jossain vaaleissa.

JAETUN URHEILUHARRASTUKSEN nimissä olen tätä kirjaa kirjoittaessani surutta hyödyntänyt paitsi omia kokemuksiani ja ajatuksiani, myös kaikkia muita ehdokkaita ja heidän myötäan tekemiäni havain-
toja. Kannan vastuun tulkinnoista ja näkökulmista.

Kiitos ja anteeksi kaikki!

Helsingissä 26. huhtikuuta 2016

Pilvi Torsti

Miten tutkijatohtorista tuli demarien ehdokas

Tässä luvussa opit, millaisia reittejä ehdokkaaksi päädytään, miltä se tuntuu, mitä läheiseni ajattelivat ja miksi minä päädyin nimenomaan SDP:n ehdokkaaksi.

KÄVELEN Unioninkatua, kun Uutispäivä Demarin (nykyään Demokraatti) toimittaja Timo Vainio soittaa loppuvuodesta 2008. ”Onko totta, että olisit lähdössä SDP:n eurovaaliehdokkaaksi?” Punastelen kävellessäni. Kurkin olan yli, kuuleeko joku tämän keskustelun.

”On se ollut esillä, mietin asiaa, en ihan vielä ole päättänyt”, onnistun vastaamaan. Seuraavan päivän lehdessä lukee, että Torsti on miettinyt asiaa ja lupaa miettiä sitä vielä lisää. Lukiessa tuntuu jotenkin laimelta ja falskilta. Jokainen politiikassa toimiva tietää, että totta kai se on ehdokas, kun tuolla tavalla kiemurtelee. Tuleva ehdokas Torsti on paitsi jännittänyt siitä, miten maailma ympärillä ehdokkuuteen reagoi, myös huolissaan siitä, että Ilta-Sanomien pohjustettu uutinen ehdokkuudesta saattaa nyt kärsiä.

Huolet ovat turhia. Ilta-Sanomat ja Helsingin Sanomat uutisoivat molemmat kuvan kanssa ehdokkuudestani alkutalvesta 2009. Perhe ja useimmat ystävät ja työtoverit tiesivät etukäteen, ja ne, jotka eivät tienneet, tulivat lehtijuttujen myötä onnittelemaan ja vaikuttivat vilpittömän iloisilta ja kannustavilta.

Tuosta hetkestä alkoi politiikkaan suuntautunut retki, jonka alkamista en paria vuotta aiemmin olisi osannut edes kuvitella ja jonka kestoja tai laajempia tavoitteita en ollut juuri miettinyt. Olin heittäytynyt mukaan itselleni tyypillisellä tavalla eli täysillä. Tulen politiikan ulkopuolelta, ja olin ehtinyt tehdä töitä toimittajana, tutkijana ja kan-

sainvälisissä hankkeissa, jotka kaikki omalla tavallaan motivoivat osallistumista. Koin, että nyt oli juuri oikea aika ja että aiempien tehtävien kokemukset ja verkostot tulisivat yhteisen hyvän palvelukseen. Uskoin itseeni ja mahdollisuuksiini, koska koin, että muut uskoivat minuun.

Miksi SDP

Puoluevalintani yllätti jotkut ystäväni. Moni sanoi, ettei olisi voinut kuvitellakaan äänestävänsä SDP:tä, mutta kuultuaan perusteluni ymmärsi kyllä, miksi halusin puolueeseen, jonka taustalla oli laaja kansainvälinen liike.

Ennen päätöstä ehdokkuudesta emmin SDP:n julkikuvaa ja väistämättömyyttä demarileimaa, joka tulisi istumaan minussa paljon tiukemmin kuin esimerkiksi vihreä leima Vihreiden ehdokkaissa. Mitä suljen pois, kun muutun sitoutumattomasta tutkija-toimittajasta demariksi?

Tulin kuitenkin siihen tulokseen, että haluan olla mukana isossa yleispuolueessa, joka voi käyttää merkittävää hallitusvaltaa Suomessa ja kansainvälisesti. Mikään muu Suomessa toimiva puolue ei tuntunut mahdolliselta. En koskaan neuvotellut tai edes tavannut muiden puolueiden ihmisiä: valintani oli puoluepolitiikka SDP:n riveissä tai ei puoluepolitiikkaa lainkaan.

En ole ollut puoluepoliittisessa toiminnassa mukana nuorisojärjestöissä enkä ylioppilaskunnassa. En ole myöskään ollut työpaikan ay-aktiivi. Oma yhteiskunnallinen aktiivisuuteni reilusti yli 30-vuotiaaksi asti oli kanavoitunut journalismiin, kansainvälisiin hankkeisiin, kansalaisjärjestöihin ja vapaaehtoistyöhön.

Olin äänestänyt kaikissa vaaleissa, mutta en ollut koskaan ollut mukana kenenkään ehdokkaan tai minkään puolueen vaalityössä. En ollut ikinä ollut ehdolla minkäänlaisissa vaaleissa. Kodissani oli sentään kerran aiemmin tehty vaalitöitä, kun silloinen poikaystäväni ja nykyinen aviopuolisoni auttoi Pekka Haaviston eduskuntavaalikampanjaa vuonna 1999.

Miten ihmeessä tällaisella taustalla päättyy ehdokkaaksi valtakunnallisiin EU-vaaleihin? Miten kansalainen ylipäänsä päättyy ehdokkaaksi poliittisiin vaaleihin?

Ehdokkaaksi tullaan tyypillisesti kahta reittiä. Toiset etenevät puolueen sisällä pikku hiljaa ja asettuvat ehdolle ensin pienempiin ja sitten isompiin vaaleihin ja nostavat vähitellen äänimääriään. Toiset tulevat mukaan puolueen pyytämänä. Yleensä pyydetty ovat tunnettuja henkilöitä, joita puolueet haluavat mukaan, koska uskovat heidän keräävän merkittävän määrän ääniä. Muista Pohjoismaista poiketen meidän vaalitapamme painottaa yksittäisen ihmisen kykyä kerätä ääniä. Se aiheuttaa sen, että puolueet tarvitsevat äänestäjille ennestään tuttuja ”julkisehdokkaita”.

Minun ehdokkuuteni ei ole puhdas esimerkki kummastakaan mallista. En ollut sen paremmin julkis kuin pitkän linjan puoluetoimijakaan. Otin ystävien välityksellä yhteyttä ensin Ulpu Iivariin. Tapasimme kertaalleen syksyllä 2007 Café Engelissä. Sain Ulpun kautta kutsun saman vuoden pyhäinpäivän ”kapinakokoukseen” Hämeenlinnaan, missä Erkki Tuomioja ilmoitti haastavansa Eero Heinäluoman puolueen puheenjohtajakisassa.

Kokoukseen piti ennakkotietojen mukaan olla tulossa myös minulle tuntematon nimi, jota silloin tituleerattiin ”nousevana kykynä”. Hän oli kokkolalainen kansanedustaja Jutta Urpilainen, joka kuitenkin perui osallistumisensa kapinakokoukseen. Vilahdin silloin ensimmäistä kerta SDP-yhteydessä televisiouutisissa, ja vanhempani taisivat saada asiasta jotain palautettakin. Kapinakokouksessa tutustuin Esa Suomiiseen, joka toimi tuolloin Erkki Tuomiojan eduskunta-avustajana. Esa kutsui minut lounaalle ja rohkaisi mukaan toimintaan. Ilman Ulpua ja Esaa en olisi mukana.

Liityin ensin puolueen kannatusjäseneksi, mutta en kannatusjäsenyyssaikeeni koskaan kuullut SDP:stä mitään. Jossain vaiheessa liityin silti puolueen jäseneksi. Kirjoitin pitkät muistiot ”Miksi politiikka?” ja ”Miksi SDP?”, joita luetin perheellä, ystävillä ja kollegoilla. Kaikki rohkaisivat eteenpäin.

Loppuvuodesta 2008 kirjoitin Ulpu Iivarin ehdotuksesta muistioideni pohjalta Helsingin Sanomien sunnuntaisivujen Debatti-palstalle artikkelin ”Puoluepolitiikan täytyy pelastaa maailma”. Minulle se oli merkittävä ulostulo. Jännitin jutun julkaisua, koska pidin selvänä, että sen jälkeen minut on leimattu poliitikoksi.

Oletus oli liioiteltu. Kaikenlaista hauskaa kuitenkin seurasi. Aikanaan Helsingin Sanomien ulkomaantoimituksessa kanssani työskennellyt taittaja Jouko Vanninen soitti Ulpu Iivarille. Jouko ehdotti, että tämä Pilvi pitäisi saada ”meidän” ehdokkaaksi, mihin Ulpu vastasi, että niin tässä taitaa olla tapahtumassa yllättävänkin nopeasti. Niin takavuosien kesätoimittaja-Torstin ja viisaan ja hieman änkyränä pidetyn taittaja-Vannisen tiet kohtasivat. Jouko on sittemmin kaikissa vaaleissa tehnyt hyväkseni suuren työn muun muassa jakamalla tuhansia esitteitä ja olemalla tarvittaessa apuna ja tukena kaikenlaisessa käytännön vaalityössä.

Pilvi Torsti: ”Puoluepolitiikan täytyy pelastaa maailma”

Helsingin Sanomat 23.11.2008, Sunnuntaidebatti

Verrattuna 1990-lukuun keskeiset 2000-luvun haasteet ovat sellaisia, ettei niitä ratkaista kuluttajien valinnoilla tai lyhytkestoisissa projekteissa. Monet aikamme keskeiset maailmaa yhdistävät haasteet muodostavat toisiinsa sidotun vyyhdin. Esimerkiksi Afrikan köyhyys lisää laittomien siirtolaisten tulvaa Eurooppaan, mikä johtaa Euroopan sisäisiin jännitteisiin. Myös ilmastomuutos on suuruusluokaltaan niin mittava haaste, että se vaatii koko yhteiskunnan ja valtioiden välistä yhteistoimintaa. Tähän tarvitaan edustuksellisen demokratian kautta yhteisesti hyväksyttäviä ja kaikkia sitovia päätöksiä.

Edustuksellinen demokratia perustuu puolueisiin ja niiden kautta valittuihin edustajiin. Siksi ratkaisuja pitää nyt etsiä ja tehdä osana puoluepolitiikkaa kansallisesti ja kansainvälisesti. Puoluepolitiikan täytyy pelastaa maailma.

[...]

Jos siis on ilmeistä, että kulutusta on syytä ohjata voimakkaasti johonkin suuntaan, yhteiskunnan on se tehtävä, koska verotuksella ja muulla lainsäädännöllä voidaan vaikuttaa yrityksien ja ihmisten toimintaan. Päätöksen vierittäminen yksittäisen kuluttajan vastuulle on epärealistista ja pahimmillaan vastuun pakoilua. Kansalaisten ja äänestäjien – mukaan lukien me 1970- ja 1980-luvulla

syntyneet – puolestaan pitää tiedostaa politiikan ja edustuksellisen demokratian merkitys, jos aikamme ongelmia halutaan ratkaista.

Poliitikoilta pitää vaatia paitsi johtajuutta ja rohkeita päätöksiä myös kykyä perustella ja selittää asioita. Keskenäisistä ja uusista kysymyksistä pitää käydä avointa julkista keskustelua.

Ensimmäistä kertaa ehdokkaaksi

SDP-tunnusteluista ja esseistä huolimatta ensimmäinen vaaliehdokkuuteni eurovaaleissa 2009 tuli kuin varkain.

Syksyllä 2008 minua pyydettiin kuntavaaliehdokkaaksi, mutta en kokenut olevani sopiva niihin vaaleihin ja kieltäydyin. Ymmärsin myöhemmin, että jotkut helsinkiläiset sosiaalidemokraatit olivat olleet siitä pahoillaan ja pitäneet minua sooloilijana: tapaan kuuluu, että jos on juuri liittynyt puolueeseen ja pyydetään, niin ehdokkaaksi lähdetään.

Tuolloin en ajatellut asian olevan ollenkaan niin. Minusta ehdokkuus oli suuri henkilökohtainen ratkaisu, jonka voi tehdä vain, jos tosisaan pyrkii pääsemään läpi. Vuonna 2008 en nähnyt mitään perustetta pyrkiä Helsingin kaupunginvaltuustoon. Myöhemmin olen ymmärtänyt, että ehdokkaana voi olla monella tavalla. Kuntavaaleissa puolueen on erittäin tärkeää saada monipuolinen ehdokaslista, joka kattaa koko kaupungin. Ehdokaslistasta muodostuu samalla runko lautakunnissa ja johtokunnissa päätöksiä tekevästä vaikuttajista.

Juuri tämä on ehdokkuutta pohtivalle uutta: myös ehdokkuus on teko ja tapa vaikuttaa. Toki aina tavoitellaan läpipääsyä, mutta jo ehdokkuus mahdollistaa vaikuttamisen. Myös demokratian kannalta laaja ehdokaskirjo on elinehto.

Tarinoita ensimmäisestä ehdokkuudesta ja siitä, mikä kaikki siihen johti, on yhtä monta kuin ehdokkaita. Oma EU-vaaliehdokkuuteni oli minulle yllätys. Olin lounaalla ystäväni Matias Möttöjän kanssa elokuussa 2008. Pohdimme sitä, että EU-vaalit 2009 olivat valitettavasti tulossa kannaltani liian varhain. Muuten ne olisivat olleet juuri oikeat vaalit minulle, olinhan lähtenyt politiikkaan mukaan erityisesti globaalien kysymysten ja Balkanin kokemusten innoittamana.

Kuinka kävi?

Pari kuukautta myöhemmin istuin Esa Suominen junailun ansiosta aamiaisella SDP:n tuoreehkon puheenjohtajan Jutta Urpilaisen kanssa – taas Café Engelissä. Muistan lievästi epämurkavan tunnelman, joka syntyi siitä, että tajusin kaikkien tunnistavan Jutan. Olin yhtäkkiä korkeassa asemassa olevan poliitikon kanssa intiimissä neuvonpidossa! Jutta ehdotti, että ryhtyisin ehdokkaaksi.

Asia oli sillä selvä. Jutta olisi toivonut asiasta puoluevaltuuston päätöstä saman tien, mutta siihen en suostunut. Tarvitsin aikaa valmistautumiseen, ja halusin, että perusasiat on suunniteltu ennen kuin asia tulee julki. Perfektionisti-Pilvi iski voimalla! Alkoi erittäin tiivistah-tinen valmistelu läheisten kesken: valokuvat, nettisivut, tukijat – työlista tuntui loputtomalta. Vaalipääälliköiksi sain Ulpu Iivarin, Jouko Elon ja Rinna Kullaan. Esa Suominen lupasi jeesata kaikessa, ja ystäviltä pyydettiin apua.

Tiedostan toki, että olin vuoden 2009 tilanteessa SDP:lle kiinnostava ehdokas ja sen vuoksi pääsin helposti mukaan ja sain apua. Profilini yliopiston tutkijatohtorina ja Balkan-asiantuntijana oli osa SDP:n pitkää kansainvälisten toimijoiden ketjua Martti Ahtisaaresta Tarja Haloseen. Olin omassa ikäluokassani epätavallinen demari, jonka nähtiin vetoavan vihreitä tai kokoomusta äänestäviin, kansainvälisesti orientoituneisiin kaupunkilaisiin. Samalla olin myös untuvikko politiikassa ja lähdin mukaan kisaan, jonka tuloksia kukaan ei voi ennustaa, ei varsinkaan sellainen, joka ei ole ennen ollut mukana.

Pilvin päiväkirjasta 21.6.2009

Vuosi puolessa ja ensimmäinen merkintä. Tämä kuvaa hyvin tätä vuotta: on ollut muuta kirjoitettavaa. Tähän on yksi muita merkittävämpi ja suurempi syy: EUvaalit 7.6.2009, joissa sain 8701 ääntä. Tulos vastasi alkuperäistä vaalitavoitetta: entrance to politics, hyvä kampanja ja tästä eteenpäin vakavasti otettava tekijä alalla. Toki matkan varrella odotuksia syntyi kovempaankin tulokseen, kun minua verrattiin Stubbiin, Ylioppilaslehti teki Obama-jutun kan-teensa otsikolla Toivo jne. mutta näin on hyvä, saan nyt rauhaa hurjan kevään jälkeen ja tästä on kaikin tavoin hyvä jatkaa. Kam-

panja oli aivan loistava ja siitä voimme kaikki olla kollektiivisesti valtavan ylpeitä.

[...]

Tästä talvesta ja keväästä vaikea kirjoittaa lyhyesti ja muistiinpanojen omaisesti. Tapahtunut isoja asioita. Kampanjassa vaikka mitä ja kaverit venyivät vaikka mihin. Hienoja tuttavuuksia myös paljon ja heränneitä ajatuksia. Tällaisen kampanjan jälkeen ihminen ei ole enää entisensä. Näkee eri näkökulmasta yhteiskunnan yleensä, itsensä, oman roolinsa maailmassa jne. Poliitiikka on minun juttuni, se on selvä, mutta kyllä politiikassa paljon muutettavaa myös. Jaksoin rauhallisena ja tyynenä loppuun asti. Rinna muistutti jotenkin tärkeällä tavalla siitä, miten on oltava aina rohkea, vaadittava paljon, fokusoitava jne. Oltava selvät tavoitteet.

Ystävien ja läheisten reaktio

Ehdokkuutta harkitseva miettii asiaa aina varmasti myös läheistensä kannalta. Mitä tämä heiltä vaatii? Tukevatko he ratkaisuani empimättä?

Pohdinta on tärkeää. Oma puolisoni oli alusta lähtien osa kaikkia pohdintoja ja suorastaan ehdotti mukaan hakeutumista.

Vanhempieni reaktio oli monisyisempi. Varsinkin äiti oli alussa pidättyväinen. Isästä olin aistivinani hiljaista tyytyväisyyttä, ja hän auttoi alusta lähtien kaikessa. Viime eduskuntavaalien varasija oli suurin pettymys nimenomaan isälle, joka viikkokausia oli pystyttänyt lippuja aamuvanhain kädet kohmeessa, ajanut teipatun asuntoautonsa kanssa ympäri Helsinkiä, jakanut esitteitä ja ollut käytettävissä 24h. Äiti on ollut kerta kerralta enemmän mukana, vuonna 2015 jo täydellä höyryllä.

Vanhempieni ensireaktioon liittyi tietysti huoli nuoresta perheestämme. Elias ja Kaius olivat 2- ja 4-vuotiaat, kun kävin ensimmäisen vaalikampanjani. Edeltävinä vuosina olin väitellyt tohtoriksi juuri ennen esikoisen syntymää ja sen jälkeen heittäytynyt täysillä perustamaan koulua Bosniaan. Se oli vaatinut jatkuvaa matkustelua vauvan kanssa ja myöhemmin koko perheen muuttoa Sarajevoon, missä Kaius syntyi kaiken sen keskellä.

Vanhempani ja veljeni tiesivät, että puolisoni oli kannustanut minua kaikissa ratkaisuisiani. He olivat myös nähneet läheltä, miten lujilla

20 kierroksilla olin toisinaan mennyt eteenpäin ja kuinka vaativaa se oli läheisille.

Vaikka perheeni on aina tukenut minua, on niitäkin ystäviä ja sukulaisia, joiden kanssa yhteydenpito syystä tai toisesta katkesi melkein kokonaan, kun lähdin politiikkaan – siitä huolimatta, että monet heistä ovat itsekkin eri tavoin yhteiskunnallisesti aktiivisia.

Olisi luullut, että halu vaikuttaa yhteisiin asioihin yhdistäisi enemmän kuin vivahde-erot poliittisissa linjoissa vieraannuttavat. Niin kokemukseni mukaan ihmiset politiikassa yleensä toimivat melkein puolueesta riippumatta: yhteiskunnallisesti aktiiviset ihmiset arvostavat ja kannustavat toisiaan.

Jostain syystä puoluevalintani – ja poliittinen aktiivisuuteni ylipäänsä – on tuntunut kuitenkin olevan joillekuille ihmisille ylitsepääsemätön ongelma. Ehkä syynä on se, että Suomessa politiikka on kompromissien taidetta, ja politiikan ulkopuolelta tätä taidetta on helppo moittia selkärangattomaksi. Jotkut ehkä kokivat, että olin hylännyt periaatteellisuuden ja idealismin. Itse olen tuntenut sekä ärtymystä että surua siitä, että politiikka on etäännyttänyt meitä toisistamme. Samaan hengenvetoon on toki hyvä todeta, että politiikan myötä on tullut paljon uusia ystäviä.

Tukiryhmä ja ammattitalkoot

Tässä luvussa opit, miten ehdokkaan tukiryhmä rakentuu ja mitä kaikkea tukiryhmä vaaleissa tekee. Sen luettuasi olet päättänyt hakeutua kaikissa vaaleissa jonkun ehdokkaan tukiryhmään.

KATSOT ympärillesi. Nämä ihmiset voisivat olla elokuvissa, kotonaan tai jonkun toisen ehdokkaan kokouksessa. He ovat kuitenkin juuri täällä, meidän olohuoneessamme, koska haluavat auttaa minua. Eivätkä he ole tulleet kuohuviinin tai kahvin houkuttamina, vaan he odottavat tehtäviä. Ikähaarukka ulottuu pikkulapsista lähes 80 ikävuoteen. Koulutus- ja ammattikirjo on yhtä laaja. Koolla on joukko, jota kutsutaan *ehdokkaan tukiryhmäksi*.

Lähes jokaisella ehdokkaalla ainakin eduskuntavaaleissa on tukiryhmä. Tukiryhmäläiset ovat vaaleja edeltävinä päivinä ehdokkaan apuna vähintäänkin tapahtumissa, jakamassa esitteitä, kenties kuljettamassa ehdokasta. Isoissa tukiryhmissä revetään moneksi: valmistelemaan materiaaleja, järjestämään tapahtumia, keräämään rahaa, suunnittelemaan tempauksia ja jakamaan esitteitä kaduilla ja postiluukuista.

En ollut lainkaan ymmärtänyt tukiryhmäläisyyden merkitystä poliittisen aktiivisuuden muotona ennen kuin ryhdyin itse ehdokkaaksi. Monelle suomalaiselle se on kuitenkin äänestämisen rinnalla ainoa poliittisen aktiivisuuden muoto. Tukiryhmien jäsenistä usein vain vähemmistö – kuten minulla – on puolueen jäseniä. Tukiryhmään liittyvät ihmiset haluavat vain jollain tavalla olla mukana auttamassa ehdokasta tämän ponnisteluisia kohti läpimenoa. He voivat olla sukulaisia, ystäviä ja työtovereita. Toki mukana on myös poliittisesti aktiivisia kansalaisia, jotka ennen vaaleja etsivät itselleen sopivan tukiryhmän tai tukiryhmiä.

Miten ehdokasta tuetaan

Uudelle ehdokkaalle suosittelen lämpimästi tukiryhmän kokoamista hyvissä ajoin ja rohkeasti. Ihmisiä voi ja kannattaa pyytää mukaan. Harva kieltäytyy ja valtaosa kannustaa ja on iloinen siitä, että joku tuttu laittaa itsensä likoon. Tukiryhmän jäsenistä muodostuu ensimmäinen ”peruskannattajien” joukko, jonka jokainen ehdokas kaipaa ja tarvitsee.

Oma tukiryhmäni rakentui aluksi perheestä ja lähiystävistä, joista valtaosalla ei ollut mitään puoluepoliittista kytköstä. Esa Suominen ja Ulpu Iivari ovat ainoat aivan alusta lähtien tukijoukoissani mukana olleet SDP:n jäsenet. Esa ja Ulpu toivat nopeasti mukanaan muita, koska puoluepoliittisesti aktiivisilla ihmisillä on tapana hakeutua jonkun ehdokkaan taustaryhmään vaalien häämöttäessä. Se oli alussa hämmentävää: vieraat ihmiset olivat valmiita laittamaan kuvani rintaansa ja suosittelemaan kaduilla ventovieraille ihmisille minun äänestämistäni!

Tukiryhmä on ollut minulle todella tärkeä. Laajasta tukiryhmästä on tullut selkäranka, jota ilman en varmasti olisi ollut neljissä vaaleissa mukana. Ryhmän toimintaa on leimannut intomielisyys, suuri sitoutuminen ja valmius käsittämättömään työmäärään. Vaaleja edeltävinä viikkoina olemme saaneet todeta, että kymmenet ja taas kymmenet ihmiset tekevät hommia päivittäin. Olemme toteuttaneet ammattimaisia, ison oloisia kampanjoita vapaaehtoisvoimin. Moni politiikassa pitkään mukana ollut on todennut, ettei ole koskaan nähnyt mitään vastaavaa.

Tukiryhmän rooli ja merkitys ehdokkuudessa on todella yllättänyt minut. Toivon, että tämä kirja osaltaan auttaa meitä kaikkia tunnistamaan mahdollisuutemme auttaa demokratiaa ja ehdokkaita. Ette voi arvata, miten paljon ehdokkaana oleva vanha koulukaveri tai työtuttu arvostaa kannustavaa viestiä tai pientä apua vaikka esitteiden jaossa tai mikrolahjoituksena vaalitulille.

Ihminen on perustavalla tavalla epävarma itsestään siinä vaiheessa, kun pitää alkaa markkinoida itseään vaalien raadollisessa henkilöki-sassa. Yön pimeinä tunteina epäilee kaikkea ja kaikkia. Silloin uusien vaalituttavien ja menneisyyden ihmisten yllättävä tulo tueksi ja avuksi merkitsee enemmän kuin kukaan koskaan voisi kuvitella.

Tukijoukon moninaisuus on ollut minulle itseisarvo. Olen ajatellut, että se ilmentää minua poliitikkona, joka pyrkii ja kykenee ajattelemaan laajasti. Olen halunnut vaikuttaa politiikassa nimenomaan sillä ajatuksella, että etsitään laajasti kansalaisten ja kaupunkilaisten yhteistä nimittäjää. En ole tullut mukaan eturyhmän edustajana, ja liki kamoksun ajatusta siitä, että ensisijaisesti olisin mukana ajaakseni itseni kanssa hyvin samanlaisessa elämäntilanteessa olevien asiaa. Lisäksi vaalien lähestyessä ja paineiden kasvaessa ehdokas kaipaa jatkuvaa vahvistusta sille, että hänen valintaansa uskoo ja sitä toivoo laaja ja sekalainen seurakunta.

Arvokkaaksi olen kokenut myös sen, että minut tuntevat ja kansani eri elämänvaiheissa vuosikymmenien kuluessa tekemisissä olleet ihmiset ovat ottaneet yhteyttä ja näyttäneet toivovan, että Pilvistä tulisi yhteisten asioiden päättäjä. Se on auttanut jaksamaan ja lisännyt omaa uskoa.

Ehdokas kaiken keskellä

Tilanteen tiukentuessa tukiryhmässä syntyy usein myös kiistaa ainakin ydintiimissä. Ollaanko verkossa vai torilla? Käytetäänkö rahat niin, että tehdään muutamia isoja lehti-ilmoituksia vai paljon pieniä? Missä medioissa ilmoitetaan? Pidetäänkö varainhankintaseminaari vai tehdäänkö vaaliseminaariparodia, joka ei tavoittele merkittävää varainkeräystä, mutta jonka saama julkisuus voi olla perinteistä seminaaria arvokkaampaa?

Parissa ensimmäisessä kampanjassani tunnen olleeni kiistoissa usein kaiken keskellä. Valintatilanteissa vastaukseni oli useimmiten, että toteutetaan molemmat vaihtoehdot, ja yritin myös parhaani mukaan selittää erilaisia näkökulmia eri ryhmille. Ehdokkaana kuvittelin näkeväni kirkkaasti sen, miten erilaiset kampanjapainotukset syntyvät. Pidän hedelmättömänä sitä, että niitä vertailtiin tai asetettiin vastakkain. Toiset etsivät ehdokasta Hakaniemen torilla, toiset some-torilla. Minä halusin olla tavattavissa molemmilla.

Viimeisissä kampanjoissa porukka oli hitsautunut yhteen. Moni tukiryhmäläinen myös sanoi, että oli hienoa olla porukassa, jossa oppi niin paljon uutta, koska mukana oli niin erilaisia tekijöitä. Toki verkkokam-

panjaa tuntemattoman oli edelleen vaikea kuvitella, millainen määrä aikaa ja työtä sen onnistuminen edellytti. Hyvän esitteen suunnitelleet graafiset osaajat puolestaan eivät pystyneet kuvittelemaan, miten kymmenientuhansien esitteiden jakaminen kädestä käteen käytännössä hoituu ja kuinka olennainen yksityiskohta esimerkiksi esitteen muoto sen jaettavuuden kannalta on.

Tukiryhmän luonteeseen vaikuttaa merkittävästi se, miten ehdokas tulee mukaan politiikkaan ja millaisia verkostoja hänen taustallaan on. Pitkään kuvittelin, että kaikki ehdokkaat tapaavat joukkojaan aina omassa kodissaan tai jonkun muun kotona. Myöhemmin olen ymmärtänyt, että paljon on sellaisiakin tukiryhmiä, jotka pohjautuvat johonkin järjestöön, työpaikkaan tai etujärjestöön, eivätkä siksi muodostu niin henkilökohtaisiksi kuin minun. Tukiryhmäläisistä on vuosien mittaan tullut ystäviä.

Eri puolueiden ehdokkaiden tukiryhmät ovat luonteeltaan jossain määrin erilaisia. SDP:ssä ja varmasti myös esimerkiksi vasemmistoliitossa näkyy työväenliikkeen perinne, jossa on totuttu korvaamaan pienemmät rahalliset panostukset talkootyöllä. Niinpä vanhemman sukupolven parissa on edelleen valtava kampanjapotentiaali.

Monien vihreiden osalta olen huomannut, että samoihin kaveripiireihin kuuluvien ehdokkaiden on vaikea löytää vaaleissa avukseen laajoja tukijoukkoja. Kokoomuksella sen sijaan on näyttänyt viime vuosina olevan varsin tehokas organisaatio, ja esimerkiksi eurovaaleissa 2014 puolueen ehdokkaiden tukiryhmät näkyivät komeasti katukuvassa, kun taas SDP:n tukiryhmät jäivät vaisuiksi.

Uskon, että vaalien lähestyessä ja paineiden kasvaessa ehdokas kuin ehdokas kaipaa jatkuvaa vahvistusta sille, että hänen valintaansa tukee iso joukko erilaisia ihmisiä. Siinä mielessä tukiryhmän koolla on väliä.

Kohti Pelastusjuhlia

Omissa kampanjoissani yksi kiinteään tukiryhmän rakentumisen ja säilymisen perusta on ollut säännöllinen yhteydenpito sähköpostilla ja Facebook-ryhmässä. Tukiryhmäni tapaamisissa väki on aina vaihtunut 20–40-prosenttisesti. Aina on pari yllätystä tullut paikalle ja moni vakiokalustoon kuuluva ei ole päässyt.

Olen pitänyt tapaamisilloistamme tavattomasti. Porukka kutsutaan yleensä kokoon, kun kampanja on tiettyssä vaiheessa, ensin suunnittelemaan kampanjaa ja myöhemmin nostattamaan henkeä ja jakamaan vastuualueita. Tukiryhmän kokoontumisen lähestyminen pakottaa ehdokkaan ja mahdolliset vaalipäälliköt jäsentämään kampanjaa, jotta kokoontumisesta saadaan mahdollisimman suuri hyöty irti. Itse tilaisuudesta ehdokkaalle jää yleensä pulppuava ja kohottunut olo.

Miten ehdokas ylläpitää tukiryhmää ensimmäisten vaalien jälkeen? Itse olen kuuden vuoden kuluessa luonut kampanja-aktiiveille ”Pilvin lista” -sähköpostijakelun, josta on kaksi versiota, laaja ja suppea. Vaalien välillä olen lähettänyt harvakseltaan mutta säännöllisesti kuulumisia ja mahdollisia politiikan uutisia. Laajassa jakelussa on satoja ihmisiä.

Suhtaudun tähän omasta mielestäni kovalla työllä kokoamaani sähköpostilistaan hyvin suojelevasti. Jotain ehdokkaalle ominaisesta hysteerisyydestä kertoo esimerkiksi se, että kun uusi vaalipäällikköni Hanna Isbom eduskuntavaalien alla lähetti listalle viestin, puutuin (tarpeettomasti) asiaan. Supertaitavalla vaaliorganisaattorilla Hannalla olisi ollut oikeus hermostua, mutta hän kuunteli tyynesti messuni siitä, että listalle tulee lähettää vain koontiviestejä.

Olen organisoinut kampanjoitani varmasti monien mielestä liikaa. Ihanteellisessa maailmassa ehdokas keskittyy olemaan ehdokas. Olen kuitenkin todennut, että olen itse niin organisatorinen, että kaikki pääsevät helpommalla, kun pidän monta lankaa omissa käsissäni. Ainoastaan vuoden 2009 eurovaaleissa tilanne oli hieman poikkeuksellinen, kun ulkomailla asunut ystävä ja kollega oli valmis käyttämään paljon aikaansa viestintään viikkoina ennen vaaleja ja palkkasimme lisäksi Matti Niemen kampanjasihteeriksi.

Politiikka kuuluu kaikille -henki on leimannut kampanjoitani ja tukiryhmän meininkiä. Siitä on myös kummunnut ajatus tuoda politiikka ja kansanjuhla yhteen: pyrkiä järjestämään hyviä bileitä osana kampanjoita ja tukiryhmän työtä. Vuoden 2009 eurovaalien yhteydessä pidimme ensimmäiset Poliitiikan Pelastusjuhlat ravintolalaiva Wäiskissä. Juhlien otsikko syntyi pitämästäni blogista ja kampanjan sloganista, joka julisti, että ”politiikan täytyy pelastaa maailma”. Wäiskin kannella mukana menossa olivat esimerkiksi Punatähdet, Ninni Poijärvi ja Mika Kuokkanen.

Tilaisuus oli erityisen tärkeä ja arvokas, koska juhlimisen syynä oli ensimmäistä kertaa politiikka ja ehdokkuuteni. Lämmin ja nostattava meininki jäi elämään. Olemme viime vuosina järjestäneet joka vuosi Ravintola Piritassa Poliitiikan Pelastusjuhlat. Vaalien alla juhlat ovat toimineet kampanja-avauksena ja loppukirin aloituksena. Esiintyjiä on ollut vaikka keitä, ja tilaa ovat saaneet myös uudet kyvyt, kuten laulava Ann Selin. Syksyllä 2015 sain useita viestejä, joissa toivottiin jatkoa Pelastusjuhlille ja todettiin, että nyt se politiikka tuntuu pelastamista oikein kaipaavan!

Myös Pelastusjuhlien valmisteluissa on näkynyt ehdokkaan halu yksityiskohtien viilaamiseen. Olen halunnut, että kaikki valaistuksesta pöytien aseteluun, koristekukkasiin ja ilmapalloihin olisi loppuun saakka harkittua. Äänentoistoon on satsattu ja ohjelman dynamiikka mietitty. Olen halunnut, että tilaisuudet videoidaan ja tehdään kooste, jotta myös ne, jotka eivät päässeet paikalla, voisivat päästä mukaan tunnelmaan. Lisäksi olen toivonut, että Piritan juhlat ovat tilaisuus, johon myös puoluepoliittisesti sitoutumattomat ystävät voivat tulla ”syttymään” asiasta ja meiningistä.

Pelastusjuhlien yksi tärkeä tavoite on liittynyt siihen, että yhdessä paikassa voidaan yhdellä kertaa tehokkaasti jakaa vaalimateriaalia. Myöhemmin olen huomannut, että yksikään SDP:n tilaisuus ei taida olla niin tarkkaan etukäteen suunniteltu kuin meidän Pelastusjuhlamme ovat olleet.

Hyvä kysymys onkin, onko kaikki suunnitelmallisuus ja tarkkuus ollut välttämätöntä tai perusteltua esimerkiksi vaalimenestyksen kannalta. Rohkaisen kaikkia ehdokkuutta pohtivia miettimään, missä kaikessa kannattaa vaalimenestyksen kannalta tehdä täysillä ja milloin vähempikin riittäisi. Missä vaiheessa menee överiksi ja läheiset ja mahdollisesti myös ehdokas itse uupuvat kaiken tekemisen alle? Milloin meininki ja tunnelma alkaa kärsiä ylitekemisestä ja yliyrittämisestä?

Pysäyttävää minulle oli, kun läheinen ystäväni Jenni Tuominen, joka oli vastannut Pelastusjuhlien tunnelman luomisesta, erään juhlan jälkeensä koki kaiken jääneen ulkokohtaiseksi. Puimme asiaa ja tajusin, että poliitikko-narsisti-kuplani kaipasi ravistelua. Olin muuttunut läheiseni silmissä juuri sellaiseksi, millainen en halunnut olla, ja miettinyt juhlissa vain, miltä asiat näyttävät. Olin suhtautunut muihin ihmisiin

suorituksen osina. Olen edelleen erittäin kiitollinen siitä, että Jenni nosti kissan pöydälle ja pakotti minut huomaamaan tilanteen. Heti en ongelmaa tietenkään myöntänyt.

Pilvin päiväkirjasta

Pe 18.3.2011

Hurja viikko. Esim eilen klo 0600-22 tekstejä, videoita, vaalikoneita, mainoksia, esiintymisiä jne. Huono omatunto lapsista. VALTAVASTI työtä vaalien kanssa, monet monet mukana. Onko tässä mitään järkeä? Eilen mm Soininvaara & Santamäki-Vuori, ks [SDP Helsingin toiminnanjohtajan Jukka] Paasikallion email ”Nyt se vasta alkaa”.

21.3.2011

Alan vakuuttua, että Piritta tulee täyteen ihmisiä. Se tuntuu tärkeältä. Valtava puristus ollut nämä päivät. Julkisia esiintymisiä, lukuisia kirjoitustöitä, blogeja, kampanjaorganisointia.

22.3.2011

Upea ilta. Livevideosta lisää. Minä uberpoikki. Arvio: menen läpi.

Ammattitalkoot

Jokaisen ehdokkuutta joskus pohtivan kannattaa miettiä ystäviään, tuttaviaan ja muita verkostojaan. Ihmisille kannattaa soitella ja kysyä mukaan ja avuksi. Kokemukseni on, että harva sanoo ei. Yleisesti rohkeaisen myös kaikkia ehdokkaita tuntevia tarjoamaan apua. Yllättävillä taidoilla on käyttöä, ja kampanja muokkautuu osin sen mukaan, mitä ehdokasta auttamaan valmiit ihmiset osaavat ja haluavat tehdä. Kampanjoissa voi myös kenties toteuttaa sellaisia asioita, joita työelämässä ei voi.

Puolue ei välttämättä ole monellekaan kovin merkityksellinen asia, vaan tutulle ”hyvälle tyyppille” tehdään mieluusti palvelus. Yhä useampi kokee myös sitä kautta edistävänsä demokratiaa. Minusta myös vaikuttaa siltä, että puoluepoliittinen osallistuminen on kokemassa jonkin

sortin comebackin pitkän epäpoliittisen aikakauden jälkeen. Ehdokkaiden kampanjoiden kannalta se on arvokas asia.

Jokainen kampanjani on ollut tukiryhmän vapaaehtoisuuteen nojaava ponnistus, jossa ammatti-ihmiset ovat pistäneet parastaan. Lähiystävistä valtaosa on ollut tavalla ja toisella mukana.

Ystävänä Milla Kokko, joka nykyään on johtavan mainostoimiston ykkösjoukkoa, paljasti vuoden 2009 eurovaalien yhteydessä kykynsä johtaa kampanjaa. Sen jälkeen hän on pitänyt jokaisen kampanjani punaisesta langasta kiinni ja puolustanut valittua linjaa monesta suunnasta tulleiden neuvojen paineessa. Hänen ansiostaan olemme myös joka kerta omaksuneet tavan tehdä kaikki isosti ja tietoisesti luoneet vaikutelmaa kokoaan suuremmasta kampanjasta.

Tukiryhmä on vastannut kampanjan konkreettisesta toteutuksesta. Ensimmäisissä vaaleissa graafikkotaitelijaystävät auttoivat alkuun ja tekivät esitteet ja rintanapit, kun ensin kehtasin pyytää. Kun huomattiin, että tarvitaan lisää mainoshenkisyyttä, pyydettiin kaverin kaveria, kokenutta AD:tä tekemään graafinen ilme ja versiot siitä eri materiaaleihin.

Ilme on aina uusittu vastaamaan kunkin vaalivuoden henkeä ja kampanjan tavoittelemia viestiä. Ensin Pilvi oli kokenut kansainvälinen toimija, mutta tuore kasvo politiikassa, sittemmin halusimme esitellä osaavan valtionaisen, joka on valmis valtakunnan ja Euroopan päättäjäksi ja tarvittaessa ministeriksi.

Verkkosivujeni koodari tekee päivätyönään uraa Piilaaksossa, mutta on vuodesta 2008 alkaen ollut aina valmis valvomaan muutaman yön, jotta Pilvin sivut on saatu kampanjaiskuun. Muilla verkkotiimin vapaaehtoisilla jäsenillä on taustaa Ylessä, Hesarissa ja monissa yrityksissä. Valokuvaajiksi on saatu maan huippukuvaajia ja kotisivujen videoissa auttoi kesätoimittaja-ajoilta tuttu Yleisradion pitkäaikainen kuvaaja-leikkaaja. Vuoden 2015 vaalien videot saatiin pro bono -työnä Osku Pajamäen tuotantoyhtiöltä.

Kaikki tämä ammattimainen työ olisi maksanut markkinoilta ostettuna kymmeniätuhansia euroja. Nyt panosta on maksettu viinipulloilla, isän kalastamalla kuhalla ja metsästämyllä lihalla, pelkillä kiitoksilla ja karonkkajuhlilla. Olen usein sanonut, että kampanjani perustuvat

ammattitalkoisiin. Käsitykseni on, että valtaosassa vaalikampanjoita on sama tilanne.

29

Pilvin päiväkirjasta lauantai 16.4.2011

Viikon aikana valtava meininki ja rynnistys. Olemme tehneet mielettömän määrän työtä kaikki, tämä on joka tapauksessa työvoitto. Tuntuu, että tosi moni haluaisi, että minut valitaan myös demarien sisältä. Moni veikkaa läpimenoani. Hirmu vaikea arvioida, miten pitkälle Nasiman tunnettuus riittää. Torstaina vedettiin Ulpun ja Samulin kanssa sen verran yhteen, että kaikki voitava on tehty. Hurja työ kaikilla saroilla ja sitä myöten valtavan hieno kampanja. Kymmenien ihmisten työvoitto toivon! Kaikkein eniten harmittaa, jos tämä tekemisen meininki ja iso porukka ei viimeistele tilannetta meille, koska kansanedustajana meillä olisi valmis setti kasassa!

Kiitollisuus

Mitä lähemmäs vaalit tulevat, sitä kovemmilla kierroksilla käy myös tukiryhmä. Kaikki tarkoittavat hyvää ja valtaosa tukiryhmästä myös käsittää, että ehdokas kaipaa tukiryhmältä loppuvaiheessa lähinnä päänsilitystä ja itsenäistä omaehtoista otetta.

Aina on kuitenkin joku, joka ulkotilaisuudessa haluaa juurta jaksain käydä ehdokkaan kanssa läpi kantaansa johonkin ajankohtaiseen asiaan, ja toinen, joka haluaa miettiä ehdokkaan kanssa, onko valittu esiteteksti toimiva siinä vaiheessa, kun kymmenien tuhansien painos on jo otettu. Sellainen kuuluu ehdokkuuteen, ja neuvoni jokaiselle ehdokkaalle on, ettei kannata ärsyntyä. On upeaa, että niin moni koko ajan miettii yhteisiä teemoja ja haluaa kampanjasi onnistuvan. Yleisesti ottaen myönteinen rauhallisuus on viimeisinä kampanjaviikkoina ehdokkaalle arvokas ominaisuus.

Pärjääkö ehdokas ilman tukiryhmää? Ainakaan minä en olisi voinut harkita ehdokkuutta, ellei ympärilläni olisi ollut laaja osaava joukko. Kyse on sekä rahasta että fiiliksestä.

Kaikissa kampanjoissa olen tottunut siihen, että olen voinut soittaa Ulpu Iivarille oikeastaan milloin vain ja jakaa päivän tunteja. Ehdokkaana on usein herkillä. Ihminen, jolla on vastaava kokemus takana, ymmärtää sen ja jaksaa kuunnella vaaliminäkuplassa vellovaa ehdokasta. Joka toisena päivänä ehdokas on varma läpimenosta ja siihen viittaavista hiljaisista signaaleista, ja joka toisena hän on valmis heittämään hanskat tiskiin ja vakuuttuneena siitä, että kaikki muut ehdokkaat ovat paremmin esillä julkisuudessa, keräävät enemmän rahaa ja ovat muutenkin parempia.

Ehdokasta ymmärtävä tukiryhmä on tärkeä siksikin, että kampanja on käynnissä intensiivisesti puolisen vuotta ja valmistelutyö alkaa jo sitäkin varhemmin. Ehdokkuus täyttää ehdokkaan elämän paljon aiemmin kuin normikansalainen on millään tavalla tietoinen, että ylipäätään on tulossa vaalit.

Kampanjan jälkeen kiitollisuudenvelassa olemisen tunne ei koskaan täysin häviä, vaikka ihmiset ovat moneen kertaan minullekin sanoneet, että älä ajattele niin. Tukiryhmäläisten tekemän työn määrä on kuitenkin niin valtava ja monesti myös kuukausien ajan jatkuva, ettei sellaiseen henkilökohtaiseen huomioon ole tottunut.

Pohdin tässä kirjassa toisaalla listavaalia. Mitä se tarkoittaisi tukiryhmille? Kaikessa puoluetoiminnassa havaitaan aina sama: on erittäin vaikea saada ihmisiä liikkeelle puolueen kampanjaan. Sen sijaan yksittäisillä ehdokkailla on parhaimmillaan kyky saada innostettua vaalihuumuun paitsi puolueen jäsenet myös politiikan ulkopuoliset toimijat.

*

Kommentti: Jussi Lähde

Ehdokkuus on aina matka ihmiseen, niin on myös vaalikampanjassa toimiminen. Ehdokas joutuu päästämään politiikan oman nahkansa alle. Sen lisäksi ehdokkaan nahkoihin uivat myös muiden ihmisten toiveet ja paineet.

Olen saanut seurata ehdokkaita ja heidän taustaryhmiään useissa eri vaaleissa. Olipa sitten kuntavaalit tai presidentinvaalit, kyse on aina siitä, mitä ehdokas aamulla peiliin katsoessaan näkee: toimiiko hän

vielä saavuttamattoman menettämisen pelossa, vai onko hän olemassa asiaa ja ihmisiä varten.

31

Kampanjointiin osallistuvien ihmisten vaikuttimet ovat myös kiinnostavia. Kampanjatyö on monille omien siipien kokeilua yhteiskunnallisessa osallistumisessa, tai se saattaa palvella vaikkapa omanarvontunnon palauttamista työpaikan menettämisen jälkeen.

Vaalikampanjoiden merkitystä ei ole riittävästi tutkittu, eikä niissä tehtyä ihmisten välistä yhteistyötä arvosteta riittävästi.

Jussi Lähde on kirjailija ja politiikan tarkkailija, joka on työskennellyt lukuisissa vaalikampanjoissa. Pekka Haaviston presidentinvaalikampanjasta hän julkaisi yhdessä Riikka Kämpin kanssa kirjan Sydänten presidentti (Helsinki-kirjat, 2012).

Tässä luvussa kurkistetaan vaalirahoituksen saloihin ja realiteetteihin. Lukija oppii, että myös rahoitus on kovaa vaaliväilyä ja että vaalibudjetti vaikuttaa merkittävästi ehdokkaan mahdollisuuteen ostaa esimerkiksi mainostilaa katujen varsilta tai lehdistä.

MIKROLAHJOITUKSET ovat ilahduttaneet minua omissa kampanjoissani. Olen kuitenkin havainnut monien suhtautuvan vaalirahoitukseen todella kielteisesti. Kerran viikkoa ennen vaaleja lapsen futiskaverin isä tuli jututtamaan minua Narinkkatorilla. ”Oletpa saanut paljon rahaa!” hän totesi vinosti hymyillen. ”Pajon rahaa” oli mielikuva, joka syntyi, kun näki isoja kampanjalippujani ja tutun huippukuvaajan ottamia erottuvia valokuvia. ”Jostain” on tullut paljon rahaa. Ja kun on kyse vaaleista, raha on *vaalirahaa*.

Suomen vaalijärjestelmä edellyttää jokaisen ehdokkaan keräävän oman kampanjansa rahoituksen. Mitä laajempi vaalipiiri, sitä enemmän resursseja yleensä tarvitaan. Vaalijärjestelmämme edellyttää myös henkilökohtaisen kampanjan, jossa on oma ilme ja tyyli. Ja se maksaa. Puolueiden yhteismateriaalit harvoin tukevat ehdokkaan omaa kampanjaa ainakaan suoraan.

Ei myöskään ole olemassa mitään valmiina odottavaa puolueen vaalirahakätköä, johon ehdokas saa avaimen, kun touhuun ryhtyy. Päinvastoin, useimmissa puolueissa ehdokkuus maksaa satoja euroja. SDP:n Helsingin piiri laskutti jokaiselta ehdokkaalta vuoden 2015 vaaleissa 800 euroa. Ehdokasmaksulla saa peruspalveluja kuten yhteisen valokuvauksen, osuuden yhteismainontaan ja yleiset puoluepalvelut.

Raha on nykyisen vaalijärjestelmämme keskeinen ehdokkaita erottava tekijä. Se liittyy läheisesti julkisuuteen: jos ei saa julkista näkyvyyttä mediassa, sitä on ostettava. Siis jos on rahaa. Esimerkiksi kollegani Sara Paavolainen julkaisi kevään 2015 eduskuntavaaleissa ainoastaan yhden

merkittävän lehti-ilmoituksen, jonka rahoittivat hänen iäkkäät vanhempansa.

Monet ehdokkaat ottavat vaalikampanjaan lainaa pankista. Outi Alanko-Kahiluoto otti vuonna 2011 useita kymmeniätuhansia euroja lainaa, jota hän vaalirahailmoituksensa mukaan maksoi takaisin vuosia. Outi tuli valituksia eduskuntaan, joten siinä mielessä satsaus oli perusteltu. Toisin kävi kokoomuksen Petri Sarvamaan, joka otti eurovaaleja 2009 varten ilmoituksensa mukaan 52 000 euroa lainaa. Hän tuli valituksi vain varasijalle, mutta nousi sentään parlamenttiin kolme vuotta myöhemmin, kun Ville Itälä siirtyi muihin tehtäviin.

Varainhankintaan voi keksiä kaikenlaista. Muusikko Hannu Oskala on järjestänyt tukikonsertin ja Rakel Hiltunen myynyt kenkiä ja hattuja kirpputorilla. Risto E. J. Penttilän 120 000 euron kampanjassa kaikki lahjoitukset olivat alle 1 500 euroa, joten yhtään rahalähdettä ei tarvinnut kertoa.

Pilvin päiväkirjasta 5.2.2011

Kunnon ihmisen vaikeus saada rahaa nyt. Tosiasia, että ilman omaa ja/tai perheen rahaa hyvin vaikea kampanjoida. Absurdia, miten paljon itsekin sijoittaa. Ruotsissa vastaavilla sijoituksilla jäsenäänestyksessä olisin jo sisällä & valittu.

Yksittäisten ihmisten lahjoitusten voima

Minun kampanjoitani ovat kannatelleet tavallisten ihmisten lahjoitukset. Niiden määrä ja merkitys on ollut kampanjoissani poikkeuksellista. Jokaisessa kampanjassa olemme saaneet suurimman yksittäisen kokonaisuuden yksityisiltä mikrolahjoittajilta. Eniten on liikuttanut se, miten myös hyvin pienituloiset ihmiset ovat osallistuneet ja halunneet tukea. Keskituloisten ihmisten lahjoittamat summat ovat nekin olleet merkittäviä ja nousseet useisiin satoihin euroihin.

Saamiani lahjoituksia ehkä lisäsi se, että kampanjoin ensimmäisen kerran eurovaaleissa vuonna 2009. Silloin yksityisen lahjoittamisen kulttuuri vahvistui, mihin saattoi vaikuttaa Barack Obaman vuoden

2008 kampanja ja sitä varten annetut mikrolahjoitukset, joita käsiteltiin myönteisesti julkisuudessa.

Miten lahjoituksia on pyydetty? Meillä on ollut kaksi lähestymistapaa. Vaalipäällikkö Ulpu Iivari ja minä olemme suoraan vedonneet tukijoihin sekä kotisivuillani että suorilla kirjeillä ja pyytäneet mukaan. Lahjoittaminen on aina ollut esillä kotisivuillani yhtenä tukemisen tapana, ja olemme korostaneet sen merkitystä vapaaehtoisvoimin rakennettavalle kampanjalle. Toinen kaikissa vaaleissa toteutettu kampanjakeräys on ollut vaalipäivää edeltävän päivän tuki-ilmoitus, jossa on julkaistu kaikkien ilmoitukseen osallistuneiden nimet.

Kaikissa vaaleissa, joissa olen ollut mukana, olen kerännyt vaalipiirin kaikkien ehdokkaiden vertailussa joko suurimman tai lähes suurimman potin yksittäisten ihmisten lahjoituksia. Vuoden 2015 vaaleissa Ben Zyskowitz meni täpärästi ohi, ja myös Otso Kivekkään kampanjan summa yksittäisiä lahjoituksia ja kirjamyyntituloja nousi korkeaksi. SDP:n ehdokkaista olen joka kerran kerännyt Helsingissä eniten yksityisten ihmisten tukea.

Paljonko kampanja maksaa

Monien arvioiden mukaan esimerkiksi kevään 2015 vaalikampanjani näytti ammattimaiselta ja isolta. Vaalirahailmoituksessa sen hinta on 39 854 euroa. Se on se summa, joka kampanjassa liikkui rahaa. Summalla ei ole mitään tekemistä kampanjan *arvon* kanssa, joka rahassa mitattuna olisi moninkertainen, jos kaikille tukiryhmäläisten työtunneille laskettaisiin hinta.

Ehdokkaan omalle ajalle ja ansionmenetykselle voi halutessaan myös laskea hinnan, mutta se ei kannata. Ehdokkuus on täyspäiväistä vapaaehtoistyötä. On joko hyväksyttävä ansionmenetys tai esitettävä, että hoitaa myös palkkatyönsä, vaikka käytännössä on kiinni ehdokkuudessa valtaosan ajastaan, vähintään useita viikkoja tai, kuten minä, jopa parin kuukauden ajan.

Vaalihuumassa ja ehdokaskuplassa rahan merkitys ja oma suhde rahaan hämärtyy. Ehdokkaana on valmis ostamaan uusia vaatteita sadoilla euroilla ja päättämään nopeasti satojen eurojen esitteistä. Kaikki voi olla juuri tästä satasesta kiinni! Vaalien jälkeen ehtii säästää.

Mistä vaalirahaa hankitaan

Voi olla, että on ehdokkaita, joille tarjotaan rahaa joko perinteisen tavan vuoksi tai siksi, että lahjoittaja odottaa vastalahjaksi suopeaa suhtautumista johonkin ajamaansa asiaan. Siksi olisikin hyvä, että rahoitusta kyselisi joku muu kuin ehdokas itse, jotta suoraa yhteyttä lahjoittajaan ei edes syntyisi.

Valtaosa ehdokkaista kuitenkin rahoittaa kampanjat itse tai kerää rahat lähiympäristöltään. Jokainen saatu euro on ponnistuksen tulos. Itse olen loputtoman kiitollinen Ulpu Iivarille, joka on kaikissa kampanjoissani uurastanut monessa roolissa, joista vähäisin ei ole ollut varainhankinta.

Joka kampanjassani moni on luvannut auttaa varainhankinnassa, mutta kun lupausten lunastamisen aika on tullut, Ulpu on ollut se, joka on tarttunut toimeen. Väsymättä Ulpu on kirjoittanut tahoille, joita on tuntenut tai joita muut ovat ehdottaneet, ja kerjännyt tukea. Jotain suomalaisesta vaalirahoituskulttuurista kertoo se, että jopa Ulpu taustastaan ja kokemuksestaan – entinen puoluesihteerin, kansanedustaja ja euroedustaja – huolimatta yllättyi rahoituksen hankkimisen vaikeudesta.

Jos perheemme taloudellinen tilanne ei olisi turvattu, en voi kuvitella, että olisin tehnyt sen paremmin vuoden 2011 kuin vuoden 2015 eduskuntavaalien kampanjaa. Molempien edellytyksenä on ollut ansiotuloista luopuminen useaksi kuukaudeksi ja merkittävä summa omaa rahaa. Yhteensä olemme käyttäneet vaalikampanjoihin noin 40 000 euroa omia säästöjä. Lisäksi ansionmenetyks on ollut mittava.

Vaalirahoitus on Suomessa ollut tikun nokassa erityisesti vuoden 2007 eduskuntavaalien jälkeen. Silloin kehittyvien maakuntien Suomi-porukka Arto Merisalonen ja Tapani Yli-Saunamäen johdolla rahoitti lukuisia, lähinnä kokoomuksen ja keskustan edustajia ja saattoi hyvinkin ratkaista vaalit. Ongelma oli, että tuetut ehdokkaat systemaattisesti jättivät ilmoittamatta saamansa tuen vaalirahailmoituksissaan. Lisäksi keskustan kansanedustaja Timo Kalli totesi haastattelussa, että ei ollut tarvetta ilmoittaa kaikkia tukijoita, kun ilmoituksen puutteellisuudesta ei ollut säädetty rangaistusta!

Kiitos Kallin lausunnon ja Merisalonen ja kumppanien toiminnan, jonka Helsingin Sanomien journalistit kaivoivat julkisuuteen, vaalirahaa on sittemmin syynätty tarkemmin ja lainsäädäntöä uudistettu. Monet ehdokkaat ilmoittavat vaalirahoituksensa yksityiskohtaisemmin kuin laki edellyttää.

Tätä taustaa vasten harmittelin viime vaalien yhteydessä muutenkin negatiivisessa julkisuuskierroksessa olleen ay-liikkeen toimintaa. Eniten minua harmitti sijaiskärsijäksi joutuneen Heta Ravolainen-Rinteen puolesta.

Heta Ravolainen-Rinne kuului noin parinkymmenen ehdokkaan kanssa Liike-ryhmään, jota SAK-taustaiset liitot tukivat ehdokasvalmennuksella ja taloudellisesti. MTV3 uutisoi Liike-ryhmän olemassaolosta ja sen ehdokkaiden saamasta tuesta vaalien alla. Todennäköisesti asiasta ei olisi uutisoitu, ellei yksi ehdokkaista olisi ollut puolueen puheenjohtajan puoliso. Tästä rahoituksesta seurasi kielteistä julkisuutta varmasti eniten Hetalle itselleen ja lisäksi puolueelle ja kaikille puolueen ehdokkaille.

Kielteisestä julkisuudesta oli todennäköisesti monin verroin enemmän haittaa kuin rahasta oli hyötyä. Ei auttanut, vaikka Heta selvitti rahoitustaan avoimesti, kun media otti häneen yhteyttä, ja vaikka tuki oli maksettu kaikkien sääntöjen mukaan. Maailma on se, miltä se näyttää. Juuri siksi Ravolainen-Rinteen ei puolueen puheenjohtajan puolisona olisi jälkikäteen arvioiden missään tapauksessa kannattanut ottaa vastaan senttiäkään ay-tukea.

Ehkä eniten harmittelin sitä, että ay-liike antoi edes pienen aiheen medialle, jolle ay-liike on paljon helpompi uhri kuin erilaiset yhdistykset, säätiöt ja yritykset. Kuitenkin elinkeinoelämätaustaisten toimijoiden tai esimerkiksi ruotsinkielisten säätiöiden antamassa vaalirahassa on kyse mittavista summista. Näitä toimijoita monien puolueiden ehdokkaiden vaalirahoitusilmoituksissa vilisee, mutta median on vaikea päästä niistä jyvälle.

Yksi vaalirahoitukseen liittyvä ilmiö on vaaliseminaarit. Monet institutionaaliset rahoittajat eivät halua maksaa suoraa tukea ehdokkaalle, vaan ostavat mieluummin seminaarilippuja. Monien kokoomusehdokkaiden seminaaritulot ovat vaalirahoitusilmoitusten valossa huppeita: ne voivat nousta kymmeniintuhansiin euroihin. Osallistujien ja mak-

sajien taustasta emme yleensä tiedä mitään, koska vain yli 1 500 euron tuki täytyy ilmoittaa eikä yksittäinen seminaarilippu siihen summaan yllä.

Olemme omissa kampanjoissani järjestäneet kaksi vaaliseminaaria. Olin alun perin itse niitä vastaan, koska pidin seminaareja ei-avoimen vaalirahoituskäytännön ilmentymänä. Ulpu Iivari sai minut kuitenkin uskomaan, että monet rahoittajat tukevat vain, jos he voivat osallistua seminaarin.

Seminaarituottomme ovat olleet vaatimattomia, mutta olen niiden kautta saanut pientä tukea sekä ammattiliitoilta että elinkeinoelämän järjestöiltä ja yrityksiltä. Kunnia-asia minulle ja Ulpulle on aina ollut, että maksullinen seminaari on oikeasti sisällöllinen. Vuoden 2015 tilaisuudessa puhuivat Jyri Häkämies, Lauri Ihalainen ja Jaakko Iloniemi, vuonna 2011 äänessä olivat Piia-Noora Kauppi, Lauri Ihalainen ja Ulpu Iivari.

Selailin tätä kirjaa varten eduskuntaan valittujen edustajien vaalirahoitusilmoituksia tarkistaakseni yksittäisiä tietoja ja muodostaakseni kokonaiskuvaa. Yhden ehdokkaan osalta pisti silmään se, että hänen ilmoittamansa rahoitus eli kaikki 1 500:aa euroa suuremmat summat tulivat lahjoittajilta, jotka työkseen ovat viihde- ja alkoholinmyyntibisneksessä.

Vuoden 2011 eduskuntavaalien alla SK Entertainment -yhtiö, jonka aputoiminimien joukosta löytyvät muun muassa Seppo ”Sedu” Koskisen ravintolat, lahjoitti 4 800 euroa kokoomuksen Jaana Pelkoselle. Pelkosen vuoden 2015 ilmoituksessa mainitaan Helsingin Kaivohuone Oy ja kolme yökerhoa Helsingissä pyörittävä Suomen Viihderavintolat Oy.

Entä millaista on samaisen ehdokkaan, kokoomuksen senvuotisen helsinkiläisen ääniharavan, toiminta ollut kansanedustajana? Hain eduskunnan sivulta listan Jaana Pelkosen tekemistä lakialoitteista (eduskuntaanhan pyritään säätämään lakeja). Löysin neljä lakialoitetta. Niistä kolme koski alkoholilain muuttamista ja arvonlisäverotuksen muuttamista panimo- ja ravintola-alan kannalta suotuiseseen suuntaan.

Lopuksi se olennaisin kysymys: ratkaiseeko raha?

Sanoisin, että kyllä ja ei. Ihmiset haluavat äänestää ja tukea sellaisia ehdokkaita, joiden arvellaan voivan mennä läpi. Niinpä ainakin

isoissa vaalipiireissä on usein tarpeen osoittaa olevansa tosissaan sillä, että kampanjaan on satsattu rahaa. Muiden tuki kertoo uskosta ehdokkaaseen, ja oman rahan käyttö siitä, että on valmis laittamaan itsensä likoon.

Mutta ei raha kaikkea ratkaise. Sosiaalinen media ja yhtenäiskulttuurista eriytyvät elämänpiirit tekevät mahdolliseksi myös sellaiset kampanjat, joissa rahaa liikkuu vähän. Jos on riittävän ison erityisryhmän oma ehdokas, maksuttomat somekanavat mahdollistavat läpimennon hyvinkin pienen budjetin kampanjalla. Tästä esimerkkinä voi mainita toiselle kaudelle päässeen perussuomalaisen Olli Immosen Oulun vaalipiiristä.

Kaiken kaikkiaan vaalirahoituksessa on kyse muna vai kana -ilmiöstä, niin Jaana Pelkosen kuin muidenkin kohdalla. Tuetaanko tiettyä ehdokasta, jotta hän mahdollisesti valituksi tultuaan ajaisi rahoittajalle tärkeitä asioita ja näkökulmia? Vai valikoituuko tuettavaksi henkilö, joka on tomissaan osoittanut kannattavansa rahoittajan edustamia pyrkimyksiä ja kenties myös arvoja. On erikoista, että ay-liikkeen antama vaalituki on usein koettu tässä suhteessa jotenkin erityisen ongelmalliseksi. Eikö toisaalta ole varsin luontevaa, että palkansaajien edunvalvojat pyrkivät saamaan päättäjiksi samanlaisia tavoitteita ohjelmissaan korostavia puolueita ja ehdokkaita?

*

Kommentti: Esa Suominen

Rahasta tulee vaaleissa usein pakkomielle – niin puolueille kuin ehdokaille. Keskinäiset välit kiristyvät: Mistä sinä sait rahaa? Miksi? Miksi minä en? Miksi tuota suositaan? Ja kuten usein, pahin kiukku syntyy saman puolueen ehdokkaiden välille, kun pottia jaetaan paikoista, joista itse kukin olisi voinut rahaa saada. Ilmiötä korostaa henkilökeskeinen vaalijärjestelmä. Valituksi voi tulla vain, jos pärjää riittävän hyvin oman puolueen listalla.

Yleinen harhaluulo koskee puolueiden osuutta rahoituksessa. Toisin kuin moni kuvittelee, puolueet eivät maksa kuin harvoissa poikkeustapauksissa yksittäisten ehdokkaiden vaalimainontaa tai kampanja-

kuluja. Päinvastoin, jotkut puolueet perivät yhteiskampanjan, kuten kadunvarsimainosten, kuluja ehdokailta.

Sen sijaan puolueiden lähijärjestöt ja yksittäiset yhdistykset voivat olla merkittäviä lahjoittajia, sillä omaisuudet jakautuvat organisaatioissa usein sattumanvaraisesti. Pieni yhdistys voi historiallisista syistä hallinnoida huomattavaa omaisuutta, suuri puolue voi olla hyvin köyhä. Siksi tietämys, kontaktit ja verkostot ovat tärkeitä: tuki kun ei aina kohdistu ”lupaavimmalle” vaan ”sopivimmalle” – ja sopivuutta on monta lajia.

Rahalla on suuri merkitys erityisesti oikeistopuolueiden ehdokkaiden kampanjoissa. Takavuosina huomio kiinnittyi siihen, että näyttävienkin kampanjoiden ilmoitettiin maksaneen kovin kohtuullisia summia. Se sai kysymään, olivatko hinnat kaikille samat. Vai maksoiko lehti-ilmoituksia kenties joku muu taho kuin itse kampanja?

Toisaalta oikealta löytyvät myös esimerkit siitä, miten poliittinen ilmiö ja johtaja voidaan luoda lähes tyhjästä ja ilman rahaa. Paras suomalainen esimerkki tästä on Hommaforum ja Jussi Halla-aho.

Tärkeämpää kuin raha on liike. Raha auttaa liikkeen ja huomion luomisessa, mutta ei takaa sitä. Edelleen – ja ehkä viestipommituksen keskellä uudelleen – sisältö, tapa tehdä sekä samastumispinta ovat välttämättömyyksiä, eikä kaikkea voi ostaa.

Esa Suominen on Rud Pedersen Public Affairsin toimitusjohtaja, reservin politrukki ja ehdokas Torstin uskollinen aseenkantaja vuoden 2009 eurovaaleista alkaen.

Katutaistelijat

Tämä luku keskittyy vaaleja edeltävien viikkojen katukampanjointiin. Lukija oppii, kuinka äänestäjää tulee lähestyä ja miten 50 000 esitettä jaetaan ilman lisäkustannuksia.

PARI VIIKKOA ennen vaaleja ihmiset yleensä havahtuvat vaaleihin. Katukuvaan tulee ehdokasjulisteita ja mediaan mainoksia.

Ehdokkaan katunäkyvyyttä on pitänyt valmistella jo hyvän aikaa, mikäli mieli, että oma pärsä komistaa bussipysäkkejä tai kadunvarsia. Puolueet varaavat ulkomainontapaikat jopa vuotta ennen vaaleja. Lähempänä vaaleja puolueet joko teettävät kaikkien ehdokkaiden yhteismainoksia varaamilleen paikoille tai myyvät ulkomainospaikkansa edelleen yksittäisille ehdokkaille. Summat ovat varsin huomattavia. Katunäkyvyydestä voi usein päätellä rahasummat, joita kampanjassa käytetään, koska ulkomainontapaikkojen hinnat ovat kaikille kutakuinkin samat.

Tässä vaiheessa nousevat esiin kampanjan katutaistelijat. Nämä uskolliset soturit ovat valmiita tekemään jalkatyötä käsittämättömät määrät ja suosittelemaan kaduilla ja markettien edessä ehdokasta tuntikausia päivittäin säästä riippumatta. Nimenomaan *riippumatta*. Kaikissa vaaleissa, joissa olen ollut mukana, katutyötä on tehty räntä- ja vesisateessa. Suosittelen jokaiselle ehdokkuutta harkitsevalle säännestäviä vaatteita ja paksupohjaisia kenkiä! Kokeneimmat esitejakajani ovat kehittäneet sadejakelua varten niin kutsutun minigrip-systeemin eli esitteitä jaetaan suoraan pussista.

Katutyön tavoite on sama kuin kaiken muunkin kampanjoinnin: lisätä ehdokkaan tunnettuutta ja näkyvyyttä. Puolueille katutyö on perinteikäs kampanjamuoto, joka aikana ennen internetiä oli lähes

ainoa tapa tuoda poliittinen sanoma, ehdokkaat ja vaalikeskustelu kansalaisten pariin ja tietoisuuteen.

Omissa kampanjoissani joukkomme on ollut sen verran laaja, että voimia on riittänyt aikaa vaativaan katutyöhön. Porukassa on ollut riittävästi opiskelijoita ja eläkeläisiä, jotka ovat päässeet mukaan myös päiväsaikaan. Tulos on ollut uskomaton: molemmissa eduskuntavaalikampanjoissa esitteitäni on jaettu vapaaehtoisvoimin 40 000–50 000 kappaletta. Kyllä. Tässä ei ole painovirhettä. Neljäviivisiikymmentätuhatta kappaletta. Vapaaehtoisvoimin. Ne on jaettu sekä kaduilla että niin kutsutusti ”luukutuksena” suoraan koteihin.

Päätimme vuoden 2009 eurovaalien ulkokampanjan surkeiden kokemusten jälkeen, että vuonna 2011 emme laittaisi kampanjarahaa bussipyssäki- ja metroasemamainontaan, vaan kiertäisimme keltaisen Pilvi-teltan kanssa vaaleja edeltävät viikot. Olimme pettyneet siihen, miten satunnaisesti ulkomainokset sijoittuivat: pahimmillaan rahat menivät niissä täysin hukkaan. Ajattelimme, että saisimme Pilvi-teltan ulkokampanjalla korvattua maksettujen katumainosten tuoman näkyvyyden ja hyödynnettyä poikkeuksellisen vahvuuden, jonka laaja ja sitoutunut ulkotiimi kampanjalle toi.

Idea oli hyvä, mutta jälkikäteen arvioituna Pilvi-teltan kampanjasta oli järki kaukana. Teltan kuljettaminen ja pystytys vaati viikkojen panoksen isolta joukolta. Lisäksi sää oli surkea. Me palelimme räntäsateessa hakemassa näkyvyyttä, kun muut ihmiset istuivat sisällä. Emme kuitenkaan halunneet perua etukäteen ilmoitettuja päivystyspaikkoja. Näkyvyyteen ja vaalitulokseen suhteutettuna rohkenisin arvioida Pilvi-telttailun merkityksen mitättömäksi.

Sen sijaan viimeiseksi viikoksi pikapäätöksellä ostetut mainokset metroasemien seinille toimivat, koska – toisin kuin eurovaaleissa – puolueen yhteiskampanjan ulkoasu oli onnistunut ja yhteiset mainokset toimivia.

Ulkokampanjointia voi tehdä myös yksittäisinä tempauksina. Parhaimmillaan tempaukset ovat tukiryhmälle hauskoja ja tavoittavat joukkoja, joita puolueteltat eivät kutsu. Järjestimme esimerkeiksi Pilvi-telttaan mehutarjoilun Paloheinän hiihtäjille kevättalvella 2011. Moni otti mehua, ja kaikki ohihiihtäneet näkivät mainoksemme. Samaan tyyliin olemme kampanjoineet myös muilla ulkoilualueilla, kuten Vuosaaren

Aurinkolahdessa ja Töölönlahdella. Vuonna 2009 miespuolisten tukijoideni joukko lauloi Naisten kymppin varrella kannustuslauluja (esimerkiksi Levottomat jalat).

Vuoden 2015 vaaleissa päädyimme katukampanjoinnissa molempiin, sekä ostettuun ulkomainontaan ratikoiden kyljissä että omaan liikkuvaan kampanjaan, jonka tukikohta sillä kertaa oli teltan sijasta isäni asuntoauto. Vanha saksalainen jättikokoinen asuntoauto teipattiin Pilvin Pelastusautoksi.

Kovasti toivoimme, että mediakin olisi huomannut persoonallisen vaaliautomme – kenties yhdessä Erkki Tuomiojan rauhanmerkeillä koristellun Kleinbussin kanssa – mutta ainoaksi jutuksi demarien vaaliautoista jäi ay-liikkeen tukeen keskittynyt juttu. Se kertoi ay-tuella liikkeellä olleista demarien vaaliautoista ja viittasi Jape Loveniin, Nasima Razmyariin ja Eero Heinäluomaan. Silloin tuntui epäreilulta, kun vanhempieni omalla kustannuksellaan teippauttama ja isäni viikkokausia ristiin rastiin ajelema ikivanha Pelastusauto ei tullut huomatuksi Pilvin kampanjan tyylisenä erilaisena ”juttuna”.

Kuinka erottua

Katukampanjoinnissa moni hakee karnevaalihenkeä ja oivalluksia. Esimerkiksi Joel Harkimo järjesti jonkinlaisen minilätkämatsin Narinkkatorille keväällä 2015, ja Helsingin vihreiden teltalla saattoi tuottaa energiaa pomppimalla. Ilmapalloja vaaliumussa on aina jaossa, mutta muutamissa viime vaaleissa on ollut käytössä myös repussa kulkevia kahviautomaatteja, joista tukiryhmät ovat jakaneet aamukahvia. SDP:n jäätelökesäkampanjan merkeissä on monina vuosina tehty jäätelöjake-luiskuja niin vaaleissa kuin vaalien välissä. Festareilla ja muissa nuorisotapahtumissa lienee jaettu puolueen kuin puolueen tunnuksin varustettuja kondomeja.

Omissa kampanjoissani olemme tavoitelleet hyväntuulista ulkonäkyvyyttä elävällä musiikilla, stand up -esiintyjillä, sadunkertojilla ja runonlausujilla. Ystäväni Miika ”terapeutti” Tervon trubaduurimusiikki on lisännyt katutyön saamaa huomiota ja ollut minulle arvokas jatkumo kampanjasta toiseen. Kaikki esiintyjät ovat olleet tukiryhmässä mukana.

Katutyö tiivistyy vaalien lähestyessä. Vaaleja edeltävinä viikonloppuina puolueet ja kaupunginosissa toimivat puolueosastot pyrkivät telttoineen olemaan läsnä siellä, missä ihmiset liikkuvat. Viimeisinä viikkoina katukuvaan ilmestyvät vaalimökit ja -kontit, joita pidetään talkoovoimin auki. Vaaleista toisiin vaalimökeille kerääntyy osin samoja ihmisiä, jotka kiertävät puolueelta toiselle selvittämässä asiaansa. On raadollista huomata, että vaaliteltoilla purkautuu paljon yksinäisyyttä ja ahdistusta. Ehdokas on ihminen, jolle voi puhua! Tunnistamme muiden ehdokkaiden kanssa usein jo kaukaa tietyt vaaliteltojen vakiokävijät.

Ehdokkaalle teltat ja vaalikontit ovat osa tukirakennetta, jota voi hyödyntää makunsa mukaan. Usein liian monta ehdokasta on samaan aikaan samassa paikassa ja meininki muuttuu liikaa saman puolueen ehdokkaiden väliseksi keskinäiseksi kilpailuksi. Se on inhimillistä, mutta hyödytöntä, koska kansalaisten myönteisen huomion tavoittelu jää toissijaiseksi.

Helsingin kokoisessa vaalipiirissä kaikki puolueet varmasti pyrkivät tekemään kaikkensa, jotta ehdokkaat jakautuisivat tasaisesti eri puolille kaupunkia. Muutamista paikoista muodostuu kuitenkin väistämättä ja varsinkin loppua kohti mentäessä keskuksia, joista kansalaiset kyselevät ehdokkaita ja joissa ehdokastulvaa ei voi välttää.

Ehdokkaat asemien aamuissa

Minkä verran ehdokkaan kannattaa käyttää aikaansa katutyöhön ja miten aika kannattaa jakaa? Vaihtoehtoisia malleja on tietysti paljon.

Minä olen parina viimeisenä viikkona ennen vaaleja pyrkinyt olemaan eri kaupunginosien tapahtumissa vähintään lyhyesti paikalla etukäteen kalenterissani ilmoitettuinä aikoina. Näin olen halunnut varmistaa, että eri puolilla kaupunkia asuvilla ihmisillä on halutessaan vähintään teoreettinen mahdollisuus tavata minut lähellä kotiaan. Yllättävän usein on niin, että kun saapuu sovittuun aikaan paikalle, yksi tai kaksi ihmistä odottaa ja on tullut varta vasten ehdokasta tapaamaan.

Olen halunnut olla tavattavissa. Olennaista on, että jokainen halukas voi käydä tsekkaamassa livenä, onko ehdokas täysjärkinen. Uskon, että monet ehdokkaat toimivat saman logiikan mukaan ja katsovat vaalitel-

talla päivystämisen yhdeksi ehdokkuuden perushommaksi. Onko sillä varsinaisen vaalituloksen kannalta merkitystä – mene ja tiedä.

Puolueen yhteistilaisuuksissa kannattaa harkita, onko joku toinen ehkä itseä tunnetumpi ehdokas sellainen, jonka kylkeen haluaa lyöt-
täytyä. Eurovaaleissa 2009, kun kiersimme eri puolilla Suomea, huomasin nopeasti, että Arto Bryggare oli paitsi sympaattinen ehdokas-kollega myös kansalaisten lemmikki. Niinpä esittäydyin ihmisille usein Artsin vanavedessä tai hakeuduin puhumaan juuri häntä ennen tai hänen jälkeensä. Eero Heinäluoman pitkän olemuksen huomioarvo on tietenkin omaa luokkaansa, ja hänen lähistöllään pörrääkin runsaasti ehdokkaita vaalien alla pidettävissä tilaisuuksissa.

Viimeisten vaaleja edeltävien viikkojen aikana yksi katutaistelu käydään asemilla aamuisin. Töihin ja töistä kotiin kiiruhtavien sieluista kamppaillaan metroasemilla ja rautatieaseman edustalla. Mitä aiemmin jaksaa tulla paikalle, sitä parempaan paikkaan saa laitettua oman kampanjalippunsa. Jos onnistuu saapumaan ennen muita ehdokkaita, tuntee itsensä voittajaksi.

Aamujen sankarit erottuvat kaikissa vaaleissa. Esimerkiksi Wille Rydman saattoi hyvinkin viimeistellä kansanedustajapaikkansa väsymättömällä ja hyväntuulisella asemapäivystyksellä keväällä 2015. Vihreillä on ollut minusta kautta aikojen hyvä strategia: monet ehdokkaat ovat jakaneet puolueen yhteistä vaalilehteä metro- ja junamatkustajille, joilla on matkan aikana ollut aikaa sitä myös lukea.

Politiikka kuuluu kauppakeskuksiin

Ulkokampanjaa pitäisi siis tehdä siellä, missä ihmiset ovat. Kauppakeskukset ovat siksi tärkeitä paikkoja. Niihin liittyy kuitenkin vaalityön näkökulmasta iso ongelma: kauppakeskukset ovat kieltäneet kampanjoinnin tiloissaan tai laittaneet sille niin korkean hinnan, ettei kampanjointi ole mahdollista. Monet puolueet ostavat paikan keskeisestä kauppakeskuksesta esimerkiksi yhdeksi lauantaiksi. Yksittäisille ehdokkaille se on yleensä mahdotonta.

Kauppakeskusten linjaus on mielestäni ongelmallinen, koska niiden merkitys julkisena tilana on jatkuvasti lisääntynyt. Ne ovat Suomen rätäsateissa nuorison hengailupaikkoja ja perheiden viikonloppukoh-

teita. Jos ajatellaan, että politiikan ja ehdokkaan pitäisi olla siellä, missä ihmiset ovat, kauppakeskuksiin pitäisi itsestään selvästi päästä. Ristiriita on siinäkin, että yleensä keskukset ovat perustamisvaiheessa saaneet julkisen vallan apua, kun niille on osoitettu tontti ja infraa on rakennettu.

Kun käytäntö on tällä hetkellä mikä on, ehdokkaat parveilevat kauppakeskusten ovilla ja pihoilla.

Käytännön vinkkejä katutyöhön

Suosittelen jokaista ehdokasta varmistamaan jo hyvissä ajoin etukäteen, että tukijat ovat mukana loppuvaiheen ulkotyössä. Käytännössä tukiryhmäläisiä kannattaa pyytää varaamaan sitä varten pari vaaleja edeltävää viikkoa kokonaan, jos vain kehtaa. Vaalien lähestyessä tukijat tuovat ehdokkaalle kokemuksen joukkovoimasta. On hienoa nähdä omia tukijoita runsain joukoin ja hyvällä meiningillä liikkeellä. Siitä saa itse puhtia.

Olemme myös pyrkineet siihen, että ehdokas ei koskaan liiku eikä mene tilaisuuksiin yksin, vaan vähintään yksi tukiryhmän jäsen on aina mukana, mieluummin useampi. Varsinkin yleisötilaisuuksissa on arvokasta, jos tukijat huolehtivat siitä, että ehdokas ehtii puhua mahdollisimman monen ihmisen kanssa. Käytännössä he irrottavat ehdokkaan lempeästi mutta varmasti, jos keskustelu yhden ihmisen kanssa tahtoo venyä kovin pitkäksi tai jos keskustelun sävy on sellainen, ettei sitä kannata jatkaa. Itse olen sopinut muutaman tukiryhmäläisen kanssa pari käsimerkkiä, jotka tarkoittavat ”apua, tule ja pelasta!”.

Ulpu Iivari on korostanut kampanjoissani toimiville, että katutyön olennaisin tavoite on lisätä Pilvi Torstin tunnettuutta. Siksi ehdokkaan nimen kailottaminen on tärkeää. Ulpun ohi ei vaaleja edeltäneinä viikkoina ole päässyt kuulematta lämpimästi hymyillen sanottua ”saako olla **Pilvi Torstin** esite”. Ei siis missään nimessä kysytä ”saanko antaa vaalimainoksen” – harva sellaisesta innostuu, eikä tuetun ehdokkaan nimi tule edes mainituksi.

Katukampanjani yksi piirre on ollut joukon laajuuden lisäksi sen monimuotoisuus. Esimerkiksi Yrjö Lautelan hieman kumara hahmo on jäänyt monelle mieleen. Lapsuuteni Ylen kirjeenvaihtaja (”täällä

Yrjö Lautela, Berliini”) on tehnyt ison katutyön useissa vaaleissa. Ulpu Iivari lähestyy kaikkea kadulla kulkevaa kansaa, kun taas Yrjö valikoi tarkkaan, kenen kimppuun ”hyökkää”. Yrjö on ilmeisen hyvä perustelemaan, miksi tukee ehdokas Pilvi Torstia ja on saanut puhuttua minulle lukuisia ääniä tuikkaamalla ensin esitteen uhrin kouraan ja ryhtymällä sitten keskustelemaan.

Yksi erityisryhmä katukampanjoinnissa ovat sellaiset poliittiset toimijat, jotka eivät itse ole vaaleissa ehdolla, mutta joiden kasvot ovat monille tutut. Uuden ehdokkaan kannattaa rohkeasti pyytää näitä konkareita tuekseen. Maija Anttila on käyttänyt tunnettuuttaan hyväkseni kaksissa vaaleissa. Vuonna 2015 iloitsin esimerkiksi pitkäaikaisen valtuutetun ja Helsingin kaupunginhallituksen jäsenen Sirkka-Liisa Vehviläisen, apulaiskaupunginjohtaja Hannu Penttilän ja kansanedustaja Rakel Hiltusen mukanaolosta.

Hannun aurinkoinen pitkä olemus pysäytti ihmisiä Lasipalatsin edustalla erityisen tehokkaasti. Minulle oli iso asia, että usean vuoden tiiviin Helsinki-yhteistyön jälkeen Hannu oli valmis konkreettiseen ja näkyvään vaalityöhön hyväkseni. Samanlaista heittäytymistä harrasti monena aamuna Esa Suominen, jonka kanssa teimme myös sarjan kohuvaltioshteeri-videoita.

Hyvässä kampanjassa ulkokampanjoijien joukko kasvaa vaalien lähestyessä. Erityisen ihanaa ehdokkaasta on, kun yllättäviä ihmisiä tarjoutuu avuksi. Joka vaaleissa tukijoukkooni on liittynyt uutta väkeä ja ihmiset ovat sitoutuneet liikuttavalla tavalla, käyttäneet tukemiseeni vapaapäiviään ja lomiaan. Esimerkiksi vuoden 2015 vaaleissa vaalineitsyydestään pääsi lasteni ystävien äiti, joka totesi, ettei ole koskaan äänestänyt muita demareita kuin minua, mutta lähtee kyllä tukemaan minua myös kadulle. Keltainen takki heitettiin päälle ja suunnattiin metroaseman aamuun.

Onko katukampanjoinnista hyötyä

Kaikkia ehdokkaita ei kaduilla tapaa, mutta valtaosan kyllä. Nyt vuosien jälkeen huomaan usein miettiväni, onko kampanjoitteni laaja katutyö itse asiassa mitenkään vaikuttanut tulokseen. Ihan karmea ajatus on,

ettei katutyöllä olisi merkitystä, koska katutyö pääsääntöisesti vie ehdokkaat tukiryhmineen mennessään ja uuvuttaakin.

Hyvä kysymys on, voiko tulla valituksi, jos ei vaalien alla ole lainkaan esillä vaalitoreilla ja -mökeillä. Vai onko sittenkin niin, että katutyön merkitys on paljon pienempi kuin valtaosa meistä ehdokkaista ja tukiryhmistä kuvittelee. Onko niin, että vaalit ratkaistaan ihan muualla, vaikka ehdokkaat ja tukiryhmät kuinka riehuisivat kaduilla ja metroasemilla?

Tästäkin asiasta on varmasti monta totuutta. En ole havainnut, että katukampanjan koko korreloisi vaalituloksen kanssa kovin paljon. Samalla tiedän, että monesti henkilökohtainen kohtaaminen vaalitel-talla on tuonut minulle äänen. Ongelma on vain siinä, että vaikka vaalitelttakohtaamisella voitettuja ääniä olisi sata (sinällään valtava määrä ”puhuttuja ääniä”), luku on Helsingin vaalipiirissä koko vaalituloksen kannalta lähes merkityksetön.

Itse en siis usko siihen, että katukampanja olisi mitenkään ratkai-seva ehdokkaiden henkilökohtaisessa kampanjassa. Mutta puolueen on pakko olla näkyvästi esillä kadulla ennen vaaleja, ja se tarkoittaa, että ehdokkaat ovat kadulla ennen vaaleja. Ja toisaalta on myös niin, että ehdokkaan nimen pitää tulla vastaan monesta eri kanavasta ennen kuin se herättää mielenkiintoa.

Eli katukampanjalla on merkitystä, mutta ehkä vähän toisenlaista kuin monet ajattelevat ja ehdokkaana ennen vaaleja alkaa kuvitella. Kun saman päivän aikana tapaa ”jo” viidennen ihmisen, joka kertoo äänestäneensä sinua, syntyy harha, että kaikki, jotka päivän mittaan tapaavat, äänestävät juuri sinua.

Merkitystä tai ei, näkyvä katukampanjointi viestii mielestäni ehdokkaasta ainakin kaksi seikkaa: ehdokas haluaa tavata ihmisiä ja saa muut ihmiset liikkeelle. Parhaimmillaan katukampanja on ehdokkaan näköinen. Esimerkiksi kokoomuksen Fatbardhe Hetemajin ja Joel Harkimon kampanjoissa joukot jalkautuivat hienosti. Vihreiden Emma Kari jaksoi katukampanjoida iloisena Hai-saappaissaan aivan loppuun asti. Perussuomalaisten Tom Packalénin hymyilevä hahmo näkyi laajasti, ja hän tuntui saavan ihmiset mukaansa.

Uutena ehdokkaana kannattaa varautua siihen, että alussa oman naaman kauppaaminen ventovieraille on outoa. Yhtä outoa on se, miten

nopeasti se etenkin katutyössä muuttuu normaaliksi. Vaalien välissä ajatus kävelemisestä pitkin katuja tyrkyttämässä ihmisille omaa kuvaani tuntuu minusta kummalliselta. Vaalien ollessa käsillä se on täysin normaalia.

Muistan silti edelleen oman ensimmäisen kertani keväällä 2009. Vaalipäällikköni Jouko Elo ehdotti, että menemme jakamaan uunituoreita eurovaaliesitteitäni Forssan Prisman eteen. Myöhemmin ymmärsin, että Jouko ja toinen vaalipäällikkö Ulpu Iivari olivat mietineet asian tarkkaan: Forssa on vahvaa SDP:n kannatusaluetta, ja niin ollen Prisman asiakkaiden vastaanotto oli keskimääräistä suopeampi. Ensimmäinen omien esitteiden jakamiskokemus olikin myönteinen: ohikulkijat ottivat lappuja vastaan ja moni sanoi pari rohkaisevaa sanaa.

*

Kommentti: Tom Packalén

Lähdin vuoden 2011 eduskuntavaaleihin täydellisenä untuvikkona. Olimme hankkineet kampanjaporukalle kevyttoppatakit ja niihin siistit painatukset. Mainosteipatulla matkailuautolla ajelu tuntui aluksi kiusalliselta, mutta siihen tottui nopeasti. Olimme näkyviä ja meihin kiinnitettiin huomiota.

Tuntui hyvältä liikkua kentällä porukassa. Se antaa ihmisille kuvan, että moni on sitoutunut ehdokkaaseen. Se lisää kiinnostavuutta ja uskottavuutta, jotka ovat tärkeitä varsinkin uudelle ehdokkaalle. Saimme aikaiseksi ihmisläheisen tekemisen meiningin. Kaikki olivat mukana ensi kertaa. Innostuksemme näkyi ja tarttui.

Välillä vaalikentällä paleltaa, usko voi horjua ja päivät ovat pitkiä. Ulos meneminen on kuitenkin välttämätöntä, koska se tarjoaa välillä karheankin kosketuspinnan ihmisiin eikä ilman jalkatyötä voi tulla valituksi. Myös äänestäjälle on tärkeää saada itse arvioida ehdokkaita ja valita heistä mieluinen.

Vaalikentällä vallitsee ihmeellinen yhteishenki yli puoluerajojen. Olen kuunnellut vieressä, kun kampanjaryhmäni jäsen sanoo juttele-

maan tullee kansalaiselle: jos et tosiaan millään voi äänestää Tomppaa, koska hän on väärässä puolueessa, äänestä sitten tuota Vihreiden X:ää.

Minulle on syntynyt vaalientällä useita arvokkaita kontakteja äänestäjiin. He tietävät, kuka heitä edustaa, ja minä tiedän, keitä minä edustan.

Tom Packalén on toisen kauden kansanedustaja ja entinen komisario Helsingin poliisilaitoksen johtokeskuksessa. Hän keskittyy politiikassaan erityisesti ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan ja sisäiseen turvallisuuteen.

Kilpasiskot ja -veljet

Tässä luvussa opit, kuinka Pilvi Torsti ja Nasima Razmyar ovat selvinneet keskinäisestä kilpailuasetelmastaan, että kateus vaanii ehdokasta väkisin ja että kollegiaalisuus kuitenkin vallitsee ja hallitsee, koska kaikkien yhteinen huoli on äänestämättömyys.

YKSI KATUKAMPANJOINNIN kurja puoli on ehdokkaiden välinen kilpailuasetelma. Se usein yllättää uuden ehdokkaan, hyvässä ja pahassa.

Mihin pitää varautua, kun touhuun lähtee? Käytös kilpasiskoja ja -veljiä kohtaan on pääosin korrektia ja yhteistyötäkin tehdään.

Omissa kampanjoissani olemme tietoisesti hakeneet yhteistyötä muiden puolueiden vahvojen ehdokkaiden kanssa. Etenkin uuden ehdokkaan uskottavuudelle oli tärkeää se, että esiintyi istuvien meppien ja kansanedustajien kanssa. Parhaimmillaan siitä saattoi syntyä mielikuva, että on valmis samalle tasolle. Kokeneiden ehdokkaiden kanssa ”pärjääminen” tekee uudesta ehdokkaasta median ja muiden tilaisuuksia seuraavien silmissä ”vakavasti otettavan haastajan”.

Käytännössä yhteistyön tavoittelu voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että oma tukiryhmä ottaa järjestelyvastuun jostain tilaisuudesta ja sinne kutsutaan itselle mieleisiä muita ehdokkaita. Varsinkin uudelle ehdokkaalle strategia voi olla hyvä, vaikka tilaisuuksien järjestäminen onkin työlästä. Toki yleisohjeena voi todeta, että fiksu ehdokas koettaa saada muut järjestämään tilaisuuksia, jotta pääsisi valmiiseen pöytään.

Yleisesti ottaen olen kokenut, että Suomessa vallitsee ehdokkaiden välillä vahva kampanjakollegiaalisuuden henki. Kateuden pistokset ovat inhimillisiä, mutta olennaista on huomata, että toisia ehdokkaita ei meillä juurikaan mustamaalata ja usein jopa kannustetaan.

Sympaattinen esimerkki avuliaisuudesta on perussuomalaisen Nina Hurun toiminta keväällä 2015. Hän huomasi SDP:n Mirka Vainikan

ständin jääneen Malmin torille, nappasi sen mukaansa ja kuljetteli sitä ratikalla pitkin kaupunkia, niin että se lopulta löysi tiensä minun kauttani takaisin Mirkalle. Oma kampanjalippuni puolestaan kaatui tuullessa rautatieaseman edessä. Paikalla olleet muut ehdokkaat nostivat lipun ja ilmoittivat kaatumisesta minulle.

Koska kollegiaalisuus ja reiluus leimaavat ehdokkaiden keskinäistä kulttuuria, toisenlainen käytös myös erottuu. Antero Vartia vaikutti minusta sympaattiselta ehdokkaalta ja teki ehdottomasti hienon kampanjan vuoden 2015 vaaleissa. Hänestä jäi kuitenkin päällimmäiseksi mieleeni olohuonetentti Paloheinässä, missä Vartia tölvi sekä minua että samaan tenttiin osallistunutta Ben Zyskoviczia.

Vartialta kysyttiin yksityisten ihmisten kodin intiimissä tunnelmassa, miksi hän on vihreissä, vaikka hänen ajatuksensa kuulostavat kovin kokoomuslaisilta. Vartia keskittyi kertomaan, miksi hän ei ole SDP:n tai kokoomuksen joukoissa ja liitti minut ja Benin sellaiseen puoluekuvaan, josta kumpikaan ei varmasti tunnistanut itseään. Ras-kauttavaa oli se, että olohuonetentit olivat vuoden 2015 vaaleissa hieno kokemus nimenomaan siksi, että niissä oli lämmin ja rauhallinen tunnelma, johon ei kuulunut toisten ehdokkaiden tölviminen.

Kilpailu äänistä

Emme kuitenkaan voi mitään sille, että vaalijärjestelmämme ruokkii ehdokkaiden välistä keskinäistä kilpailua. Pahin kilpailu käydään tyyppillisesti saman puolueen toisiaan lähellä – ainakin ihmisten mielessä – olevien ehdokkaiden kesken. Ehdokkaan kannalta asetelma on todella tylsä.

Kilpailuasetelma heijastuu usein tukiryhmien toimintaan. Ehdokas ja vaalipäällikkö ovat lujilla, kun heidän pitää sekä ruokkia hurmoshenkeä että pitää porukka kurissa. Silti mopo tahtoo keulia.

Tietooni on tullut esimerkiksi pari oman kampanjani tilannetta, joissa tukijani on puhunut kielteisesti Nasima Razmyarista. Kun olen asiasta kuullut, olen ottanut sen tukijan kanssa puheeksi. Valitettavasti asiasta kerrottiin vasta vaalien jälkeen, ja voin kuvitella kuiskinnan määrän, ennen kuin asia tuli minun tietooni. Nasiman kanssa olemme onneksi pystyneet näistä episodeista puhumaan.

Kilpasisko-asetelma Nasima Razmyarin ja minun välillä on itse asiassa ollut useissa vaaleissa meille molemmille hankala. Nasima tuki minua vuoden 2009 eurovaaleissa, ja tiedän, että olemme molemmat toivoneet toisillemme pelkkää hyvää kaikissa vaaleissa sen jälkeen. Sille emme kuitenkaan ole voineet mitään, että monet äänestäjät ovat pohtineet valintaa meidän välillämme.

Itse koemme olevamme erilaisia ehdokkaita jo pelkästään iän ja taustan vuoksi. Meillä on kymmenen vuotta ikäeroa. Ensimmäisissä vaaleissaan Nasima oli mukana opiskelijana ja vuoden pakolaisnaisena, ja hän oli roolimalli nimenomaan nuorille tytöille. Minä taas tulin mukaan tutkijatohtorina, äitinä ja politiikan ulkopuolisena asiantuntijaehdokkaana.

Vaalipäivän lähestyessä olemme varmasti molemmat kamppailleet tilanteen vuoksi sekä tukijoidemme kanssa että oman pään raastavassa hiljaisuudessa. Kun eletään viimeisiä kampanjapäiviä ja oma vaalitulokset alkaa olla ainoa asia, mitä ajattelee, kaikki muut ehdokkaat ovat vastustajia.

Keskinäinen kilpailutilanne saattaa vaikuttaa myös odottamattomalla tavalla vaalitulokseen. Vuoden 2011 eduskuntavaaleissa minun ja Nasiman välinen kilpailuasetelma ja tasainen äänimäärä taisivat ratkaista Päivi Lipposen jatkon kansanedustajana. Nasima jäi Päivistä vajaat sata ääntä ja minä 184. Vuonna 2015 ero oli selvempi: Nasima tuli selkeästi valituksi, minä olin yhtä selkeästi ensimmäisellä varasijalla ja Päivin äänimäärä jäi kauas meistä molemmista.

Oman puolueen sisäisessä kilpailussa merkille pantavaa on myös se, että vaalien jälkeen kaikki valitut työskentelevät samassa valtuusto- tai eduskuntaryhmässä. Pahin kilpailija muuttuu lähimmäksi yhteistyökumppaniksi yhdessä yössä. Tämä on yksi politiikan ja vaalijärjestelmämme paradokseja.

Olen monesti mielessäni kiitellyt sitä, että Osku Pajamäki ei ryhtynyt ehdokkaaksi vuoden 2015 vaaleissa. Vaikka olisimme tehneet mitä, kilpailutilanne olisi vaalien lähestyessä varjostanut yhteistyötämme jollain tapaa. Kun niin ei ollut, olemme saaneet Oskun kanssa nauttia kentties hyvin harvinaisesta saumattomasta yhteistyöstä jo yli kolme vuotta. Osku toimii pääkaupungissa SDP:n valtuustoryhmän puheenjohtajana, ja minä vedän kaupunginhallitusryhmää ja SDP Helsinkiä.

Nyt siis kuukausi virkavapaalla. Perusteena Eliaksen toukokuun lopussa tehty leikkaus. Nopeasti tajunnut, miten monella tapaa tärkeä ja tarpeen tämä aika ollut. Eliakselle, pojille, itselle. Olen lukenut vähän, tehnyt enemmän käytännön asioita ja ottanut ajan pojille. Uroksen [slovenialainen ystäväni] kanssa pari osu ja uppos-keskustelu mm. idealismista ja periaatteista. Aika suoraan hän täryytti, kuinka kuulostin bitter puhuessani tietyistä henkilöasioista liittyen vaalit ja politiikka. Se loukkasi ja samalla herättikin, herkillä sitä näissä on, tärkeää muistaa ”Hei älä koskaan ikinä muutu”. Toinen keskustelu principles ja ideals. Uroksen hyvä pointti se, että täytyy olla suurempi näkemys, tavoite; poliittikona, puolueena. Joka kunnolla erottaa, joka kunnolla puhuttelee, joka kunnolla ulos lausutaan.

Miten erottua muista

Kilpailu haastaa erottumaan muista. Jokaisissa vaaleissa joku onnistuu keksimään tavan, jota ei aiemmin ole käytetty. Seuraavissa vaaleissa sama keino sitten leviää moneen kampanjaan. Esimerkiksi vuosina 2011 ja 2013 Lasse Männistö hankki ennätyskorkean lipun ja jätti muut kokoomuslaiset kirjaimellisesti varjoonsa (ja tuli myös valituksi). 2015 meitä korkeiden lippujen pystyttäjiä oli monta ja esimerkiksi Helsingin kokoomuksen teltan edustalla oli toisinaan suorastaan lippumeri. Iso lippu ei enää ollut erottava tekijä, vaan massatuote.

Joskus kilpailu lähimpiä ehdokkaita vastaan saa kekseliäitä muotoja. Vuoden 2011 vaaleissa erään ehdokkaan hakusanamainonta Googlessa herätti Helsingin vihreiden piirissä hämmennystä. Kyseisessä kampanjassa oli maksettu siitä, että googlettamalla muita vihreitä naisehdokkaita sai aina tarjolle tämän yhden ehdokkaan kotisivun.

Ei ole yllättävää, että tämä tapahtui juuri Helsingin vihreiden piirissä. Ryhmä on viime vuodet ollut täynnä 30–40-vuotiaita korkeasti koulutettuja naisia, joiden keskinäinen järjestys on valikoitunut pienten satumienkin kautta. Moni olisi varmasti aikanaan ennustanut esimerkiksi

Mari Puoskarista tai Johanna Sumuvuoresta usean kauden kansanedustajaa, mutta toisin on käynyt.

Minulle on usein sanottu, että valitsit varmaan SDP:n, koska vihreissä ei olisi ollut mitään mahdollisuutta erottua, kun sinunlaisiasi ehdokkaita on jo nyt aivan liikaa. Kuten ensimmäisessä luvussa kerroin, puoluevalintani meni toisin, mutta se on varmaa, että Helsingin vihreissä on kenen tahansa 30–45-vuotiaan naisen vaikea luoda selkeä oma profiili.

Vaalien arvaamattomuus on toki näkynyt myös vihreiden helsinkiläisten miesehdokkaiden välillä käydyssä kisassa. Kuntavaaleissa 2012 Helsingissä näkyvissä tehtävissä toimineet Ville Ylikahri ja Otto Lehtipuu putosivat molemmat valtuustosta ja keskeisiin paikkoihin nousi rytinällä sellaisia uusia nimiä kuin Hannu Oskala, Otso Kivekäs, Leo Stranius ja Erkki Perälä.

Kuvittelin, että Osmo Soininvaaran väistyminen veisi takuuvarmasti jonkun mainituista eduskuntaan etenkin, kun kaikki tekivät kovasti töitä valtuustossa ja kaupunginhallituksessa. Otso Kivekäs ja Leo Stranius satsasivat myös näkyviin kampanjoihin, ja Otso oli urakoinut myös eurovaaliehdokkaana.

Ja niin kävikin, että vuonna 2015 Helsingin vihreiden läpimenneistä peräti kolme oli miehiä. Mutta Pekka Haaviston lisäksi valituiksi tulivat valtuustoryhmän ulkopuolelta Antero Vartia ja Ozan Yanar, ei yksikään omista veikkauksistani.

*

Kommentti: Nasima Razmyar

Yhteistyö ja mahdollisimman hyvä henki ehdokkaiden välillä on tärkeää. Tämä koskee niin oman puolueen listoja kuin muiden ehdokkaita. Eroja mielipiteissä pitää tuoda esiin, mutta kampanjoinnissa on reiluuden ja ymmärryksen säilyttävä ennen vaaleja ja niiden jälkeen. Tarvitsemme suomalaisessa päätöksenteossa toinen toisiamme, jotta voimme tehdä politiikkaa ihmisille.

Tällä hetkellä suuri ongelma on, että ihmiset jäävät vaalipäivänä kotiin eivätkä äänestä ketään. Hyvähenkiset ja asiakeskeiset kampanjat

tekevät politiikasta uskottavampaa. Hyvä henki tekee myös kampanjoinnista mukavampaa. Omassa tekemisessä on ihan tarpeeksi mietittävää, ja varsinkin oman puolueen sisällä jokainen on osa kokonaisuutta. Ketään ei valita ilman tarpeeksi suurta yhteiskannatusta.

Minulla on ollut kunnia tehdä toimivaa yhteistyötä kaikkien kanssa. Toivottavasti se toistuu tulevissa kampanjoissa. Tarvitsemme iloisempaa ja yhteisöllisempää tekemistä kaikkialle. Vaalikampanjan voi tehdä myös hymyillen.

Nasima Razmyar on SDP:n ensimmäisen kauden kansanedustaja.

Tunnusta väriä

– poliittinen imago ja mainonta

Tämä luku vie kampanjan ulkoisten merkkien maailmaan. Lukija saa kuulla, miten Pilvi valitsi keltaisen värin brändikseen ja millaisia mainontakikkoja vaaleissa voi tulla vastaan.

VAALIJÄRJESTELMÄ pakottaa ehdokkaan miettimään erottumista ja sitä, miten voisi jäädä ihmisten mieleen myönteisellä tavalla. Se vaatii imagon, sloganien ja muiden markkinoinnin perusasioiden pohtimista.

Poliittisen mainonnan vaikeus liittyy siihen, että puolueiden mainonta pyrkii palvelemaan kaikkia saman puolueen ehdokkaita. Oman puolueen mainonnan rinnalla yksittäiset ehdokkaat pyrkivät sitten profiloitumaan ja brändäämään itsensä, koska ääniä kerätään henkilönä.

Vaalikampanjoitani vähänkään noteeranneet ovat yleensä kommentineet kahta asiaa: keltaista väriä ja maailman pelastamista. Taustalla on kaikissa neljissä vaaleissa erilaisilla variaatioilla mukana seurannut slogan ”Politiikan täytyy pelastaa maailma” ja monien sattumusten kautta ensimmäisen kampanjani tunnukseksi valikoitunut keltainen väri.

Olen totisesti aika ajoin kyllästynyt niin keltaiseen kuin maailmanpelastamiseen, kuten varmasti myös kampanjan ydintiimi. Mutta palautteesta päätellen sekä slogan että väri ovat palvelleet tarkoitustaan: erottuneet, olleet tunnistettavia ja jääneet mieleen. Kun viime vaalien yhteydessä keskustelimme tukiryhmässä keltaisen värin toimivuudesta, olin itse valmis miettimään, olisiko aika himmentää värin roolia kampanjassani. Kaikki läsnäolijat olivat kuitenkin vakuuttuneita siitä, että keltaisella linjalla jatketaan. Keväällä 2015 syntyi edelleen kaikista kam-

panjatuotteistani itselleni ehkä mieluisin, puuvillainen sitruunankeltainen Pilvi-pipo.

Vaalimainonta on pääsääntöisesti valtavan tylsää. Vaaleista toiseen samanlaisia naamagallerioita. Monet ehdokkaat käyttävät samaa kuvaakin vaaleista seuraaviin. Kuvien vieressä kuluneita sloganeita, joiden iskusanoina vilisee luottamusta, osaamista ja tulevaisuuden teki-jöitä.

Siksi en ihmettele yhtään, että BOB Helsinki huomasi muutama vuosi sitten markkinaraon. Syntyi toivotalkoot, korvakahvila, työväen presidentti ja graafista piirrettyä mainontaa, joka erottui totutusta.

Kaikki hyvä vain loppuu aikanaan ja niin taitaa olla boboomuksenkin laita. Vuoden 2015 vaaleissa oltiin taas suhteellisen perinteisellä mainonnalla liikkeellä.

Tunnistettavia poliittikkobrändejä syntyy toisinaan. Helsingin seudulla ehkä vahvin on Ben Zyskowiczin BZ-kirjainyhdistelmästä tehty tyylitelmä ja Beniin liittyvät mielikuvat kuten Benin talli. Viime vaaleissa pyöräilyaktivistina profiloitunut vihreiden Otso Kivekäs ajoi vaalipyörällään. Pienikokoisen Rakel Hiltusen tavaramerkki politiikassa olivat näyttävät hatut. Kaksissa viime vaaleissa SDP:n ehdokkaista tiukinta brändikampanjaa on tehnyt ”100% duunari” Jape Loven, jonka mustanpuhuva kampanjailme on yltänyt kaikkeen mahdolliseen materiaaliin ja erottunut katukuvassa.

En ole kuullut, että Japen musta kampanja olisi herättänyt väriin liittyvää närkästystä. Ilmeisesti keltainen ärsyttää enemmän, koska olemme saaneet kuulla, että keltainen on SDP:n ehdokkaalle väärä väri, punaista pitäisi olla. Tähän meillä on aina ollut vastaus, jonka ystäväni Jenni Tuominen aikanaan lanseerasi: ”Pilvi on punaista keltaisella pohjalla.” Jennin heitto piti paikkansa. Ensimmäisessä vaalikampanjassani minusta otettiin paljon kuvia punaisissa vaatteissa keltaista taustaa vasten. Tuon kampanjan kuvissa minulla ei ollut päälläni ainuttakaan keltaista vaatetta.

Yhden brändäysyrityksen tarina

Mistä ”Pilvin keltainen” ja politiikan pelastaminen sitten syntyi?

Kun vuoden 2009 EU-vaalit tulivat ajankohtaisiksi ja koko kampanja piti laittaa pystyyn tyhjästä, kokoonnuimme puolison ja muutamien lähiystävien kanssa pohtimaan kampanjan toteutusta. Puolisoni muistutti kuvaajasta, joka pari vuotta aiemmin oli kuvannut minut Suomen Kulttuurirahaston vuosikertomukseen. Sinä vuonna vuosikertomuksen idea oli ollut, että kaikki haastatellut kuvattiin yksivärisellä taustalla. Vahvoilla taustaväreillä kuvatuista kuvista muodostui vuosikertomuksen ilme. Näin syntyivät kuvat, joissa oli ”punainen Pilvi keltaisella pohjalla”. Puolisoni mielestä ne olivat parhaat minusta koskaan julkaistut kuvat.

Kun syksyllä 2008 lähestyin kyseistä valokuvaajaa kysyäkseni mahdollisuutta ottaa vaalikuvia, hän suostui heti. ”Sitä keltaista taustaa ei olekaan käytetty kertaakaan meidän kuvausten jälkeen.” Keltaisella taustalla otetuista kuvista muodostui eurovaalikampanjani perusta.

Sittemmin keltaista on säilytetty joka vaaleissa sopivaksi kunkin kampanjan värimaailmaan ja tyyliin. Keväällä 2015 mentiin liki överin puolelle, kun aiemmat murretut ohran sävyt vaihtuivat sitruunankeltaiseen.

Keltainen toimii Pilvin vaalivärinä, koska väri on minulle luonteva. Eräs peruskouluaikainen opettajani tuli ensimmäisen kampanjani aikana tervehtimään. ”Ajattelin tulla katsomaan, onko sinulla päällä se sama keltainen takki, jota aina yläasteella käytit”, hän aloitti.

Keltainen vaatevalikoimani on laajentunut. Kampanjaväen vaateutuksessa olen pitänyt siitä itsestään muodostuneesta linjasta, jossa keltaisia huiveja, pipoja ja muita asusteita on tehty kampanjoita varten ja ihmiset ovat käyttäneet niitä harkintansa mukaan omalla tavallaan ja tyyllillään. Tunnistettavuus on toteutunut, mutta emme ole olleet mikään univormujoukko. Kampanjan tukiryhmässä on neulottu vinot pinot Pilvipipoja ja jopa Pilvi-baskereita, ja onpa yhdellä ryhmän jäsenellä jopa keltaiset kalossit!

”Politiikan täytyy pelastaa maailma” -slogan syntyi kampanjaideointisessiossa meillä kotona Hietalahdenkadulla, kun valmistelimme ensimmäistä kampanjaa. Milla Kokko kyseli minulta, miksi olen mukana, mikä on olennaisinta politiikkaan osallistumisessa. Selitin, että monimutkaisessa maailmassa liki kaikki asiat lopulta juontuvat poliittisesta päätöksenteosta.

Politiikkaa tarvitaan, jos aiomme meidän elinaikanamme selvittää esimerkiksi ilmastonmuutoksesta tai vähentää globaalia köyhyyttä ja epä-tasa-arvoa. Poliitiikan on tuotava yhteen kansalaiset, yritykset ja etu-järjestöt, jotta siinä voidaan onnistua. Siksi politiikan täytyy pelastaa maailma. Sillä otsikolla olin jo kirjoittanut myös Helsingin Sanomien debattipalstalle.

”Tuossa se slogan on”, huudahti Milla, joka on markkinoinnin ammattilainen. Slogan ehkä todellakin kuvaa hyvin sitä, minkä tunnen itselleni poliittikkona omimmaksi: sopiva sekoitus idealismia (=maa-ilman pelastaminen) ja realismia (= politiikka).

Milla myös varoitti: slogan on hyvä siinä vaiheessa, kun itse on niin kyllästynyt siihen, että haluaisi lähinnä vetää sen vessanpöntöstä alas. Sloganiin kuuluu kyllästyä, sen pitää alkaa rasittaa asianosaista itseään. Juuri silloin se alkaa toimia muille. Ja kuulemma liian usein juuri siinä vaiheessa sloganeja vaihdetaan.

Tämä on hyvä vinkki kaikkiin poliittisiin kampanjoihin. Uuden sloganin ideoinnin kanssa kannattaa pinnistellä, ja jos aikoo olla mukana pidempään, saa varautua siihen, että slogan seuraa. Eikä sitä kannata vaihtaa, vaikka itse olisi siihen miten tympääntynyt.

Mitä sloganeita minulle on viime vaaleista jäänyt mieleen? Ei monta. Eero Heinäluoma on ollut ”sanansa mittainen”, kokoomuksen ”Fade [Hetemaj] ei feidaa” ja (Matti) ”Niemi muuttaa kaiken”. Hyvä oivallus oli SDP:n uudella ehdokkaalla Jaakko Meretniemellä, historian- ja yhteiskuntaopin opettajalla, joka julisti olevansa ”keskeltä luokkaa”.

Jatkoimme omissa slogantalkoissamme keskustelua pohtimalla, kuinka politiikka pitäisi pelastaa. Tarvitaan vähemmän kyynisyyttä ja enemmän idealismia ja avoimuutta. Niinpä pelastamisesta tuli yksi kampanjoiden kantava teema. Vaalien avajais- ja kiitosjuhlat olivat Pelastusjuhlia, blogini otsikko oli Poliitiikan pelastusohjelma, ja isäni vaaliautoksi teipattu matkailuauto nimettiin keväällä 2015 Pelastusau-toksi.

Olemme kampanjoissa käyttäneet keltaista vaikka mihin. Pilvi-teltoa on ollut keltainen, samoin huivit, pipot, rintamerkit, ilmapallot, ruusut, tarrat, postikortit, Pilvi-karkit, pöytäliinat, paidat ja esitekortit. Naisten kymppiä viihdyttäneen Pilvin mieskuoron jakamat Pilvi-Da-Capo-patukat olivat tietenkin nekin keltaisia.

Sekä keltainen väri että pelastusteema osoittautuivat – pienistä yllälyönneistä huolimatta – erittäin onnistuneeksi brändäykseksi, joka on ehkä näyttänyt harkitummalta ja suunnitellummalta kuin se tosiasiaassa oli.

Pilvin päiväkirjasta

17.10.2010

Sunnuntaiyö.

Torstaina ensimmäinen isompi vaalitiimipalaveri. ...aika hyvä fiilis. Valvon liikaa (01'33)

18.10.2010

Päivällä tuntui, että liikaa, että näännyn kaikkiin isoihin ja pieniin tehtäviin. Ja tottahan se on: miljoonassa mukana! Huomenna [Yle Ykkösen radio-ohjelma] Kultakuume ja [yliopistolla juontamani keskustelutilaisuus] Vox helsinki

19.12.2010 (edellisellä sivulla hurjaa kalenteria)

Jotenkin uupunut. 'Ei aina tarvitse olla niin ryhdikäs' sanoi Rinna Ulpua siteeraten. La-aamun tärkeä viesti Juhana Vartiaiselta. Sitten Myllypurossa hyvä meininki. Tänään illalla 1–2 h talouslukemista, FB, verkkosivut, tällä viikolla myös pilvitorsti.fi yksinkertaistaminen

7.2.2011

7'06 juna Jyväskylään. Siellä 13–14 Susanna Huovinen & Touko Aalto. Sieltä Hkiin. Paasitornissa E. Tuomiojan tilaisuus ja sali täynnä... Väsymys. Kuvia Avun Susanna Luikulle. Nyt klo 00'40. Valvominen! Pilvi! Huomenna kunnon lukujärjestyslukujärjestys.

Mainonnan nopea muutos

Aivan oma lukunsa poliitikon brändäämisessä on maksettu mainonta. Mainonnan luonne on muuttunut kovasti niiden vuosien aikana, kun olen ollut mukana. Sosiaalinen media ja verkko ovat muokanneet sen

sisältöä ja merkitystä. Muutos näkyi hyvin kahden eduskuntavaalikampanjani erilaisissa painotuksissa ja rahoituksessa. Aiemmin printtimainonta Helsingin Sanomissa oli ollut Helsingissä liki välttämätöntä, ja monissa kampanjoissa siihen oli varattu iso osa vaalibudjettia. Se, että Hesarin mainokset olivat järjettömän kalliita, teki vaalirahastakin niin tarpeellista.

Nyt on nähtävissä, että vaalit eivät ole päivälehdille ja muulle printtimedialle enää samanlainen rahantekoautomaatti. Netissä vaalirahalla ja maksetulla mainonnalla ei ole yhtä suurta merkitystä, vaan verkossa on mahdollista menestyä sosiaalisia verkostoja käyttämällä ja ilman isoa mainosbudjettia. Tämä saattaa tulevaisuudessa tasa-arvoistaa ehdokkaita, vaikka kampanjakattoja ei saataisikaan ajettua läpi. Muutos on tosin hidas, koska vanhempi väestö, joka on uskollista äänestäjäkuntaa, edelleen tilaa paperilehtiä ja myös odottaa mainontaa kannattamiltaan ehdokkailta.

Vaikka vaalimainonta Suomessa on keskimäärin tylsää eikä kovin kekseliästä, jotain omaperäistä tulee toisinaan vastaan. Uutena ehdokkaana satsaisin juuri tähän: miten tehdä poliittista mainontaa uudella tavalla? Yksi esimerkki hauskaasta uudesta kampanjaoivalluksesta oli Antero Vartian katukampanja, jossa hänen kannattajansa piirsivät liidulla Vartian iskulauseita Helsingin kaduille, ja siitä tehtiin näyttävä video.

Kokeilimme ensimmäisessä kampanjassani jonkin sortin vastamainontaa Google-hakusanoilla ”kokoomus” ja ”vihreät”. Nämä sanat hakukoneeseen syöttänyt sai vastauksena linkin blogiini ”Miksi ei SDP?”. Idea oli mielestämme superhauska.

Jollain kokoomuksen sivuilla oli kuitenkin ilmeisesti käytössä Google adwords -mainosratkaisu kaiketi tuomassa paikallisjärjestöille pientä mainostuloa. Kun sivuille sitten tulikin SDP:n Torstin mainoksia, paikallisjärjestöjen ihmiset ottivat käsittääkseni yhteyttä kokoomuksen puoluetoimistoon ymmärrettävästi harmistuneena. Minulle tuli SDP:n puoluesihteerin kautta pyyntö poistaa toiminto.

Ehdokkaan kannattaa varautua siihen, että myös verkkomainonnassa voi sattua kaikenlaista vahingossa ja yllättäen. Jälkikäteen humoristinen, mutta aikanaan harmittanut hässäkkä sattui, kun olimme juuri ennen vaaleja lanseeraamassa tarkoin harkittua Pilvi-kampanjaa. Kriit-

tisellä hetkellä nimeni monimerkityksisyys teki tepposet. Huumeviittauksen vuoksi Googlen mainosjärjestelmä blokkasi Pilvi-mainokset 24 tunniksi, ennen kuin ne manuaalisesti vapautettiin.

Yksi mielestäni räikeä ylilyönti mainonnan puolelta on jäänyt mieleen. Vuoden 2011 eduskuntavaaleissa varsinaista vaali-iltaa edeltävänä iltana ja vaalipäivänä verkossa pyöri Wille Rydmanin iso banneri, joka hehkutti: ”Ovensuukyselyiden mukaan todennäköinen läpimenijä.” Kun banneria klikkasi, päätyi Rydmanin kotisivuille. Siellä ei ollut mitään tietoa mistään ovensuukyselystä.

Ei tietenkään ollut, sillä sellaista ovensuukyselyä ei ollut olemassa. Kyseessä lienee ollut ovela vaalislogan, jolla Rydman pyrki tekemään vielä ehdokastaan harkitsevien kokoomuksen äänestäjien keskuudessa itsestään varteenotettavan kandidaatin. Ihmiset kun haluavat äänestää läpimenijää. Rydmanin taktiikka ei purrut, vaan hän jäi silloin melko kauas kansanedustajan paikasta.

En tiedä, saiko Rydman mainoksestaan pyyhkeitä puolueen sisällä. Olisi pitänyt saada: mainoshan sisälsi tahallisen epätoden väitteen, mikä on politiikassa anteeksiantamatonta. Jos tämän tyyppistä mainoskikkaa olisi käytetty vaikka viikko ennen vaaleja, olisi siihen oma puolue taatusti puuttunut sopimattomana. Slogan oli tarkoitettu puolueen omien ehdokkaiden väliseen kilpailuun ja iski siksi nimenomaan muihin kokoomuslaisiin.

Voiko ääniä testamentata

Olemme kokeilleet printtimainontaa, verkkomainontaa ja kerran myös televisiomainosta. Vuoden 2015 vaaleissa teimme aivan loppumetreillä ”Äänestän Pilviä” -bannereita. Olennaisena niiden tehon kannalta pidimme sitä, että bannereissa ei lukenut ”kannatan”, vaan nimenomaan ”äänestän”. Mukaan saatiin Helsingin johtavia demareita kuten Ann Selin, Rakel Hiltunen, Lauri Ihalainen ja Osku Pajamäki. Lisäksi mukana oli joukko eri elämäntilojen edustajia filosofi-opettaja Arno Kotrosta Svetlana Rönkköön alias näyttelijä Jenni Kokanderiin.

Ajattelimme tukiryhmässä, että eduskuntapaikasta luopuneen Rakel Hiltusen osallistuminen voimakkaalla ”äänestän”-ilmaisulla voisi tuoda minulle merkittävän määrän Rakelia aiemmin äänestäneiden ääniä

hänen itsensä jäädessä pois. Samaan tapaan toivoimme Oskua edellisvaaleissa kannattaneiden nyt päätyvän minuun. Tuolloin sekä Rakel että Osku olivat olleet mukana ja minä olin jäänyt vain parinsadan äänen päähän valinnasta, joten kuvittelimme, että Oskun ja Rakelin tuki voisi ratkaista läpimeneä. Lisäksi pidimme selvänä, että yli puoluerajojen arvostetun valtiomiehen Laurin niin näkyvä tuki toisi huomiota.

Toisin kävi. Äänimääräni laski, ja Rakelin kannatus todennäköisesti kanavoitui enemmän Tuula Haataiselle ja myös Nasima Razmyrille ja Sara Paavolaiselle kuin minulle. Ainahan voi miettiä, mitä olisi tapahtunut, jos olisimme kampanjoineet Rakelin kanssa yhdessä pitempään. Ilmeistä on, että hänen päätöksensä tukea minua tuli monien tietoon vasta vaalien jälkeen.

Ajatus äänien ”testamenttaamisesta” näyttää toimivan ylipäänsä varsin huonosti. Siihen viittaa myös vilkaisu naapureihin. Vihreät miehet kisasivat joukolla Osmo Soininvaaran paikasta ja perinnöstä. Oden blogissa oli vaaliviikkoina monen ehdokkaan mainosbanneri. Varsinaisesti Ode itse asettui tukemaan Hannu Oskalaa, joka ei kuitenkaan ollut lähelläkään läpimenoa. Samoin kävi Lasse Männistön ja Jan Vapaavuoren tukemalle Laura Rädylle.

*

Kommentti: Mikael Jungner

Viestinnän peruspilari on erottautuminen. Se ei ole niin merkittävää, tykätäänkö vai, kunhan ei suhtauduta välinpitämättömästi. Tärkeää on myös aitous. Jos viesti ei ole aito, se ei pitkään kannu. Noista syistä sekä keltainen että maailmanparannus tarjoavat vahvan pohjan poliittiselle markkinoinnille.

Sen sijaan arkailu hieman ihmetyttää. Googlen käyttö tuolla ”entä SDP” -teemalla oli oivaltavaa, samalla myös reilua. Ajatus siitä, että jostain puolueesta kiinnostunut kuuluisi juuri tuolle puolueelle, on outo ja aliarvioi äänestäjää. En tiedä, miksi puoluesihteerit pyysi vetämään tuon kampanjan takaisin. Vielä vähemmän ymmärrän, miksi Pilvi moiseen pyyntöön suostui.

Suoranainen palturin puhuminen sen sijaan ei toimi. Jos mitään ovensuukyselyä ei ole, sellaista ei kannata myöskään väittää. Ei edes leikillään. Vaaleissa kun kuitenkin valitaan edustajia käyttämään suunnatonta yhteiskunnan voimaa, sen ohjaksiin pääsy velvoittaa myös vaalikampanjoinnissa.

Tulevissa vaaleissa arvatenkin korostuu osallisuuden merkitys. Äänestäjä on aikaisempaa vähemmän markkinoinnin kohde, jolle luvataan ja jolta pyydetään. Yhä useampi äänestäjä haluaa olla osallisena, jos ei nyt politiikassa niin vähintään vuorovaikutuksessa oman tai potentiaalisesti oman ehdokkaansa kanssa.

Seuraavat vaalit eivät ole enää pelkät somevaalit. Ne ovat myös vuorovaikutusvaalit.

Mikael Jungner on viestintätoimisto Kreabin Suomen vetäjä. Ex-Microsoft, ex-Yle, ex-eduskunta.

Tämä luku kertoo ehdokkaan tuskasta ja riemusta mediapelin pyörteissä. Näkyvyyttä tarvitaan ja saadaan. Kerron myös, että toimittajat ovat aina puolueellisia – vai ovatko?

HUHTIKUINEN AAMU vuonna 2011 on karmea. Lauantai. Vaaleihin on kaksi viikkoa. Helsingin Sanomat on julkaissut todennäköisten läpimenijöiden listan. Pilvi Torsti ei ole listalla.

Helsingin ehdokkaille tämän nyt jo Hesarissa vakioksi muodostuneen jutun ilmestyminen on äärimmäisen kuumottava hetki. Jutun taustalla on noin tuhannen kansalaisen otannalla tehty kysely, jossa kaikista listan ehdokkaista saa rastittaa ne, joita *voisi* kuvitella äänestävänsä. Rastien määrää ei ole rajattu. Yksi vastaaja valitsee yhden, toinen kymmenen ehdokasta, joita *voisi äänestää*.

Tulokset saadaan laskemalla yksittäisen ehdokkaan rastit yhteen. Sitten ehdokkaat laitetaan järjestykseen ja ennakoidaan läpimenijät.

Käytännössä kyselyllä on vähän tekemistä vaalien kanssa, joissa jokaisella äänestäjällä on yksi ääni. Kysely mittaa enemmän tunnettuutta: siinä menestyvät nimekkäät ja esillä olleet ehdokkaat. Monet läpi menneet kuten Rakel Hiltunen tai Outi Alanko-Kahiluoto eivät kertomansa mukaan ole kyselyssä pärjänneet, ilmeisesti siksi, että heidän kannatuksensa painottuu tiettyihin kansalaisryhmiin eikä suoraan heijasta yleistä tunnettuutta.

Minun kaltaiselleni yleisehdokkaalle näillä kyselyillä on väliä. Vuonna 2011 juttu levittäytyi lauantain Helsingin Sanomien kokonaiselle sivulle ja otsikoitiin ”Helsingin läpimenijät”. Kuvagalleriaan oli valittu eri puolueista eri logiikalla kasvokuvia ”läpimenijöistä”. Syntynyt mielikuva oli selvä: ne joiden kuva sivulla on, voivat mennä läpi. Minun kasvoni puuttuivat, vaikka muiden puolueiden saman verran

mainintoja saaneita oli otettu kuvagalleriaan. Kun perehdyimme dataan tarkemmin, kävi ilmi, että satuin olemaan juuri se viimeinen, joka leikkautui jutusta tilan puutteen vuoksi pois.

Mediahuomion merkitys ehdokkaalle tuli tämän jutun kautta todella konkreettiseksi. Kun samana päivänä menin kampanjatapahtumiin, tukiryhmän lannistuneisuus oli käsin kosketeltavaa. Siihen saakka kaikki olivat pitäneet valintaani hyvin mahdollisena, ja se oli innostanut laajaa joukkoamme hurjaan rynnistykseen. Nyt moni tuli sanomaan, että voi harmi, ei ehkä sittenkään tällä kertaa. Minun tehtäväkseni jäi selittää, että ei Hesarin juttu oikeasti mitään mitannut. Mutta selityksillä ei ollut väliä, mielikuva oli syntynyt. Monet haluavat äänestää ”potentiaalista läpimenijää”. En ollut siinä joukossa.

Ajatuksiini ja näkemyksiini median toiminnasta vaikutti etenkin alussa varmasti se, että olen itse työskennellyt toimittajana työurani alkuvaiheessa ja monet ystäväni, opiskelukaverini ja kesätoimittajakollegat ovat edelleen alalla. Olen tietoinen siitä, että median pitää tehdä juttuja, jotka kiinnostavat ihmisiä ja joista syntyy puheenaiheita. Ehdokkaana – juuri tuollaisina huhtikuuisina lauantaiaamuina – olen samalla tullut tietoiseksi siitä, että jokapäiväiset yksittäiset juttuvalinnat ja -painotukset, yksi kuva tai otsikko lehdessä (tai sen puuttuminen) voivat olla ratkaisevia. Tai ainakin ne tuntuvat siltä!

Helsingin Sanomien jutusta seurasi kaksi asiaa. Kirjelmöin politiikan toimituksen esimiehille Hanna Kaarrolle ja Marko Junkkarille. (Alla kirjeenvaihto.) Lisäksi kokoonnuimme kriisipalaveriin Ulpu Iivarin, puolisoni ja kampanjan kriittisissä vaiheissa apuun rientäneiden Milla ja Leevi Kokon kanssa. Millan johdolla pohdimme, mikä jutun vaikutus on ja miten se selätetään. Arvioimme, että kun Hesari ei julkaissut kuvaani ”potentiaalisena läpimenijänä”, meidän on tehtävä se itse. Päätimme ostaa Hesarista kaksi isoa neljännessivun mainosta, joissa kerromme Pilvi Torstin olevan ”kärkiehdokas” ja ”potentiaalinen läpimenijä”. Rahat otimme omasta pussistamme. Tavallaan maksoimme Samulin kanssa satunnaisuutisoinnin tuottamasta mielikuvasta noin 10 000 euroa.

Lähettiläjä: Pilvi Torsti [mailto:pilvi@pilvitorsti.fi]

Lähetetty: 4. huhtikuuta 2011 8:57

Vastaanottaja: Kaarto Hanna; Junkkari Marko

Aihe: Oikaisupyyntö

HS uutisoi lauantaina Helsingin vaalipiirin ehdokkaiden tunnetusmittauksen. Näyttäisi siltä, että kuvagalleriasta puuttuivat Sdp:n osalta neljän prosentoin mainitsemat ehdokkaat. Muilla puolueilla vastaavalla prosentilla mainitut ehdokkaat oli otettu mukaan. Myöskään ehdokkaiden määrä suhteessa puolueen todennäköinen edustajamäärä ei tätä näytä selittävän. Esim. vasemmistosta oli mukana useita nimiä, vaikka paikkoja ennustettiin tulevan vain yksi. Myöskään sijoitus oman puolueen kannattajien keskuudessa ei voi olla selitys, koska sijoituin ainakin itse tuossa vertailussa useamman kasvogalleriaan nostetun demariehtokkaan ohi.

Kyseessä lienee virhe, jonka oikaisette. Ymmärtänette, että tällaisella kuvagallerialla tässä vaiheessa julkaistuna on merkittävä vaikutus syntyviin mielikuviin. Niin kuin jutussakin todetaan, niin meillä kuin monella muulla listalla tilanne on täysin auki paria kärkiehdokasta lukuun ottamatta ja kaikki ratkeaa näinä viimeisinä viikkoina.

ystävällisin terveisin,

Pilvi Torsti

Pilvi Torsti

tutkijatohtori, Sdp:n eduskuntavaaliehdokas

pilvi@pilvitorsti.fi, 040-7191 206

www.pilvitorsti.fi

POLITIIKAN TÄYTYY PELASTAA MAAILMA.

Junkkari Marko <Marko.Junkkari@hs.fi>

Mon, Apr 4, 2011 at 1:06 PM

To: Pilvi Torsti <pilvi@pilvitorsti.fi>,

Kaarto Hanna <Hanna.Kaarto@hs.fi>

Moi Pilvi,

jouduimme tekemään ehdokasgallupin kasvogalleriassa valintoja. Kriteerinä ei ollut 4 prosentin raja tai mikään muukaan prosenttiraja. Sen sijaan kriteerinä oli nimenomaan ehdokkaiden määrä suhteessa puolueen kannatusgallupissa saamaan odotettuun paikkamäärään.

Kokoomukselle povattiin 7 paikka ja kasvogalleriassa esiteltiin 13 ehdokasta. Vihreille gallup ennustaa 5 paikkaa ja kasvogalleriassa on 10 ehdokasta. Demareille gallup näytti 4 paikkaa, mutta kasvogalleriassa esiteltiin myös 10 ehdokasta. Raja piti vain vetää johonkin -- nyt se sattui sinun kannaltasi ikävästi demareiden kohdalla neljän ja viiden prosentin väliin.

t. marko

Pilvin päiväkirjasta

Ma 11.4.2011

Viime su selvittiin. Silloin illalla jonkinlainen hätäistunto kokoonpanolla Ulpu, Milla, Leevi, Samuli ja minä. Päätettiin nostaa oma panosta noin 10 000 euroa ja ostaa kaksi isoa HS mainosta: kerrotaan itse kun kerran HS ei kerro! Lisäksi ma päästiin mukaan ulkokampanjaan viikon viiveellä mutta kuitenkin, se oli ollut yksi virheratkaisumme: ei voitu tietää, miten hieno homma tästä on tulossa!

Viikolla siis takaisin nousu-uralle. Paljon ihmisiä, jotka kertovat äänestäneensä, verkkosivuilla valtava nousu, Leevi taisi

tehdä hommia yötä päivää, Antti Aapakari got alerted ja pisti hihat heilumaan, jotenkin tuntuu, että sisuunnuimme kaikki.

Perjantaina yhiksen vaalivalvojaiset ja siellä Marko Junkkari oikein hyvä (Arno A ei), muistiinpanoja omassa vihossa, gallupien rooli käsiteltiin.

Miten julkisuuteen mennään

”Enemmän pitäisi olla siellä julkisuudessa.”

En muista yhtään tukiryhmän tapaamista, missä tällaista kommenttia ei olisi esitetty. Tyypillisesti sitä on seurannut listaus siitä, miten kaikki muut ovat ”siellä julkisuudessa” ja liuta ehdotuksia, miten voisi ”mennä julkisuuteen”. Joskus on tehnyt mieli sarkastisesti kysyä, olisiko jollakulla julkisuuden puhelinnumero.

Jos on tosissaan ehdokkaana EU-parlamenttiin tai Suomen eduskuntaan, julkisuuden rooli on ratkaiseva. Eduskuntavaaleissa Helsingin vaalipiirissä paikallislehtenä toimii Helsingin Sanomat ja paikallisiradiona Yle. Pelkällä maksetulla mainonnalla kampanjaa on vaikea tehdä.

En kadehdi toimittajien työtä. Jokainen ehdokas kokee olevansa liian vähän esillä ja muiden ehdokkaiden saavan enemmän julkisuutta kuin hän. Tekeepä toimittajana niin tai näin, poliitikot ja puolueet syyttävät epätasapuolisuudesta.

Median rooli on demokratiassa yleensä ja vaalien aikaan erityisesti kriittinen ja keskeinen. Tiedotusvälineet ovat avainasemassa, kun vaalien asiakeskustelua käydään. Ilman riippumatonta mediaa vaaleja ei ole mahdollista käydä. Tästä seuraa median edustajille valtava vastuu ja tasapuolisuusvaatimus, joka toisinaan varmasti tuntuu kohtuuttomalta. Pohdin seuraavassa tätä kaikkea lähinnä ehdokkaan kannalta, mutta mediatutkimus on täynnä analyyseja, joissa median toimintaa arvioidaan erilaisten arvojen, aatteiden, vähemmistöjen ja valtarakenteiden näkökulmasta.

Rankin tasapuolisuusvaatimus kohdistuu Yleisradioon, koska sen tehtävä on julkinen tiedonvälitys. Ylelle onkin nostettava hattua: kaksien viime vaalien suurponnistuksena Yle on toteuttanut vaalikoneen lisäksi kaikkien ehdokkaiden studiohaastattelun samalla formaatilla.

tilla. Näin jokainen ehdokas sai neljä minuuttia yleisää ja sen myötä ammattilaatua olevan vaalivideon.

Olen yleensäkin kokenut median pyrkivän äärimmäiseen tasapuolisuuteen vaaliuutisoinnissaan. En ole kuitenkaan täysin varma, hahmottavatko median edustajat täysin omaa valtaansa ja valintojensa merkitystä vaalien alla. Itse ainakaan en hahmottanut, kun vuonna 1999 Ylioppilaslehden toimittajana mietin tapoja käsitellä vaaleja.

Esimerkiksi median vallasta ja siitä, kuinka sitä ei ehkä täysin tiedosteta, kelpaavat poliitikkojen kampanjaviikkoina julkaisemat tiedotteet, blogikirjoitukset ja nykyisin myös Facebook-postaukset ja twiitit. Muun muassa kansanedustajien tiedottaminen vilkastuu vaalien alla. Sen sijaan, että suoraan sanottaisiin, että nyt valmistaudutaan vaaleihin, kannanotot pyritään muokkaamaan yleisiksi. Mediassa niistä noteerataan vaalien alla satunnaisesti jokunen.

Ainoastaan ”läpimenneistä” eli jossain tiedotusvälineessä julkaistuista kannanotoista on ehdokkaalle hyötyä, koska ne lisäävät näkyvyyttä. Uskon, että toimitusten on vaikea päättää, millä logiikalla ohjelmajulistuksia ja jopa yksittäisiä some-postauksia noteerataan. Siksi valinnoista tulee satunnaisia.

Oman kokemukseni valossa tuntuu, että parhaiten juttuja saa läpi, jos esittää erittäin rajuja mielipiteitä ja provosoi. Maltillisemmat kannanotot ja esitykset hukkuvat yleiseen hälyyn.

Hyvä esimerkki tässä mediapelissä onnistumisesta viime eduskuntavaaleissa oli tamperelainen SDP:n varapuheenjohtaja Sanna Marin. Olin itse seurannut Sannan poliittista uraa useita vuosia ja tukenut häntä erilaisiin tehtäviin, esimerkiksi Demarinuorten puheenjohtajaksi muutamaa vuotta aiemmin. Olin iloinen Sannan noustessa vuonna 2013 johtamaan Tampereen kaupunginvaltuustoa. Eduskuntavaaleja edeltävinä kuukausina kuitenkin ihmettelin Sannan kannanottoja. Hän tuntui olevan valmis iskemään yllättäviinkin populismipalloon.

Nyt ymmärrän, että Sannalla taisi olla harkittu taktiikka. Rajut mielipiteet ja otsikot noteerattiin. Se toimi klikkijournalismin ajassa hyvin. Hyvä julkinen näkyvyys ja iso rooli Tampereen valtuuston puheenjohtajana nostivat Sannan eduskuntaan tiukasti kilpaillusta vaalipiiristä. Vaalien jälkeen Sanna on palannut punnittujen kannanottojen tielle.

Helsingissä Emma Kari käytti vaaleja edeltäneinä kuukausina hyvin hyödykseen asemansa vihreiden valtuustoryhmän puheenjohtajana. Monet pienemmätkin kannanotot huomioitiin ja usein kuvan kera. Esimerkiksi vain muutama kuukausi ennen vaaleja Hesari uutisoi näyttävästi muutaman vihreän kaupunkipoliitikon kannanoton, jossa vaadittiin Mannerheimintiestä ja Esplanadista kävelykatua. Vastaava aloite oli aiemmin käsitelty valtuustossa, ja oli selvää, että tällä julkisella kannanotolla ei ollut mitään muuta tavoitetta kuin julkisuus. Mitään aloitetta Helsingin kaupungille ei siis tehty. Silti siitä tuli Hesariin uutinen.

Itse huomasin railakkaiden ja kärjistettyjen sanavalintojen voiman talvella 2016, kun otin epätavallisen värikkäästi kantaa kaupunkien asemaan nykyhallituksen politiikassa. Vaadin Suomeen kaupunkipolitiikka todeten maakuntahallinnon olevan ”keskustan märkä uni”. Demokraatti teki aiheesta kaksi juttua ja verkkokeskustelu kävi kiihkeänä.

Monen viikon ajan sain monilta satunnaisilta ihmisiltä kiitosta siitä, että vihdoinkin joku puhui kaupunkien puolesta. Minulle asia ei kuitenkaan ollut mitenkään uusi: Helsinki ja kaupungit olivat viime vuonna yksi vaaliteemani, ja olin jo kirjelmöinyt aiheesta esimerkiksi johtavien medioiden politiikan toimittajille, mutta ilman merkittäviä tuloksia.

Miksi kärjistämisen merkitys olisi tärkeää tunnistaa pohdittaessa median roolia politiikassa ja ehdokkuudessa?

Keväällä 2016 olemme saaneet seurata ääriesimerkkiä rapakon takaa. Donald Trump oli vielä kesällä 2015 protestiehdokas, jonka mahdollisuuksia nousta vakavasti otettavaksi ehdokaskandidaatiksi pidettiin vaatimattomina. Mutta ennennäkemättömän rajuilla puheenvuoroillaan Trump sai syksyn mittaan monikymmenkertaisesti enemmän julkista huomiota kuin muut republikaaniehdokkaat. Kärjistetyille näemyksille saatu näkyvyys siivitti Trumpin oudon kampanjan vauhtia.

Uusi Stubb ja retoriikkakisan voitto

Totesimme alusta alkaen, että tunnettuuden puute on ehdokas Pilvi Torstin suuri heikkous. Heikkous nimenomaan siksi, että olen yleisehdokas, en minkään tietyn ammattiryhmän, eturyhmän tai kaupunginosan edustaja. Yleisehdokas tarvitsee mediahuomion vetoapua, eri-

tyisryhmän edustajana mukaan tulevan tilanne voi olla erilainen. En myöskään ollut valmiiksi mikään ”julkkis”.

Tunnettuuden lisäämiseen on panostettu, koska jokaisessa kampanjassani on uskottu vahvasti siihen, että Pilvi menee ilman muuta läpi, jos vain riittävän moni ihminen kuulee hänestä ja tutustuu häneen.

Siksi olemme kaikissa kampanjoissa tehneet suunnitelmallista työtä niin sanotun ansaitun julkisuuden eteen. Toimittajiin on pidetty yhteyttä. Juttuaiheita on ideoitu ja pyritty ehdottamaan. Tiedotteita on pohdittu ja tehty ja lähetetty toimituksiin vinot pinot.

Ensimmäisissä vaaleissani medianäkyvyyden loppusaldo oli ensiker-talaiselle ei-julkiskisehdokkaalle erinomainen. Ehdokkuuteni noteerattiin Ilta-Sanomissa pienellä uutisjutulla. Ilta-Sanomien jälkeen myös Helsingin Sanomat uutisoi ehdokkuuteni. Syitä oli kaksi: EU-vaaleissa ehdokkaita on kaiken kaikkiaan vähemmän, koska vaali on valtakunnallinen. Lisäksi kuuluin kategoriaan ”uusi nimi”, joka aina kiinnostaa politiikan toimittajia.

Vaalien lähestyessä Helsingin Sanomat teki minusta ja kokoomuksen Ukko Metsolasta ison jutun, jossa olimme ”pyrkimässä uusiksi stubeiksi”. Komeinta medianäkyvyyttä toi Ylioppilaslehti, joka julkaisi vaalikeväänä minusta laajan henkilökuvan. Lehden kannessa oli Obama-henkinen koko sivun kasvokuva Pilvi Torstista ja alla luki isolla ”toivo”. Myös useat maakuntalehdet kirjoittivat minusta juttuja.

Enempää ei aloitteleva poliitikko ja vaaliehtokas voisi pyytää. Uutena nimenä ja ”SDP:n toivona” pääsin vaalien alla maininnaksi myös moniin toimittajablogeihin ja jopa läpimenijäveikkauksiin.

Silloinen medianäkyvyyteni on oppikirjaesimerkki siitä, miten uusi kasvo ja nimi noteerataan, jos henkilö osoittaa olevansa vakavissaan. Minun tapauksessani merkittävää oli varmasti myös yllättävä puoluevalinta, olivathan kaltaiseni korkeasti koulutetut, kansainvälisesti orientoituneet naiset hakeutuneet tyypillisemmin kokoomuksen ja vihreiden listalle. Vakavasti otettavuuttani korostivat myös alusta lähtien mukana olleet nimekkäät tukijat. Jälkikäteen arvioiden akateemis-journalistinen työtaustani saattoi myös olla toimittajille vinkki siitä, että minulta saisi kiinnostavia analyyseja ja näkökulmia.

Olin saanut jo ensimmäisissä vaaleissani myönteistä näkyvyyttä myös Helsingin Sanomien juttuformaattissa, joka vuoden 2015 vaaleissa

oli yksi hienoimpia onnistumisiani mediassa. Molemmissa vaaleissa Hesari järjesti retoriikkakilpailun. Kutsu osallistua siihen oli ehdokkaan ensimmäinen ”voitto”. Eduskuntavaaleissa meitä kutsuttuja oli yhteensä 32 Helsingin ja Uudenmaan vaalipiiristä. Se tarkoitti, että esimerkiksi Helsingin SDP:n ehdokkaista mukaan mahtui yksi nainen ja yksi mies. Valinnan osuminen minuun oli onnenpotku. Kilpailua mainostettiin ja itse tilaisuutta seurattiin laajasti sekä paikan päällä että verkon välityksellä.

Vuonna 2009 sijoituin voittajakolmikkoon, ja kuvamme julkaistiin lehdessä. Voittajaa ei sillä kertaa kruunattu, vaan jaoimme tunnustuksen Sirpa Pietikäisen ja Petra Paasilinnan kanssa. Vuonna 2015 kaikki meni nappiin. Voitin koko kilpailun, ja seuraavan aamun Hesarissa oli iso kuva minusta tuulettamassa rinnallani toiseksi sijoittunut Timo Harakka ja kolmannen sijan pokannut Ben Zyskowitz. Tällainen sivun juttu vaaliviikolla oli näkyvyyttä, jota ei mainosrahalla olisi voinut ostaa. Selvää on, että se auttoi viimeisten päivien kampanjaani ja saattoi vaikuttaa siihen, että äänimääräni nousi merkittävästi vaalipäivänä suhteessa ennakoääniin.

Jotain Helsingin Sanomien voimasta kertoo se, että vielä vaalien jälkeen moni tuli kadulla onnittelemaan retoriikkakisan voitosta ja kehuamaan voittosatuani. Moni myös kertoi kuulleensa minusta ensi kertaa retoriikkakilpailun myötä ja harmitelleensa, kun oli ennakkoon ehtinyt äänestää toista ehdokasta.

Pilvin päiväkirjasta 29.7.2010

Eilen alkoi Iltalehden ansiosta vaalikampanja (kuuma ehdokas). Iltalehti listasi ”kuumimmat” ehdokkaat. Sdp-niminä Mikael Jungner, Pilvi Torsti ja Tytti Tuppurainen. Neljän viikon kesäsiirtolaelämän päätteeksi aika mainio avaus poliittiseen syksyyn, jota en juuri ollut vielä edes ajatellut. Luonnehdinnat Eero Heinäluomalta.

Miten mediahuomiota voi aktiivisesti tavoitella

Ehdokkaan kannattaa ymmärtää, että toimituksien työtahti on jatkuvasti kiristynyt ja yksi toimittaja saattaa tuottaa materiaalia monelle eri

kanavalle. Aikaa tutkivaan journalismiin ja omien juttuaiheiden kehittelyyn on jatkuvasti vähemmän. Siksi juttujen epätarkkuuksista ei kannata pillastua, ja toisaalta kannattaa huomata, että hyvälle juttuaiheille on aina kysyntää.

Miten tilannetta voi ehdokkaana hyödyntää? Millaisia kokemuksia minulla on?

Jälkikäteen arvioiden olemme olleet kaikissa vaaleissa mediasuhteisamme superasiallisia ja kilttejä. En ole etsinyt luottotoimittajia enkä kaverikontakteja vaan pikemminkin pyrkinyt tutustumaan uusiin toimittajiin, koska olen kokenut, että tutut eivät voi minua auttaa. Tutujen toimittajien kanssa olen lähinnä puntaroinut tunnelmia ja pohjittanut politiikan yleistä luonnetta.

Jos nyt lähtisin uudelleen esimerkiksi vuoden 2011 eduskuntavaaleihin, toimin ehkä toisin. Käytäntö on osoittanut, että korttinsa pitää pelata rohkeammin. Julkisuuden merkitys sille, että voi päästä poliittisena päättäjänä viemään asioita eteenpäin, on niin suuri, että jossain määrin kannattaa hyväksyä vanha viisaus ”all publicity is good publicity”.

Suhtautumiseni niin sanottuihin luottotoimittajiin on sekin muuttunut. Luottamus ja taustakeskustelut kuuluvat politiikan ja median väliseen hedelmälliseen yhteistyöhön. Tästä hyvä esimerkki on yksi maamme arvostetuimmista politiikan toimittajista Unto Hämäläinen. Unskilla lienee luottosuhde laajaan joukkoon poliitikkoja. Se näkyy Unskin jutuissa, jotka useimmiten osuvat oikeaan.

Suosittelen siis olemaan rohkea ja hyödyntämään omia mediakontakteja suorasukaisesti ja kiertelemättä. Näkemykseeni vaikuttaa kampanjoissani tehty työ, joka on ollut perusteellista, mutta tuottanut vaatimattomia tuloksia.

Teimme suunnitelmallista työtä mediajulkisuuden eteen sekä vuoden 2011 että vuoden 2015 eduskuntavaaleissa. Ensimmäisissä maksoimme jopa hieman palkkaa PR-ammattilaiselle. Kävimme hänen kanssaan läpi aiempia tekemisiäni ja muokkasimme niistä muutaman mahdollisen juttuaiheen, joita ehdotimme aikakauslehtien toimittajille.

Annoimme mahdollisuuden kirjoittaa Pilvistä Balkanin rauhan-työssä ja palkittuna koulunperustajana, Pilvistä Elisabeth Rehnin kanssa Bosniassa, Pilvistä lasten futiksen aktiivitoimijana, Pilvistä Lauri

Ihalaisen aisaparina, Pilvistä työn ja perheen yhdistäjänä, Pilvistä kaikkien aikojen nuorimpien joukossa historiasta väitelleenä naisena, Pilvistä suomalaisen historiakuvan tutkijana, Pilvistä Sankarimatkailija-kirjojen kirjoittajana, Pilvistä innokkaana korisharrastajana.

Neljä vuotta myöhemmin taustatyötä puolestani teki joukko viestinnän ammattilaisia ja toimittajakavereita, jotka olivat avussaan paljon suorasukaisempia. Koin, että porukka oli päättänyt tehdä kaikkensa, jotta Pilvi saadaan päättäjäksi. He olivat nähneet aiemmat vaaliponnisteluni ja järjettömän työmäärän, joka kampanjoissa oli tehty, ja todenneet, että se ei näemmä riitä. Tarvitaan murtautuminen valtavirtamediaan ja vahvojen ehdokkaiden listalle.

Keväällä 2015 saimme tuta aikakauslehtien voiman tunnettuuden lisäämisessä, vaikka juttu ei ollutkaan kampanjatyön tulos. MeNaiset oli kuullut nepalilaisesta kummityöstämme, joka asui meillä. MeNaisten toimittaja oli innostunut aiheesta, ja puolisen vuotta ennen vaaleja lehdessä julkaistiin juttu, jossa kerrottiin Preranan ja minun suhteesta ja Preranan elämästä perheessämme. Vielä kuukausia jutun julkaisemisen jälkeen ihmiset tulivat puhumaan kanssani aiheesta. Se oli ”se” asia, jonka he minusta tiesivät.

Myös vuoden 2011 vaalien edellä ilmestynyt aikakauslehtijuttu syntyi systemaattisten ponnistelujen ulkopuolella. Ulpu Iivari ideoi Viva-lehden juttuformaatin, jossa kokenut poliitikko ja nuorempi ehdokas esiintyivät yhdessä. Olimme Ulpun kanssa jutun SDP-parivaljakko.

Paitsi julkisuutta tunnettuuden lisäämiseksi, ehdokas saattaa haluta itsestään esiin jonkin erityisen asian. Viime vaaleissa asetimme tavoitteeksi, että minun ja Lauri Ihalaisen ystävyys ja yhteistyö tulee laajempaan tietoon. Tavoite perustui analyysiin, jonka mukaan tarvitsin myös sellaisia äänestäjiä, jotka luottivat Lauriin – niin sanottuja perusdemarikannattajia – siitä huolimatta, että minulla oli runsaasti suosiota liikkuvien äänestäjien keskuudessa.

Lauri oli valmis mahdollisiin juttuihin ja mietti kanssani useaan kertaan kampanjan painotuksia. Tapasimme Laurin kanssa säännöllisesti ennen vaaleja, vaikka emme enää olleet työpari. Lauri oli valmis laittamaan itsensä likoon, jossa nousisin eduskuntaan. Testasimme toimittajien kanssa mahdollisuutta tehdä juttu Pilvin ja Laurin yhteistyöstä, joka alkoi siitä, että pitkäaikainen SAK:n puheenjohtaja valitsi erityis-

avustajakseen yliopistotohtorin. Näin Ihalainen rikkoi julkisuuden helimän stereotypian, jossa SDP:n avustajat tulevat ay-liikkeestä.

En onnistunut käyttämään Ihalais-korttia, vaikka yritystä siis oli. Vuodenvaihteen jutut täyttyivät artikkeleilla Harkimoista, Lipposista ja monista muista poliitikoista, joita pariin vuoteen ei otsikoissa juuri ollut näkynyt. Aiemmin harvoin julkisuudessa esiintynyt Harkimon poika poseerasi äidin ja isän vierellä. Poika ja isä olivat vaaleissa molemmat ehdokkaina. Päivi Lipponen esiintyi yhteishaastattelussa Paavon kanssa kahdeksan kansanedustajavuoden jälkeen. Merkittävistä kilpailijoistani puolueen sisällä paitsi Päivi myös Sara Paavolainen ja Nasima Razmyar saivat paljon naistenlehtijulkisuutta, mistä olin kateellinen.

Toisin kuin edellisissä eduskuntavaaleissa, vuonna 2015 käytin puheenvuoroja myös aseman puolesta eli kaupunginvaltuutettuna, SDP:n kaupunginhallitusryhmän puheenjohtajana ja vuoden 2015 alusta alkaen Helsingin SDP:n puheenjohtajana.

Mietimme, miten asemaa voisi hyödyntää, ja etsimme mediakulmia. Haaveilimme jutusta, jonka pääkuvassa Pilvi seisoo syksyisessä maisemassa katsoen huolestuneen näköisenä horisonttiin. Otsikoksi olisi kelvannut esimerkiksi ”Pilvi Torsti haluaa pelastaa Helsingin”. Kirjoitimme huolella auki taustatietoja ja näkökulmia ja pidimme yhteyttä toimittajiin.

Olin toki esillä monissa yksittäisissä asiakysymyksissä liittyen, esimerkiksi Palmian yhtiöittämisessä. Henkilölähtöisiä kaupunkipäättäjäjuttuja saimme läpi Demokraatissa. Muissa lehdissä vastaavia juttuja ei kirjoitettu, mutta käsittääkseni antamaani tausta-aineistoa, jossa olin valmis ottamaan hyvin kriittisen kannan esimerkiksi Helsingin johtamiseen, kyllä hyödynnettiin jutuissa ilman, että nimeäni mainittiin.

Niin, *nimen mainitseminen*. Varoitus ehdokkaaksi pyrkivälle: nimen mainitseminen on sairaus, joka vaalien alla ottaa ehdokkaasta vallan. Jokaista lehtiutusta lukee vahtien sitä, onko oma nimi mukana, ja vielä enemmän sitä, kenen muun nimi mainitaan. Jokainen maininta voi tarkoittaa ääniä! Tai niin ehdokas ja tukiryhmä ainakin kuvittelevat.

Muulloin kuin vaalien aikaan olen itse asiassa iloinnut toimittaja-yhteydenpidosta ja usein tarjoutunut antamaan taustatietoa ilman, että tehdään siteerattava haastattelu. Niin voi puhua avoimemmin ja vapaammin, mikä on asioiden edistämisen kannalta yleensä eduksi.

4.11.2009

Lounas Marko Junkkarin ja Hanna Kaarron (HS) kanssa; mieleen tulleita juttuja keskustelun pohjalta:

- huomaa, ettei pitkään aikaan tullut refleктоitua mitään
- höpötinkö liikaa? (huom poliittikkomainen ajatus; onko relevantti? tässä tätä rajanvetoa -> Markon kysymys, onko mikään niin kuin ennen)
- rahoitus (maan tapa jne) -> tätä elementtiä oli sillä tavalla, että joidenkin rahoittajien kohdalla olisi ollut ongelmallista sanoa se ääneen (ja sitä pidettiin perusteltuna minusta huonoilla perusteilla, toinen TÄRKEÄ asia talkoon määrä, josta ei voi liikaa puhua, täysipäiväisesti Ulpu, Rinna, Milka jne eikä heillä mitään ”intressiä”; aloin myös ymmärtää, miksi läheisiksi työtovereiksi helposti valikoituu kampanjan ihmisiä
- lapsi pesuveiden mukana –riski (eli kaikki yhteydenpito yms ongelmallista), lisäksi rahaa tarvitaan ihan oikeasti ja riskinä että vain ne joilla ns ”omaa rahaa” nousevat ja samalla median mahti sen kun kasvaa (vrt ilmaiset yleminuutit –ehdotuksetni)
- idealistiset demarit, into, yllätti

Vaalikaranteenit

Televisiossa karanteeni tulee vastaan herkemmin kuin lehdistä. Esimerkiksi Yleisradion kanavilla vaaliehdokkaille langetetaan jopa usean kuukauden karanteeni. Se tuntuu koomiselta, koska esimerkiksi istuvat kansanedustajat ja ministerit ovat jatkuvasti julkisuudessa aivan vaaleihin asti.

Erityisen ankarasti karanteeni tuntuu kohtelevan ehdokkaita, joilla on mediataustaa tai paljon kontakteja mediataloihin. Vuoden 2014 EU-vaaleissa sen sai tuta SDP:n Timo Harakka. Huolimatta vahvasta kampanjasta ja näkyvyydestä Timolle ei herunut lainkaan tv-aikaa, vaan SDP:n edustajaksi erilaisiin keskusteluihin ja väittelyihin kutsuttiin useimmiten esimerkiksi Miapetra Kumpula-Natri, Nasima Razmyar,

Mikael Jungner ja Liisa Jaakonsaari. Silti Timo sijoittui vaaleissa listan kolmanneksi heti Miapetran ja Liisan jälkeen.

Itse törmäsin karanteeniin hieman toista kautta. Vuoden 2011 vaalien lähestyessä olin kirjoittamassa kahta kirjaa, vaikkei kumpikaan ollut valmistumassa vaalien vuoksi. Toivoin tietenkin kummankin nostattavan julkista keskustelua myös vaaliehdokkuuttani tukevalla tavalla, koska teemat olivat yhteiskunnallisesti keskeisiä.

Lokakuussa 2010 julkaistiin toimittajana työskennelleen ystäväni Matias Möttöjän kanssa ideoitu ja joukkoälyllä työstetty *Pelastuskirja. Nyt!* -pamfletti, jonka tiimoilta pidettiin sekä keskustelutilaisuus Helsingin kirjamessuilla että erillinen väittely EVAn johtajan Matti Apusen ja toimittaja Hanna Nikkasen tähdittämänä Korjaamolla. *Työllisyysvoimala*-kirjaan kirjoitimme johtopäätökset Lauri Ihalaisen kanssa. Julkkaria juontamaan saatiin Unto Hämäläinen.

Pelastuskirjasta. Nyt! -pamfletista ei seurannut yhtään media-arvoselua eikä pääkirjoitusviitettä. Kun toimittajakontaktiemme avulla selvittelimme syytä, vastaukseksi tuli vaalien läheisyys. Puoli vuotta ennen vaaleja julkaistu, vaalien kannalta relevantteja asioita käsittelevä ja usean ihmisen voimin tehty kirja joutui vaalikaranteeniin, kun kirjan toinen kokoaja Pilvi Torsti oli ehdokas! *Työllisyysvoimala*-kirja toi näkyvyyttä SDP:n sisällä. Kirjan suurin anti oli kuitenkin ystävyysteni Lauri Ihalaisen kanssa, josta on riittänyt ammennettavaa. Tutustuimme siis kirjan myötä.

Pilvin päiväkirjasta

14.11.2010

Pelastuskirja toistaiseksi jäänyt pimentoon – 9.12. tulossa keskustelutilaisuus vielä. Poliitiikka välillä ”hirvittää” – haluanko, olenko valmis. Tärkeää olla koko ajan johdonmukainen ja itsensä oloinen. Ei lähteä mukaan sen tyyppiseen, joka ei ”minua”, ”minuna” pärjään, muuta yrittämällä stressaannun... Poliitiikan ”hirvittäminen” liittyy myös siihen, että kaikki uutta. Olen lähtenyt mukaan periaatteelliselta tasolta, mutta en tunne sen paremmin perustuslakia kuin eduskuntatyön detalleja”

6.1.2011

Ennen joulua tosiaan iski jonkinlainen yleisuupumus. Kaikkien ja kaiken kanssa. Tuli myös vaalien suhteen jonkinlainen suvan-tohetki ja vaihe, ajattelin, että en olekaan ollenkaan lähelläkään läpimenoa, että tässä nyt vain tehdään ja esim julkisuus ihan toisaalla. En voinut olla vähän vilkuilematta Nasimaa ja Sara Paa-volaista. Varainhankinta tuntui olevan vaikeaa, Pelastuskirjasta ei tullut ainoatakaan lehtijuttua. Apusen kanssa pidetty sessio ei ollut kovin onnistunut jne jne. Joululomalla sitten sekavia ideoita ilmoittelusta jne. Onneksi on ihana Milla joka laittanut kuriin ja järjestykseen ja selkeyteen.

Su 3.4.2011

Eilisen HS gallup ei ollut hyvä. Kampanjan nousujohdefilis sai selvän kolauksen. Lisäksi eilinen raskas päivä kun Kaisaleenan hautajaiset. Mietitään nyt kovasti strategiaa tuleviin kahteen viikkoon ja miten viedään tämä maaliin.

Ottaa totisesti päähän ennen kaikkea HS. Ei riviäkään Pelastuskirjasta, ei Työllisyysvoimakirjasta, ei sijoituksestani kolmoseksi jäsenäänestyksessä, sitten ensin eilinen gallup ja tänään Jaakko puffaa Osku Pajamäen kirjaa kolumnissaan. Ottaa päähän oman panostuksen valossa ja ottaa ennen kaikkea päähän ihmisten tekemän valtavan työmäärän valossa.

Laura Rätty ja julkisuus – poikkeus vahvistaa säännön

Oma kokemukseni poliitikkojen julkikuvista on, että ne ovat yleensä aika lailla heidän näköisiään. Toki julkinen profiili korostaa ihmisen persoonan tiettyjä kulmia, mutta valheelliseen julkikuvaan en ole törmännyt. Minulta on usein kysytty entisestä esimiehestäni Lauri Ihalaisesta, millainen hän oikeasti on. Olen joutunut sanomaan, että muuten hän on superkunnollisen ja asiallisen julkikuvansa kaltainen mutta jos mahdollista vielä älykkäämpi ja idealistisempi kuin julkisuudesta voi päätellä.

Vaalien yhteydessä tehdyissä mediajutuissa törmää harvoin johonkin sellaiseen, mistä ihmistä ei tunnista. Eri asia on sitten se, ketkä ehdokkaista onnistuvat mediatyössään.

Kevään 2015 vaaleissa ehkä taitavimmin mediaa pyöritti – joko tietoisesti tai sattumalta – vihreiden Jani Toivola. Ensin uutisoitiin laajasti hänen luopuvan kansanedustajan tehtävästä pienen tyttärensä vuoksi. Ilmoituksen jälkeen Jani oli mediakasvona kaikkialla. Todennäköisesti hänet nimenomaisesti valittiin, koska hän oli ilmoittanut, ettei ole ehdokas, ja niin ollen hänet saattoi pyytää ilman tasapuolisuus- ja vaalikaranteenihuolia. Muutamaa kuukautta myöhemmin Jani pyörsi päätöksensä ja ilmoitti viime metreillä, että on sittenkin mukana vaaleissa.

Helsingissä julkisuuden kanssa työskenteli hyvin ammattimaisesti esimerkiksi Antero Vartia sekä eurovaaleissa 2014 että eduskuntavaaleissa 2015. Yhdessä nimekkään yhtiökumppaninsa Jasper Pääkkösen kanssa hän lanseerasi Hernesaaren Löyly -hankkeen alle kuukausi ennen eduskuntavaaleja. Hienosta sauna- ja ravintolahankkeesta tiedotettiin komeasti jopa Helsingin kaupungin verkkosivuilla, ja mediauutisointi oli laajaa. Hankkeen lanseeraus oli ajoitettu vaalit silmällä pitäen hienosti. Se poiki paljon näkyvyyttä mattolaituri-Anterolle.

Juttelin Vartian kanssa hieman ennen mainittua lanseerausta. Olin ehkä hieman odotellut häneltä näkyvämpää eduskuntavaalikampanjaa, koska vuosi aiemmin eurovaaleissa hän oli tehnyt kalliin ja näyttävän kampanjan. Vartia sanoi avoimesti, että on tulossa sellainen yritysjulistikus, että varmasti tulee pöhinää.

Vartian ja Jani Toivolan esimerkit kuvaavat myös oivasti erikois-asemaa, jonka vihreät ovat onnistuneet säilyttämään julkisuudessa. Heidät asemoidaan usein ”tuoreiksi” ja ”erilaisiksi” ja heitä käsitellään ikään kuin he toimisivat politiikan (ja likaisen pelin) ulkopuolella. Eri-tyisasema on säilynyt, vaikka vihreät on jo vuosia ollut yksi Helsingin suurimpia puolueita ja vallankäyttäjiä. Tästä on onniteltava vihreitä ja vihreiden edustajia, vaikka myönnän asetelman ottaneen säännöllisesti myös päähän.

Erikoisen, mutta ilmeisen onnistuneen julkisuuskampanjan teki keväällä 2015 kokoomuksen Terhi Koulumies. Hän vihjaili ensin sosiaalisessa mediassa, että helsinkiläinen valtuutettu Zahra Abdullah olisi pitänyt kahta kaupungin vuokra-asuntoa ja vuokrannut toista eteen-

päin. Asiassa ei ilmeisesti ollut mitään perää, mutta se nousi otsikoihin ja pysyi otsikoissa, koska Koulumies myöhemmin pyysi anteeksi Abdullahilta.

Myös julkisuuden osalta poikkeus vahvistaa säännön. Vuoden 2015 vaaleissa poikkeus oli kokoomuksen Laura Rätty. Edellisissä eduskunta-vaaleissa Laura oli noussut ensimmäiseksi varaedustajaksi ja hävinnyt Lasse Männistölle vasta tarkistuslaskennan jälkeen. Laura ei noussut eduskuntaan vaalikauden aikana, mutta hänet valittiin ensin Helsingin apulaiskaupunginjohtajaksi ja nostettiin myöhemmin Stubbin hallituksen ministeriksi alle vuosi ennen vaaleja.

Etenkin ministerivalinnan jälkeen pidin selvänä Lauran valintaa eduskuntaan seuraavissa vaaleissa. Ministeri on väistämättä valtavasti julkisuudessa, ja Laura näyttäytyisi vaaleissa ”kokeneena poliitikkona”. Ministerivuoden jälkeen harva edes tajuaisi, että hän ei ole istuva kansanedustaja. Lisäksi Lasse Männistö ilmoitti jäävänsä pois eduskunnasta, mikä silloisen arvioni mukaan suorastaan taputtelisi Lauran tien Arkadianmäelle, kun vielä Jan Vapaavuorikin oli siirtymässä muihin tehtäviin.

Lauralle julkisuus muodostui kuitenkin rasitteeksi. Hän joutui selittelemään Kevan päätöksiä ja lausuntojaan siitä, mitä suomalaiset tietnaavat. Muodostui kuva arjesta vieraantuneesta ylimielisestä ministeristä. Laura tukijoukkoineen ilmeisesti tajusi sen paremmin kuin hyvin ja satsasi tosissaan ”Tutustu Lauraan” -vaalikampanjaan. Kampanja pyrki tuomaan esille hänen tavallisuuttaan ja arkisuuttaan.

Mutta ei auttanut. Kokoomusnaisten ääniharava Helsingissä oli Jaana Pelkonen, jonka julkikuva perustui hänen aiempiin juontohommiinsa ja poliitikkona profiloitumiseen liberaalina kokoomuslaisena. Laura ei ollut edes varasijalla. Sen sijaan Terhi Koulumies nousi varakansanedustajaksi.

Julkisuutta ja näkyvyyttä haetaan myös pilke silmäkulmassa. Pari viikkoa ennen vuoden 2015 vaaleja ehdokastoveri Matti Niemi soitti ja kysyi, olisiko minulla jokin vaalitapahtuma, jota voisi kuvata. MTV3 tarvitsi illan uutisiin kuvituskuva.

Toki meillä oli tapahtuma! Puolessa tunnissa soitimme vaalipäällikkö Esa Suomisen kanssa kokoon muutaman tukitiimiläisen, hankimme kovaäänisen, pystytimme isot liput Lasipalatsin kulmaan ja siinä se

oli, komea kampanjatapahtuma, jollaisia meillä oli vaaliviikkoina liki päivittäin. Jussi Kärki MTV3:sta kuvasi ja ehdokkaat Niemi ja Torsti tekivät iloista kampanjatyötä uutiskuvissa.

Mediapelin hervottomin osa pelataan kahtena viimeisenä viikonlopuna ennen vaaleja.

Esimerkiksi vaaleja edeltävänä lauantaina tiedotusvälineet ovat liikkeellä ja etsivät erilaisia kulmia juttuihinsa. Yksittäisille ehdokkaille ei enää siinä vaiheessa haluta antaa erityistä medianäkyvyyttä. Toisaalta kansalaiset ovat niinä viikkoina vaalimoodissa eli tietoisia siitä, että vaalit ovat tulossa, ja sitä myöten kenties etsivät myös ehdokasta.

Vuoden 2015 vaaleissa pyrimme pärjäämään viimeisten päivien julkisuuskilpailussa järjestämällä Narinkka-tentin eli olohuonetentin Narinkkatori-version Silvia Modigin, Johanna Sumuvuoren ja Laura Rädyn kanssa. Tentin tavoitteena oli päästä vaaleja edeltävän päivän televisiopätkiin. Ajattelimme, että usean puolueen ehdokkaan tapahtuma, joka tarttuu vaalien ajankohtaisilmiöön eli olohuonetenttiin ja näyttää myös visuaalisesti kivalta, saattaisi toimia.

Telkkariin emme päässeet, mutta paikan päällä oli hyvä meininki.

Sen sijaan vuoden 2009 eurovaaleissa onnistuimme: Pilvi-kulkuemme pääsi uutisiin. Viime eduskuntavaaleissa yritimme osin samaa tempua viikkoa ennen vaaleja toteutetulla Pilvi-marssilla, joka toimi kampanjaporukalle, mutta ei noussut lehtikuviin.

Pilvin päiväkirjasta 6.2.2015

[Iltalehti: Jani Toivola sittenkin vaaliehdokkaaksi] – lokakuusta tähän hetkeen onkin julkisuutta riittänyt, kun ”ei ole ehdokas”. näin. alhaista ja rasittavaa joutua miettimään näitä, mutta tätä ehdokkuus on, kun julkisuuden rooli niin keskeinen.

Joku kysyy ”ai oletko ehdokkaana” näinä päivinä. Sitä on ihmisessä, kun oma elämä täyttyy ja paukkuu ehdokkuudesta. Koko ajan enemmän tehtävää kuin mihin pystyy. Vaalikoneita, tekstejä, meikkauksia, kuvauksia, tapahtumailmoituksia, tukipyynnöitä, varainhankintaa. Ehdokkuuteen liittyvän tekemisen määrää ja vaativuutta ei tiedä ennen kuin itse ehdokas.

Rasittavaa kun kaikki oma toiminta mietittävä medianäkyvyyden, oman brändin jne jne kautta.

83

*

Kommentti: Marko Junkkari

Kävimme eduskuntavaaliehdokas Pilvi Torstin kanssa huhtikuussa 2011 kipakkaa sähköpostikirjeenvaihtoa. Torsti pyysi lupaa viestien julkaisemiseksi tässä kirjassa. Annoin luvan. Tietenkin.

Toki voimme jatkaa edelleen vänkäämistä siitä, olisiko Hesarin pitänyt julkaista tuolloin kasvogalleriassa myös demareiden osalta neljän prosentin tunnettuutta nauttivat ehdokkaat. Lisäksi voisimme jatkaa keskustelua siitä, onko kyseinen HS-gallup ylipäättään relevantti tai reilu.

Mutta se lienee aika turhaa. Vuoden 2011 eduskuntavaalit ovat nyt historiaa, ja seuraavatkin on jo pidetty.

Hesari teki samaisen kyselyn myös 2015 eduskuntavaaleissa. Se on tehty myös kahdesti eurovaaleissa (joissa osumatarkkuus oli erittäin hyvä). Tiedostamme hyvin, että kyseisessä tunnettuuskyselyssä on ongelmia – siitä ovat valittaneet Torstin lisäksi myös monet muut ehdokkaat. Jatkossa sen tekemistä varmasti harkitaan.

Silti tällä Pilvi Torstin kirjassaan esille nostamalla episodilla on merkitystä – ennen kaikkea siksi, että se kertoo jotain yleisempääkin politiikan ja median suhteesta.

Helsingin Sanomien ja muidenkin viestimien periaatteisiin kuuluu se, että kaikkia puolueita ja niiden kaikkia ehdokkaita kohdellaan tasapuolisesti. Vaaleissa tämä tasapuolisuusperiaate korostuu.

Esimerkkinä voi mainita eduskuntapuolueiden puheenjohtajahaastattelut, joissa tasapuolisuutta mietitään jopa koomisuuteen asti. Haastattelut ovat kaikki täsmälleen samankokoisia sekä sisäsiivuilla että uutisetusivulla – ja tietenkin myös verkossa. Kuvat ovat kaikissa yhtä suuria. Haastatteluissa toistuvat kahdeksan kertaa täsmälleen samat elementit kuten kinalot ja faktalaatikot.

Toteutuuko siis tasapuolisuus?

Ei, arvioivat esimerkiksi Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön ETYJ:n vaalitarkkailijat. Raportissaan vuoden 2011 eduskuntavaaleista he totesivat yhdeksi ongelmaksi sen, että eduskunnan ulkopuoliset puolueet jäävät mediassa paitsioon. Yleisradion kohdalla tämä korostuu, sillä sen tasapuolisuusvaatimus on määritelty laissa. Ehkä siksi Yle kutsuikin vaaleissa 2015 kaikki ehdokkaat videohaastatteluun.

Kaupallista mediaa ei samalla tavalla laki tässä asiassa säätele, mutta tasapuolisuus tietenkin velvoittaa myös meitä. Ongelmana on kuitenkin ehdokkaiden suuri määrä.

Vuoden 2011 eduskuntavaaleissa oli kaikkiaan 2 146 ehdokasta. Helsingin vaalipiirissä ehdokkaita oli 269. Saivatko nämä kaikki ehdokkaat yhtä paljon julkisuutta?

Eivät.

Kaikki ehdokkaat pääsivät toki vastaamaan HS:n vaalikoneeseen. Sen lisäksi osa ehdokkaista sai hyvinkin paljon muuta julkisuutta. Osa ei kuitenkaan saanut sitä lainkaan. Esimerkiksi Pilvi Torsti – kuten hän itsekin kirjoittaa – sai Hesarissa paljon näkyvyyttä muun muassa retoriikkatenteissä.

Koska kaikkia ehdokkaita ei ole mahdollista nostaa yhtä paljon, pitäisikö sitten luopua kokonaan ehdokkaiden esittelystä?

Suomen vaalijärjestelmän perusteella se voisi tavallaan olla perusteltua, sillä käytössä on henkilö- ja puoluevaalin yhdistelmä. Ehdokkaiden esittelystä luopuminen tarkoittaisi sitä, että uutisoinnissa keskityttäisiin vain esittelemään puolueiden ohjelmia ja tavoitteita. Ääneen pääsisivät käytännössä puolueiden puheenjohtajat ja muut keskeiset päättäjät.

Lehteä tehdään kuitenkin lukijoille. Ja ihmisiä kiinnostavat ihmiset, eli ehdokkaat. Harva pitäisi siitä, että kolme kuukautta vaalien alla lehdessä näkyisi puhuvina päinä pelkästään puolueiden puheenjohtajia.

Toimituksessa pohditaan tietenkin paljon sitä, että ehdokkaat näkyvät tasapuolisesti lehdessä. Katsotaan, että esillä on ehdokkaita tasaisesti kaikista puolueista. Vähemmän kiinnitetään huomiota siihen, ketkä puolueiden ehdokaslistojen sisältä näkyvät.

Yksittäinen ehdokas SDP:n, kokoomuksen tai vihreiden listalta saattaa siten saada paljon julkisuutta, siinä missä joku toinen samalta

listalta jää ilman. Toimituksessa ei muisteta, että politiikon pahin vihollinen on oman puolueen edustaja samasta vaalipiiristä.

Ehdokkaita valittaessa korostuu kiinnostavuus. Julkisuus painottuu niille, joilla arvioidaan olevan realistisia mahdollisuuksia mennä läpi. Ihan reiluahan tämä ei ole – julkisuus keskittyy siis niille ehdokkaille, joilla sitä on jo entuudestaan.

Vaaliuutisointi on viestimille iso ponnistus. Ensimmäisiä suunnitelmia juttusarjoista tehdään toimituksissa jo lähes vuotta ennen vaaleja. Vaikka ennakkosuunnittelu on tarkkaa, aina tapahtuu yllätyksiä, joihin sitten kiireessä reagoidaan. Vaalien lähestyessä häsläys kasvaa, ja suunnitelmista joudutaan poikkeamaan. Tämäkin saattaa johtaa siihen, että joku ehdokas saa ”liikaa julkisuutta” ja joku toinen unohtuu.

Täydelliseen tasapuolisuuteen ei koskaan päästä, mutta tavoitteena se on tärkeä. Teemme parhaamme, että olemme niin tasapuolisia kuin suinkin mahdollista.

Marko Junkkari on Helsingin Sanomien politiikan talouden toimittaja. Hän toimi HS:n politiikan toimituksen ja yhdistetyn politiikan ja talouden toimituksen esimiehenä 2009–2015.

Puolue on paras ja pahin

Tässä luvussa pohditaan puolueen merkitystä yksittäisen ehdokkaan kampanjan näkökulmasta. Suurennuslasin alle pääsee SDP ja kirjoittaja paljastaa, mitä ajattelee anttipastasta.

VAALIJÄRJESTELMÄ vaikuttaa siihen, miten puolueet toimivat ja mitä ehdokkaan on tehtävä mennäkseen läpi. Vaalijärjestelmämme korostaa yksinäisiä ratsastajia, vaikka politiikan ja puolueiden sisäpiireissä arvostetaan puolueen satureja. Yksinäinen ratsastaja on politiikan ulkopuolinen, itsekseen toimiva. Yksinäinen ratsastaja voi ehdokkaana päästä pitkälle, koska vaaleissa äänestetään henkilöä ja julkisuus janoaa uusia kasvoja.

Kylillä liikkuu juttuja poliitikoista, joilla ei ole yhtään tukijaa puolueen piirissä, mutta jotka ovat menestyneet vaaleissa. Poliitiikan tekijöinä he harvemmin menestyvät, koska päätöksenteko on joukkuelaji ja yhteistyökyvyt ja kanssakäyminen muiden päättäjien kanssa korostuvat erityisesti Suomen kaltaisessa monipuoluejärjestelmässä, jossa rakennetaan yleensä laajapohjaisia enemmistöjä useamman puolueen kesken.

Vaikka tulin ehdokkaaksi politiikan ulkopuolelta, olen alusta alkaen nauttinut luottamusta puolueväen piirissä. Puolue halusi minut mukaan vuoden 2009 eurovaaleihin ja olen saanut toimia ja vaikuttaa kaikissa mahdollisissa tehtävissä, joista olen ollut kiinnostunut. Tukiryhmäni on ollut laaja, monipuolinen ja käsittämättömän sitoutunut.

Vaaleista toisiin olen saanut SDP:n ehdokkaista ylivoimaisesti eniten yksityisiä lahjoituksia. Viime vaaleissa käytännössä kaikki merkittävät demarivaikuttajat Helsingissä – Osku Pajamäki, Rakel Hiltunen, Hannu Penttilä, Lauri Ihalainen – asettuivat julkisesti tuekseni. Jo ensimmäisissä vaaleissa 2009 sain tuekseni esimerkiksi Lasse Lehtisen, Ulpu Iivarin, Mikko Mäenpään ja Miapetra Kumpula-Natrin.

Puolueväen tuki on myös mitattu jäsenäänestyksessä puoluekokous-edustajista ja vaaliehdokkaista, ja olen saanut joka kerta erinomaisen tuloksen. Esimerkiksi eduskuntavaaleissa olin molemmissa SDP:n esivaaleissa kolmannella sijalla, vuonna 2011 Erkki Tuomiojan ja Eero Heinäluoman jälkeen ja vuonna 2015 Erkki Tuomioja ja Nasima Razmyarin jälkeen. Kummallakin kerralla taakseni jäi kaksi istuvaa kansanedustajaa. Eduskuntaan sitten SDP sai Helsingistä neljä paikkaa, eli jos järjestelmämme olisi samanlainen listavaali kuin esimerkiksi muissa Pohjoismaissa, istuisin kahden kolmossijani perusteella nyt toista kautta eduskunnassa.

Vaikka olen saanut kannatusta jäsenistön keskuudessa, moni on arvellut, että ”perinteinen SDP-äänestäjäkenttä” vierastaa minua ja että se olisi näkynyt varsinaisissa vaalituloksissa. Ehdokas ei lopulta koskaan tiedä, kuka häntä on äänestänyt, mutta jotain voi päätellä äänijakamasta, joka julkaistaan äänestyspaikan tarkkuudellaan.

Minun profiilini oli vuoden 2015 vaaleissa liki vastakuva SDP:n profiilista Helsingissä. Toisin sanoen sain tasaisesti ääniä koko kaupungissa eli keskimäärin paremmin puolueen heikommilla alueilla ja vähemmän puolueen vahvoilla alueilla. Tässä profiilini erosi muista SDP:n naisehdokkaista. Miesehdokkaista Erkki Tuomioja keräsi hänkin ääniä tasaisesti koko kaupungin alueelta. Näiden lukujen valossa voi arvella, että äänistäni merkittävä osa tulee niin sanotuilta liikkuvilta äänestäjiltä. Tällainen profiili johtaa siihen, että kannatus on myös muutosherkkä.

Yksi uudelle ehdokkaalle tärkeä omaksuttava asia onkin vaaliasettelien satunnaisuus ja siitä seuraava raadollisuus. Joskus puolue voittaa vaalit ja kerää merkittävän määrän lisäpaikkoja, jolloin läpimenon todennäköisyys on tietenkin aivan toisenlainen kuin laskevan kannatuksen kaudella. Toisinaan puolueen hyväkään tulos ei auta, jos ehdokasasettelu on sillä tavalla itselle epäedullinen, että mukana on esimerkiksi toinen ehdokas, jolla on hyvin samankaltainen profiili.

Valituksi tuleminen joko EU-parlamenttiin tai eduskuntaan on suomalaisessa politiikassa ehdokkaalle sillä tavalla merkityksellistä, että se vaikuttaa siihen, mitä voi realistisesti politiikan kentällä tehdä. Mepille tai kansanedustajalle neljän vuoden jakso on mahdollisuus satsata täysipäiväisesti. Muissa tehtävissä toimivalle politiikka voi olla korkeintaan harrastus.

Tätä moni puolueenkaan piirissä toimiva ei ehkä hahmota: Pilvi Torsti mielletään päättäjäksi ja poliitikoksi riippumatta vaalituloksesta. Minulle tulee säännöllisesti pyyntöjä puhua tilaisuuksissa keskellä arkipäivää, ja moni olettaa, että politiikka on ”työni”. Minulle itsellenikin on toisinaan vaikeaa olla tekemättä asioita, joita kansanedustajana varmasti tekisin. Tarkoitan esimerkiksi linjaavia kirjoituksia tai kannanottoja itselle tärkeisiin asioihin. Mutta kun ei ole päivätyöksi rinnastuvassa poliittisessa tehtävässä, on pakko painottaa muita töitä ja toimeentuloa.

Listavaali ja vaalilupaukset

Vaalijärjestelmä vaikuttaa ratkaisevasti siihen, miten yksinäiset ratsastajat ja puoluesoturit politiikassa nousevat ja menestyvät. Valtaosassa Eurooppaa on käytössä jonkinlainen listavaali, jossa puolue asettaa ehdokkaat järjestykseen ja äänestäjä äänestää ensisijaisesti puoluetta. Meillähän äänestetään puoluetta ja henkilöä niin, että henkilöiden järjestys määrittyy henkilökohtaisilla äänillä ja puolueen saama yhteisäänimäärä ratkaisee sen, kuinka monta paikkaa puolue saa eduskuntaan, europarlamenttiin ja valtuustoon.

Nämä kaikki vaalijärjestelmästä kumpuavat syyt johtavat siihen, että suomalaisessa politiikassa on ehdokkaan kannalta make or break -tilanteita. Vaaleihin ei voi satsata täysillä kovin monta kertaa peräkkäin. Uutuuden viehäytys ei kannata pitkään ja toisaalta edustajanpaikan saaneet ovat seuraavissa vaaleissa vahvemmassa ehdokasasemassa.

Yksi hyvä esimerkki klassisesta make or break -tilanteesta vuoden 2009 eurovaaleissa oli kokoomuksen Ukko Metsola. Hän kampanjoi näyttävästi ja pyrki rakentamaan kuvaa Alexander Stubbin mantteliperijästä. Sekä Ukko itse että kampanja tuntui laittavan kaiken peliin. Ukon äänisaalis oli komea, mutta läpimenoon se ei riittänyt. Sen jälkeen Metsolasta ei ole suomalaisessa politiikassa kuulunut: hän mitä ilmeisimmin päätti keskittyä uraansa Brysselissä. Jos vaalituloksena olisi ollut toinen, hänestä olisi todennäköisesti tullut pitkäaikainen euroedustaja Suomelle.

Koskaan, missään olosuhteissa, en suosita kenelläkään aloittelevalla poliitikolla sitä ajattelutapaa, että läpimeno olisi todennäköisempää joskus myöhemmin. Jokaiset vaalit käydään erikseen, ja henkilöve-

toinen järjestelmämme tuottaa kaikkiin vaaleihin aina uuden tilanteen. Tämä on hyvä tiedostaa, piti sitä perusteltuna tai ei.

Vaalijärjestelmä vaikuttaa myös vaalilupauksien luonteeseen. Ehdokas kohtaa kysymyksen vaalilupauksesta tyypillisesti ulkokampanjassa vaalitelalla, kun yksittäinen kansalainen haluaa kuulla, ”mitä sinä lupaat?”. Sosiaalinen media on tuonut lupauksiin uuden ulottuvuuden, kun monet toimijat pyytävät ehdokkailta lupauksia ja kuvaavat ehdokkaat linjausten kera. Kuuluisa esimerkki tällä hetkellä ovat ”ei koulutusleikkauksia” -kylttien kera kuvatut pääministeri Sipilä ja valtiovarainministeri Stubb.

Ehdokas saattaa myös huomata puolueensa sitoutuneen tiukkaan vaalitavoitteeseen, joka tulkitaan lupaukseksi. Joskus oman puolueen tekemä lupaus saattaa olla sellainen, johon ei voi yhtyä.

Oman kokemukseni valossa ehdokkaan kannattaa olla avoin ja reilusti tuoda esiin myös ne asiat, joissa ajattelee toisin kuin puolue. Se kertoo itsenäisyydestä ja omasta ajattelusta, jota uskon monen kansalaisen omalta ehdokkaaltaan toivovan. Lisäksi on hyvä tiedostaa, että yksittäisten lupauksen maailma on suomalaisessa politiikassa vaikea, koska päätökset syntyvät yhteisissä neuvotteluissa. Siksi en ole itse suosinut vaalilupauksia, vaan enemmän painottanut teemoja ja tavoitteita, jotka itselleni ovat tärkeitä.

Monet politiikan piirissä työskentelevät kannattavat listavaalia. Uskotaan, että sen myötä vaalikampanjoissa keskityttäisiin enemmän asioihin ja vähemmän henkilöihin. Päittäjiksi valikoituisi kenties kokeneempia ihmisiä. Vaalilupauksen luonne muuttuisi.

Kannatan listavaalia, vaikka ymmärrän myös siihen kohdistuvan kritiikin. Kriitikot pelkäävät, että kiinnostus politiikkaa ja vaaleja kohtaan laimenisi entisestään. Kampanjointi puolueen listan hyväksi ei innosta samalla tavalla kuin yhden henkilön puolesta heittäytyminen. Kriitikot sanovat, että kansalaisten mobilisaation kannalta listavaali olisi sopinut 1900-luvun kollektiiviseen maailmaan, kun 2000-luvun ilmiö-tunnelmaan istuu paremmin henkilövaali. Kriitikot korostavat, että listavaalissa puolueet päättäisivät, ketkä voivat tulla valituksia, eli puolueiden valta kasvaisi.

Kritiikkiin voi vastata erilaisilla ratkaisuilla. Ehkä malli, jossa henkilökohtainen äänimäärä voisi nostaa sijaa puolueen listalla merkittävä-

tikin, varmistaisi, että innostavien ihmisten kampanjat olisivat edelleen osa vaalihumua. Ja ehkä puolueiden korostuva rooli voisi myös vahvistaa demokratiaa. Pääseehän puolueen jäsenenä vaikuttamaan ehdokaslistoihin, joten puoluejäsenyyteen voisi syntyä uutta kiinnostusta.

Puolueen kannatuksen ja puheenjohtajan merkitys

Nykyjärjestelmässä kaikki kiertyy yhden ihmisen saamaan henkilökohtaiseen äänimäärään. Tämä lähtökohta on repivä puolueiden sisällä monella tavalla. Aktiivitoimijoiden on valittava, ketä ehdokasta tukevat missäkin vaaleissa.

Esimerkiksi vuonna 2015 Helsingin SDP:n valtuustoryhmän puheenjohtaja Osku Pajamäki asettui tukemaan minua. Se ymmärrettävästi harmitti joitakuita ehdokkaita, jotka myös olivat valtuustoryhmämme jäseniä. Ajateltiin, että ryhmän puheenjohtajan ei ole sopivaa asettua yhden ehdokkaan taakse. Silti uskon valtaosan ymmärtäneen, miksi Osku tuki Helsinki-politiikan lähintä työpariaan. Yli 20 vuoden ajan liki kaikissa vaaleissa mukana ollut Osku sanoi olevansa vakuuttunut, että vaaleissa ei voi ”vähän tukea”. Eli joko tukee tai pysyy poissa.

Itse syyllistyin ”vähän tukemiseen” vuoden 2014 eurovaaleissa, kun symppasin yhtä aikaa Miapetra Kumpula-Natria, Timo Harakkaa ja Mikael Jungneria. Kutsuin heidät kaikki oman tukiryhmäni vieraaksi ja viestin jokaiselle, että autan mielelläni kaikessa missä voin. Myös Nasima Razmyarille tarjosin apua. Kukaan mainitusta ei kovin ponnekaasti tarttunut avuntarjoukseeni ja osallistumiseni vaaleihin jäi vähäiseksi. Toki asiaan vaikutti myös se, että sain vain kaksi viikkoa ennen vaalipäivää kolmannen lapseni.

Vaikka vaalijärjestelmä kiertyy yksittäisten ehdokkaiden menestyksen ympärille, puolueen ja puolueen puheenjohtajan rooli yksittäisen ehdokkaan läpimenon ja kampanjan onnistumisen kannalta on myös merkittävä. Suomessa vaalikeskustelut käydään puolueiden puheenjohtajien voimin ja niinpä kuva puolueesta ja sen tavoitteista muokkautuu puheenjohtajan mukaan.

SDP ei ollut mitenkään optimimaalinen puolue minun kaltaiseni ehdokkaan näkökulmasta. Puolue oli alavireessä ja molemmilla puheenjohtajilla – vuonna 2011 Jutta Urpilaisella ja 2015 Antti Rinteellä

– oli kova paine saavuttaa edes siedettävä tulos. Kumpikaan ei ollut hel-sinkiläisille SDP:n ehdokkaille erityisen vetovoimainen. Vuonna 2011 jouduin vaaliteltalla selittelemään Jutan ”Maassa maan tavalla” -kirjoitusta. Vuonna 2015 taas etenkin naiset kommentoivat, kuinka eivät voi kannattaa puoluetta, joka syrjäytti naisjohtajansa.

Isolla puolueella alavire tyypillisesti johtaa haikailuun kohti ”juuria” – SDP palaa työpaikoille, keskusta maakuntiin ja kokoomuksen puheissa korostuu pääoman ääni. Kannatuksen kanssa tuskaileva puolue puolustautuu, torjuu ja patoaa, kun vastaavasti myötätuulessa oleva puolue rohkenee kurottaa laajemmalle. Kannatuksen ollessa noususuunnassa haetaan uusia ehdokkaita ja laajempaa agenda. Jyrki Katainen puhut-teli sairaanhoitajia, Anneli Jäätteenmäki haki liberaaleja kaupunkilaisia ja Paavo Lipponen korkeasti koulutettuja kansainvälisesti suuntautu-neita kaupunkilaisia.

Puolueen yleisen suunnan ja imagon merkitys tulee ehdokkaalle annettuna eikä siihen juurikaan voi vaikuttaa. Siinä mielessä ehdokas on puolueensa kulloisenkin suunnan ja tuulen vanki. Tämä on rele-vanttia isoissa puolueissa, joiden sisällä hyvin erilaisia suuntia sovitel-laan yhteen.

Keskustassa ääni Olli Rehnille tai Annika Saarikolle voi mennä Paavo Väyrykselle, kuten eurovaaleissa 2014 kävi, kun keskustan kaksi ääni-haravaa olivat nimenomaan Rehn ja Väyrynen. SDP:ssä sama ääni tukee sekä Erkki Tuomiojaa että Eero Heinäluomaa. Helsingin kokoomuk- sessa solidaarinen ääni pakolaisnainen Fatbardhe Hetemajlle saattoi nostaa humanitäärisen maahanmuuton rajoittamista jo vuonna 2011 ajaneen Wille Rydmanin eduskuntaan.

Pilvin päiväkirjasta

28.4.2013 Grand Canyon

Tänään keskelle kanjonia tuli viesti, että ylen kannatusmittaus SDP 16,2 ja ero muihin (kesk, koko PS) 2–3 %. Tilanne siis vähin-täänkin haastava. Oma filis: nyt otettava irti hallituskokemus ja sitten pyrittävä tuomaan omat sisällöt framille ensi vuonna (jne) ja pyrittävä ministeriksi, puoluejohtoon. Pitää olla asema, josta käsin tehdä asioita. Tai sitten tehdä asioita muualla. Edelleen muistet-

tava, että nämä paraolympialaiset eli ei kepuska kummia ole tehty tai tapahtunut mutta nyt suurin puolue.

Anttipasta eli yksittäisten sattumien moninainen merkitys

Puolueen ja puheenjohtajan imagon merkittävyys valkeni minulle kunnon vasta vuoden 2015 vaaleissa. Kolme päivää ennen vaaleja bongasin Facebookista postauksen, joka sattui syvältä. Kirjoittaja oli reilusti kuuksikymppinen mieshenkilö, joka oli tukenut minua ensimmäisistä vaaleistani alkaen. Nyt hän kirjoitti:

Hallituksen sekoilu vaalikauden lopussa, demareiden ja kokoomuksen nokkapokka, soidensuojelun romuttaminen, ydinvoimaa Rosatomilta, Kari Rajamäen arvoton loppunäytös ja puoluetoverien kyvyttömyys sooloilun korjaamisessa... Ei kiitos, minulle riittää. Ei äijämeininkiä eikä tunkkaista arvomaailmaa, vaan uudistuvaa naisenergiaa ja tuoreita näkemyksiä. Minun ei tarvitse etsiä ehdokasta vaalikoneesta, koska tiedän ja tunnen hänet. Rohkea tasarvon, ilmaston, ympäristön ja oikeudenmukaisuuden puolustaja, jolla on vahvaa näyttöä osaamisestaan. Emma Karilla on viisautta, ymmärrystä ja sydän paikallaan. Siksi äänestän häntä.

Olin jotenkin naiivisti kuvitellut, että kaikki, jotka olivat joskus tukenut minua, pysyisivät mukana. Olin luullut, että minun piti keskittyä vain hankkimaan uusia tukijoita.

Tuo postaus auttoi ymmärtämään, että puolueen imago ja profiili saattaa todella olla merkittävä este tukea yksittäistä ehdokasta. Vuoden 2015 vaaleissa kohdallani korostui tilanne, jossa puolueen suunta oli imagollisesti mennyt eri suuntaan kuin oma ehdokasprofiilini. Vaalien jälkeen eräs ystävä totesikin, että vaalitulokseni voisi tiivistä yhteen sanaan: anttipasta.

Muistatteko, kun keväällä 2015 juuri ennen vaaleja otsikoihin nousi Antti Rinteen nimissä julkaistu pekonipastaresepti? Puolue intoutui anttipasta-kohusta siinä määrin, että Helsingin keskustan paraatipai-kalla Kolmen sepän patsaalla järjestettiin SDP-tapahtuma, jossa tarjoi-tiin anttipastaa.

En innostunut anttipastasta. Pekonin ja kerman kyllästämä äijäruoka ei imagollisesti toiminut. SDP:n puheenjohtajana oli pitkän linjan ay-toimija, joka oli vuotta aiemmin noussut puolueen johtoon ennen muuta ay-liikkeen voimakkaalla tuella. Monelle nuoremmalle liikkuvalla äänestäjälle Antti Rinteen imago oli ongelma. Etenkin naispuoliset vaalityöntekijäni kertoivat saaneensa palautetta todella paljon.

Keväällä 2015 SDP:n olisi jo pelkästään vaalitaktisista syistä pitänyt käyttää kaikki mahdolliset julkiset tilaisuudet sellaisen imagon rakentamiseen ja vahvistamiseen, joka olisi laajentanut kuvaa Antti Rinteestä arvojohtajana ja tuonut esiin esimerkiksi kansainvälistä kokemusta ja tasa-arvoon liittyviä tekoja. Ay-äijä-imago oli joka tapauksessa niin vahva, että sitä puolta ei omilla teoilla olisi tarvinnut vahvistaa. Siksi suosikkiresepteillä ja kaikella human interest -julkisuudella olisi pitänyt pyrkiä puhuttelemaan muita kuin äijä-meiningsistä innostuvia.

Mutta ei. Varmasti Antin itsensä tietämättä avustajat laittoivat harkitusti tai harkitsematta lehteen kunnon kaloripommin, joka oli terveydelle katastrofi.

Vaaliaikana SDP ei tuntunut missään vaiheessa oivaltavan, että politiikka on myös sitä, miltä se näyttää. Jos Rinteen avustajat olisivat hoksanneet, että on kaksin käsin vahvistettava uusia puolua ja imagoja, anttipasta olisi jäänyt keittämättä.

Ylipäänsä viestintä ei ole entisen punakoneen nykyedustajilta kovin hyvin viime vuosien vaaleissa onnistunut.

Oliko puolueen ja puolueen puheenjohtajan imago minulle ratkaiseva este?

En usko. Matkaa äänimäärään, jolla olisin päässyt eduskuntaan, oli sen verran, että puolue olisi tarvinnut viidennen paikan Helsingissä. Totta kai voidaan pohtia, olisiko se ollut paremmin Helsinkiin istuvalla puheenjohtajan imagolla mahdollinen.

Entä kuinka paljon edellisissä vaaleissa minua tukeneen Juhana Vartiaisen loikkaus kokoomukseen vaikutti? Juhananahan sai kokoomuksen edustajana upean äänisaaliin. Koin, että ennen hänen loikkaansa meillä oli hyvä yhteistyö ja että hän monella tavalla tuki poliittisia pyrkimyksiäni.

Olisiko riittävä määrä Juhanan äänistä voinut mennä SDP:n ehdokaslehdelle Pilvi Torstille, jos Juhana ei olisi ollut ehdolla ja olisi edelleen

tukenut minua julkisesti? Vuoden 2011 vaaleissahan hän teki minulle jopa tukivideon. Uskon, että moni Juhanan äänestäjistä oli niitä liikkuvia äänestäjiä, jotka olisivat hyvin voineet äänestää myös minua, jos puolueen profiili olisi ollut erilainen.

Kaikki tämä kuvastaa yksittäisen ehdokkaan tilanteen sattumanvaraisuutta. Viime tingassa toisen puolueen ehdokkaaksi lähtenyt entinen tukija ja edellisen puoluekokouksen niukka puheenjohtajavaali olivat asioita, joita emme vuotta ennen vaaleja olisi osanneet ennustaa. Myös SDP:n listalla komean tuloksen tehneen Tuula Haataisen mukaan tulo oli monelle yllätys, olihan Tuula jo kertaalleen istunut eduskunnassa ja siirtynyt sieltä ensin Helsingin apulaiskaupunginjohtajaksi ja sitten Kuntaliiton varatoimitusjohtajaksi.

Joka tapauksessa lienee selvää, että oma profiilini ja SDP:n yleinen profiili vuoden 2015 vaaleissa eivät sopineet yhteen. Olin edellisissä eduskuntavaaleissa – paljon vähemmän tunnettuna ja paljon kokemattomampana ehdokkaana – saanut enemmän ääniä. Eli todella moni minua vuonna 2011 äänestänyt ei katsonut sitä mahdolliseksi vuonna 2015. Itse tulkitsen tilanteen niin, että loppujen lopuksi vuoden 2011 vaaleissa äänisaaliissani oli vielä oletettuakin enemmän liikkuvien äänestäjien ääniä. Heistä moni oli sittemmin valinnut toisen puolueen ja ehdokkaan, esimerkiksi aiemmin kuvatun henkilön tapaan vihreiden Emma Karin, josta tuli kansanedustaja.

Eduskuntavaalitulosteni vertailu kuvastaa hyvin myös sitä, miten summittaisesti yksittäinen ehdokas pystyy hankkimaan tietoa omista äänestäjistään ja sen myötä suuntaamaan kampanjaansa.

*

Kommentti: Reetta Rätty

Politiikan seuraaja ja valtiotieteilijä minussa nykyttelee Pilvi Torstin mielipiteelle: listavaali varmaankin korostaisi asiaa ja asiantuntemusta henkilöityvän julkisuuden sijaan. Kenties hoksaisimme keskittyä politiikkavaihtoehtoihin sen sijaan, että katselemme ylikuonnollisen kokoisia kasvokuvia ehdokkaista ja kuulemme, että heillä on lapsia, kissoja, tunteita, juoksuharrastus.

Mutta äänestäjä minussa sanoo: onneksi saan valita ihmisen enkä vain puoluetta. *Suunnilleen tämä puolue, mutta tämän ihmisen näköinen, ei noiden kaikkien.*

Tätäkin poliitikoissa ihailen: he sitoutuvat puolueeseen, vaikka vain harva voi allekirjoittaa yksi yhteen maailmankuvan puolueensa kanssa. On rohkeaa valita koko paketti. Erityisesti jos tulee ”politiikan ulkopuolelta”, kuten Torsti. Että seisot Rajamäen tai Rydmanin joukkueessa, vaikka ei olisi mikään pakko.

Toimittajana vähän murehdin tätä *Vaalikirjan* jaksoa. Jäätikkö sulaa, rauha rapisee, puolueet korisevat, politiikka hukkuu talouspuheeseen – mutta vaalimenestys tiivistyy tässäkin analyysissä imagoon. Pekoni-pasta: syvästi symbolista, mutta kuitenkin vain makaronia. Taustalla joku käyttää valtaa.

Reetta Rätty on toimittaja ja yrittäjä, joka työskenteli aiemmin Helsingin Sanomien toimituspäällikkönä. Rätty on kirjoittanut yhdessä Ville Blåfieldin kanssa kirjan Kuka hullu haluaa poliitikoksi (Teos, 2015).

Vaalikoneoptimointi

Tässä luvussa jaan kaikki vaalikonekikat, joita olemme neljässä vaalikampanjassa kehittäneet.

JOKAINEN VIIME vaaleissa mukana ollut ehdokas on saanut tuta, että vaalikoneet ovat toistaiseksi kasvattaneet rooliaan vaali vaalilta. Siihen kannattaa myös ehdokkuutta pohtivan varautua. Vaalikoneet vaativat panostusta, ja siihen on varattava aikaa.

Suuri yleisö rekisteröi yleensä lähinnä isoimpien tiedotusvälineiden vaalikoneet. Vaalikoneista on kuitenkin tullut myös eturyhmien ja järjestöjen kampanjatyökalu. Oma vaalikone on hyvä tapaa varmistaa, että oma asia pysyy vaaleissa esillä. Minulle tuli kevään 2015 vaaleissa 20–30 eri vaalikonepyyntöä.

Ehdokkaat ovat otollista maaperää vaalikonelebbareille. Harva haluaa olla se ainoa, joka ei vaivautunut vastaamaan lapsijärjestöjen tai yrittäjien vaalikoneeseen! Kun jokainen ääni ratkaisee, harvalla on varaa otsikkoon ”Ehdokas X ei vaivautunut lasten asialle!”

Ehdokkaan kannalta vaalikoneiden hoitaminen kunnolla on vaativa ja aikaa vievä juttu. Vastaamisen takarajat pakkautuvat yleensä muutamalle viikolle, jolloin muutenkin on paljon vaalitapahtumia ja -tilaisuuksia. Ehdokkaiden vastauksethan kerätään reilusti etukäteen ennen koneiden julkaisua. Usein Facebook täyttyy noina viikkoina ehdokkaiden päivityksistä, jossa tuuletellaan kun homma hoidettu tai valmistaudutaan valvomaan seuraava yö vaalikoneiden parissa.

Moni ehdokas miettii, voiko osan vaalikoneista jättää väliin. Varmasti voi, ja monet tekevät niin jo ihan aikaa säästääkseen. Itse olen pyrkinyt vastaamaan valtaosaan – myös muiden muassa metsästäjien vaalikoneeseen, vain yhden esimerkin mainitakseni. Selvästi asenteelliset vaalikoneet olen sentään rojhennut jättää väliin. Eli esimerkiksi vastannut aito avioliitto -vaalikoneeseen keväällä 2015 enkä Hommafo-

rumin vaalikoneeseen keväällä 2011. Lisäksi olen priorisoinut niin, että käytän enemmän aikaa päämedioiden vaalikoneisiin ja kiiruhdan järjestöjen vaalikoneet pikapikaa läpi.

Uskon, että yksittäinen ehdokas voi päätyä käyttämään kymmeniä tunteja vaalikonevastausten tekemiseen. Olemme kampanjoissani pyrkineet organisoimaan vaalikoneisiin vastaamisen niin, että niihin suhtaudutaan vakavasti, mutta niihin vastataan ehdokasta mahdollisimman vähän kuormittavasti. Käytännössä olemme sopineet, että joku tai jotkut kampanjan ydinjengistä tekevät vastausluonnokset puolestani ja minä sitten käyn ne läpi, muuttelen ja lisäilen tarpeen mukaan.

Sillä tavalla olemme halunneet keventää vaalikonetaakkaani ja samalla varmistaa, että ehdokas Pilvi Torsti on eri tiedotusvälineiden vaalikoneissa itsensä kanssa ainakin suunnilleen samaa mieltä. Viime vaaleissa tiimimme vaalikonevastaava myös tsekkaili vastauksiamme aiemmilta vuosilta. Muutamassa kohdassa saatoimme todeta, että ”tässä olen muuttanut kantaani, koska...”. Iloitsivatko äänestäjät tästä tarkkuudesta, en tiedä, mutta me ainakin koimme olevamme johdonmukaisia.

Vaalikonevastaavalle on vuosien myötä kehkeytynyt lähes uskomaton kyky ajatella kanssani samoin. Hän pystyy täyttämään 80–90 prosenttia vaalikoneista niin, että minä harvoin muutan hänen vastaus ehdotuksiaan. Perusteluja toki muokkaan ja lisäilen, mutta perusvastaukset pysyvät.

Voin suositella tätä työmenetelmää lämpimästi jokaiselle, jonka tiimistä löytyy vapaaehtoisia vaalikoneavustajia. Silloinkin, kun vaalikonevastaavalla ei ole ollut aavistustakaan siitä, mitä pitäisi vastata, olemme selvinneet yhdellä puhelulla. Hän on joutunut soittamaan minulle 10–20 prosentissa kysymyksistä. Osa niistä on liittynyt ”oikeisiin” asioihin, mutta osa ”oletko kissa- vai koiraihminen” -hömppään, johon vaalikoneet myös pakottavat ehdokkaan vastaamaan. Tavallista on, että vastauksia ei huomioida, jos ei vastaa joka ainoaan kysymykseen.

Vaalikoneet ovat tärkeitä toisestakin syystä. Tiedotusvälineet sat- saavat niihin niin paljon, että niiden on myös hyödynnettävä koneitaan. Käytännössä se tarkoittaa mahdollisimman monen uutisjutun julkaisua vaalikoneen pohjalta heti kun vaalikone on julkaistu.

Eniten julkisuutta saanut vaalikonevastaukseni ajoittuu eurovaaleihin 2009. Olin muistaakseni Liisa Jaakonsaaren ohella ainoa demariehdokas, joka oli Ylen vaalikonevastauksissa jättänyt oven auki Natolle. Siitä seurasi televisiohaastattelu Ylen uutisiin.

Yleisohjeen vaalikoneisiin sain tuttavalta, joka on ollut kehittämässä yhtä laajasti käytössä olevaa vaalikonesovellusta. Jos tavoitteena on päästä mahdollisimman monen vaalikoneen tekijän loppulistaukseen mukaan, kannattaa ääripäävastauksia valita vain harvoin. Toisaalta kaikista asioista on hyvä olla jotain mieltä ja itselle erityisen tärkeät asiat kannattaa nostaa esiin ääri- ja väliasteilla (**täysin** samaa mieltä tai **täysin** eri mieltä).

Eniten ehdokkaita vaalikoneissa yleensä ärsyttää – yllätys, yllätys – huonot kysymykset. Tuntuu hölmöltä vastata kysymyksiin, joissa on suoranaisia asiavirheitä. Usein tuntuu, että vaalikonekysymykset on viimeistely toimituksen kahvipöydässä viime tipassa.

Olen ehdottanut useammalle medialle, että vaalikonesuunnitteluun koottaisiin avuksi ryhmä, jossa olisi mukana toimittajia, tutkijoita ja poliitikkoja. En tiedä, onko jossain niin toimittu. Viime vaaleissa ainakin Helsingin Uutiset pyysi ehdottomaan kysymyksiä sen vaalikoneeseen.

Toivon, että ihmiset eivät äänestä vaalikoneiden antamien tulosten valossa. Ainakin Helsingin vaalipiirissä on melkoista sattuman kauppa, ketkä ehdokkaat osuvat kärkikymmenikköön, ja pienenpienet muutokset vastauksissa voivat heittää kärkinimet uusiksi. Jotain vaalikonevastaamisen satunnaisuudesta kertoo se, että koskaan en ole jälkikäteen onnistunut olemaan itseni kanssa sataprosenttisesti samaa mieltä.

Parhaimmillaan vaalikoneet voivat antaa osviittaa oman potentiaalisen ehdokkaan ajattelusta. Etenkin ehdokkaiden perusteluja olen itsekin aina käynyt lukemassa. Soisin jokaisen äänestäjän myös pohdittavan, haluaako hän äänestää ehdokasta, joka vastaa rajattuihin ja usein suppeisiin kysymyksiin mahdollisimman samoin kuin itse vastaisi, vai ehdokasta, jonka toimintatapaan hän luottaa.

Vuoden 2015 vaaleissa löysin uuden ulottuvuuden vaalikoneisiin: lapset. Tois- ja neljäsluokkalaiset poikani täyttivät koneita innokkaasti ja kuulemma myös jotkut heidän kaverinsa vanhempiensa kanssa. Pojat tekivät myös erilaisia kokeiluja. Yksi on pakko kertoa: lapset vastasivat

jokaiseen kysymykseen ”En osaa sanoa”. Yhteenvedossa heitä lähinnä olevaksi puolueeksi tuli Suomen Keskusta. Yksittäinen lähin ehdokas oli Pekka Puska.

*

Kommentti: Jukka Niva

Vaalikoneen olemassaolo on todiste avoimesta yhteiskunnasta. Vain vaalikoneissa äänestäjä voi suoraan vertailla eri ehdokkaita, kun kaikki vastaavat samoihin kysymyksiin eikä vain niihin, joihin itse haluaa vastata.

Suomalainen vaaliehdokas on valmis laajaan avoimuuteen. Ei tarvitse mennä kovin kauas, kun vastaan jo tulee toisenlainen yhteiskunta.

Esittelin Ylen vaalitoimintaa Eurovisio-maiden kokouksessa Lontoossa vuonna 2014. Tšekkiläinen tutkija ihmetteli, miten media Suomessa saa tehdä vaalikoneita ilman, että istuvat poliitikot määräävät, mitä pitää kysyä.

Suomalaisen yhteiskunnan luottamuksesta ja upeudesta kertoo se, että vaalikoneita on ylipäättään mahdollista tehdä. Ehkä osin siksi Yle pystyi ensimmäisenä maailmassa rakentamaan Vaaligallerian.

Ymmärsin tämän sen jälkeen, kun vuoden 2014 eurovaalien alla olin kertonut puoluesihteereille ideastani tehdä televisionomainen vaalitentti kaikkien 240 ehdokkaan kanssa. Kaikki suhtautuivat asiaan innolla – vaikka galleria voi olla myös riski puolueille.

Seuraavan vuoden eduskuntavaalien alla vaaligalleriassa tentattiin yli 2 000 ehdokasta. Joka ikistä kohdeltiin tentissä samalla asenteella: jokainen oli meille potentiaalinen valtiomies.

Vaaligalleriassa äänestäjä näkee, minkälainen persoona ehdokas on: miten hän suhtautuu sosiaaliseen kanssakäymiseen, minkälainen kieli-taito hänellä on ja niin edelleen. Nämä taidot ovat tulevaisuudessa yhä tärkeämpiä.

Pilvi ehdotti, että vaalikonekysymyksiä olisi tekemässä tutkijoita ja poliitikkoja.

Teetimme Yleisradiossa puoli vuotta ennen vaaleja laajan gallupin, jossa kansalaisilta kysyttiin, mitkä asiat heidän mielestään ovat tärkeitä

100 seuraavalla vaalikaudella. Näin pyrimme löytämään vaalikoneeseen teemat, joista oikeat äänestäjät ovat kiinnostuneita. Ne voivat olla joskus hyvinkin erilaisia, kuin mitä poliitikot, tutkijat ja politiikan toimittajat pitävät kiinnostavimpina.

Jukka Niva on Yleisradion Uutis- ja Ajankohtaistoiminnan sisällönohjauksen päällikkö, joka toimi Ylen vaalitoiminnan päätuottajana 2013–2015.

Tämä luku opastaa ehdokkaan someaailmaan. Lukijalle avautuu modernin kampanjan uudehko yhä tärkeämmäksi muuttuva ulottuvuus. Kerron myös, keitä ovat omat suosikkini somepolitiikassa.

MINÄ TEIN SEN! Kuulkaa kansalaiset, ilman Minua ei olisi tämäkään asia näin! Minä olen hyvä ja oikeamielinen! Ai niin ja vietin tietenkin kivaa laatu-aikaa perheeni kanssa myös tänään kaiken lomassa. Laitettiin kännykät laatikkoon ja touhuttiin ulkona.

Some. Sosiaalinen media.

Liityin Facebookiin vuonna 2008, kun ystäväni, silloinen Hesarin verkkoliitteen päällikkö Pekka Pekkala sanoi, että sinne pitää mennä. Samana vuonna avasin pilvitorsti.fi-blogin ja Youtube-kanavan. Vuonna 2009 minut talutettiin Twitteriin. Vuonna 2014 avasin insta-tilin. Olen päässyt listauksiin twitter-poliitikoista (Saska Saarikoski, HS Kuukausiliite) ja poliitikoista, jotka ovat käyttäneet somea taitavasti.

Poliitikkona en ole ollut somessa aina kotonani, mutta olen hyväksynyt, että se on keskeinen osa 2010-luvun kampanjointia. Olen yrittänyt puolustaa myös ihanteellisia näkökohtia: some on kaikille sama, some ei maksa mitään, some tuo päättäjät (ja päättäjähhdokkaat) ja kansalaiset samaan keskusteluun, some mahdollistaa joukkoöilyn.

Vuosina 2008–2015 somessa on tapahtunut vaalien näkökulmasta myös valtavia muutoksia. Ensimmäisissä vaaleissani oma kotisivu ja blogi kommenttikenttineen oli mitä keskeisin alusta. Nyt se on menettänyt merkitystään ja keskustelualustana Facebook on ylivoimainen. Suurin muutos on ollut Twitterin esiinmarssi uutisvirraksi ja -kanavaksi. Vuoden 2015 vaaleissa Instagram löi läpi. Parhaillaan todistamme Periscopopen esiinmarssia.

Someen liittyvät ihanteelliset näkökohdat ovat todellisia. Kuvitel-
laan 20–30 vuoden takainen tilanne, jossa poliitikon/ehdokkaan ainoa
mahdollisuus saada ajatuksiaan muiden luettavaksi tai katseltavaksi
oli päästä läpi lehtien julkaisuseulasta joko omalla mielipidekirjoituk-
sella tai tiedotteella. Kynnys nousi sitä korkeammaksi mitä laajemmasta
levikistä ja yleistajuisemmasta julkaisusta oli kyse. Puolueen ja puolue-
osaston lehteen pääsi tietenkin helpommin.

Verkko- ja someaikana kenellä tahansa on mahdollisuus julkaista
omaa lehteä, pitää yllä kanavaa, jota kukaan ei sensuroi eikä kontrolloi.
Blogien pituutta ei rajoita palstatila, eli on mahdollista julkaista myös
pitkiä taustoittavia tekstejä ja oheistaa lisätietoa sisältäviä artikkeleja ja
taulukkoita. Julkaistua blogia, kuvaa tai videota voi levittää Facebookissa
ja Twitterissä.

Olennaista on saada omat tutut ja seuraajat jakamaan asiaa edelleen.
Erityisen arvokkaita ovat ainakin kolmenlaiset jakajat:

1) somehubit kuten Mikael Jungner tai Tuomas Enbuske, joiden mai-
nitsemat ja nostamat asiat paitsi leviävät laajalle, nousevat yleensä myös
mediaihmisten agendalle

2) kymmeniätuhansia seuraajia keräävät, muualla kuin politiikassa
toimivat someaktiivit, joiden somepersoonaa tavoittaa sellaisia ihmisiä,
joita politiikan piirissä toimivat eivät tavoita

3) tuttavat, joiden someverkosto pääsääntöisesti koostuu eri ihmi-
sistä kuin oma verkosto.

Miten somenäkyvyyttä voi lisätä

Somenäkyvyyttä voi edistää lukuisilla tavoilla. Ihmiset jakavat asioita,
joissa ovat itse osallisia. Sen vuoksi eri ihmisten tekemät tukivideot ja
ehdokkaan kanssa otetut valokuvat ovat niin suosittuja. Vielä vuoden
2009 vaaleissa strategiamme oli ottaa kuvia minusta yhdessä vaalitulai-
suuksien yleisön kanssa ja laittaa kuvat nettiin. Niin saatiin ihmisiä käy-
mään kotisivuillani: he tulivat nettiin katsomaan omaa kuvaansa! Kyse
oli jonkin sortin selfiestä tai welfiestä aikana, jolloin kamerapuhelimet
ja kuvien jakaminen eivät olleet samalla tavalla arkipäiväistä kuin nyt.
Keksimme siis welfien vetovoiman ennen kuin ilmiö rantautui kännyk-
kämörien yleistymisen myötä!

Jokainen vähänkään someen panostava kampanja miettii, miten saisi aikaan viraaleja eli sellaisia päivityksiä ja sosiaalisen median sisältöjä, joita muut alkaisivat spontaanisti jakaa ja levittää. Ensimmäisen kampanjani aikaan keskeistä oli saada ihmisiä käymään kotisivuilla. Ei se edelleenkaan merkitysetöntä ole, mutta merkitys on vähentynyt.

Yksi yleistynyt somestrategia ovat temaattiset keskusteluryhmät, joiden takana on usein joko yksittäinen poliitikko tai puoluetta lähellä oleva taho. Jos ryhmän aihe on riittävän yleinen, se voi olla hyvä tapa samanaikaisesti käydä keskustelua itselle tärkeästä aiheesta ja kerätä tunnettuutta aihepiiristä kiinnostuneiden parissa.

Helsingissä hieno esimerkki on ”Lisää kaupunkia Helsinkiin”-Facebook-ryhmä, jota eräs toimittaja kommentoi minulle ”lähinnä vihreiden miehittämänä”, mikä tekee siitä toimittajan näkökulmasta suppean. Ryhmän perustaja onkin valtuustoryhmän nykyinen puheenjohtaja Otso Kivekäs, joka on ylipäänsä tehnyt oivaltavia ja itsensä näköisiä kampanjoita Helsingissä viime vuosina.

Jos nyt olisin miettimässä ensimmäistä vaaliedokkuutta ja tulisin politiikan ulkopuolelta uutena kasvona, miettsin huolella somepositioni ennen ehdokkuutta. Perustaisin kenties ryhmiä, jotka liittyvät omiin teemoihini, ja etsisin vastaavia muiden rakentamia ryhmiä. Sillä lailla on parhaimmillaan mahdollista yhdistää ohjelmallinen työ ja strateginen kampanjointi.

Tavoitteena somehitti

Saamani tunnustus verkko- ja somepoliitikkona ei ole tullut tyhjästä, vaan sen eteen on tehty hyvin systemaattisesti töitä. Vuoden 2009 vaaleissa muutamilla innokkailla tukijoillani oli useita verkkotunnuksia, joiden avulla he osallistuivat suosittujen sivustojen, esimerkiksi Suomiz4:n ja iltapäivälehtien verkkokeskusteluun.

Olennaista oli laittaa pari kommenttia, viitata Pilvi Torstin kirjoitukseen asiasta ja jättää linkki, joka johdatti Pilvi Torstin kotisivulle. Opettelin itsekin kylvämään linkkejä blogeihini. Kampanja rakennettiin niin, että blogiteemoja oli paljon ja jokaisesta kirjoitettiin joukkoäly-hengessä teksti ja tehtiin video. Niitä oli helppo levittää, koska aiheita oli niin paljon.

Twitterissä toimimiseen olen saanut yksityiskohtaiset ja systemaattiset ohjeet vuoden 2011 vaaleista lähtien. Ammattilaiset ovat analysoineet Twitterin käyttötapojen muutosta ja pyrkineet miettimään minulle luontevan ja samalla vaalien kannalta tehokkaan tavan toimia. Käytännössä olen toivonut listaa asioista, joita voin tehdä somessa päivittäin, jos minulla on 15 tai 30 minuuttia aikaa. Lisäksi olemme aktiivisesti etsineet ideoita somessa jaettavista asioista, jotka leviäisivät mahdollisimman laajalle.

Vuoden 2015 vaaleihin kampanjani yritti rakentaa laajasti somessa leviävää materiaalia. Teimme huippugraafikon avustamana keskeisistä teemoistani eli koulutuksesta, työstä ja Helsingistä tietoisuutta, ja uskoimme vakaasti, että ne olisivat niiden vaalien hitti. Grafiikoista tulikin hienot, mutta ilmeisesti niistä puuttui se viimeinen twisti, joka olisi tarvittu, jotta niitä olisivat jakaneet myös muut kuin kampanjan aktivistit. Keväällä 2015 monet ehdokkaat levittivät hienoja someen suunniteltuja infokuvia. Itse kiinnitin huomiota Helsingissä Leo Straniuksen kampanjaan ja Tampereella Sanna Marinin kampanjaan.

Juuri ennen vaaleja yllätystukijakseni ilmoittautui Jenni Kokander, jonka moni tunsi Putous-hahmo Svetlana Rönkkönä. Svetlanan tuki-video Pilville oli kampanjan parhaiten somessa levinneitä juttuja.

Kaikki kampanjat tavoittelevat somehittejä. Uskoakseni ne yleensä syntyvät sattumalta. Niin kävi myös meille. Yksi strategia, jolla viime vaaleissa pyrin laajentamaan somekontaktiverkkoani oli muiden verkostojen ”lainaaminen”. Sitä voi tehdä monella tavalla, joista yksi kampanjaani sopiva idea olivat ”kehu kilpailijaa” -päivitykset. Pieni tiimi syötti minulle säännöllisesti lehtijuttuja ja poliitikkojen lausuntoja, joita voisi kehua. Kehuimme muiden muassa Juha Sipilää, Ville Niinistöä, Silvia Modigia ja Laura Kolbea toivoen, että kehutut levittäisivät kehuamme omiin verkostoihinsa.

Hitiksi muodostui Ben Zyskowitz -video. Olin ajatellut, että jossain vaiheessa teen kehu kilpailijaa -päivityksen hänestä ja hänen tavastaan toimia kansanedustajana. Eräänä päivänä Ben sattui silmiini Kolmen sepän patsaalla, ja päätin ryhtyä sanoista tekoihin. Aloin kuvata ja menin tallennus päällä Benin luokse sanoen, että teen tässä kehu kilpailijaa -videota. Ben tarttui spontaanisti tilanteeseen ja piti kameraan

katsoen saman tien spontaanin mainospuheen siitä, miksi Pilvi olisi hyvä valinta eduskuntaan. Siitä tuli koko kampanjani katsotuin videoni.

Somesairaus

Palataan turhautumiseen ja minä-some-sairauteen, jonka uskon ehdokkaana olleiden tunnistavan ja jota ehdokkuutta pohtivan kannattaa yrittää ennaltaehkäistä. Helpointa somesairaus on diagnosoida vaaleja edeltävien viikonloppujen aamuina ja iltoina ehdokkaan kotona.

Tilanne menee suunnilleen näin: lapsi on pyytänyt kauniisti apua pienessä asiassa useaan kertaan. Vastaus on aina ollut ”ihan kohta kulta, teen vain tämän loppuun”. Lopulta, lapsen joko haettua apunsa muualta tai alettua kiukutella, havahtuu siihen, että henkilökohtainen mainoskampanja somessa on kestänyt toista tuntia. Päivitykset on tehty ja linkkejä kylvetty.

Siitä ei kuitenkaan ala rauha ja autuus. Seuraavaksi on oltava mukana keskusteluissa, joita on päivityksillään ja linkeillään avannut ja joihin on osallistunut. Pakonomaista ja riippuvuuden kaltaista on myös peukutusten seuranta. Mieleen tulee Juha Itkosen *Hetken hohtava valo* -romaanin Esko Vuori, joka ”tekee tällaisia älyttömiä päivityksiä ja toivoo, että joku tykkäisi niistä” ja iloitsee sitten 13 peukusta.

Ehdokkaana tuntuu, että ei koskaan ole somessa riittävästi. Pitäisi olla 24/7 kertomassa näkemyksiään, kommentoimassa kaikkea, jakamassa kuvia. Erityisen olennaista on hehkuttaa etu- ja jälkikäteen kaikkia omia esiintymisiä ja sanomisia. Tuntuu, että jos asia ei ole esillä somessa, sitä ei ole.

Ympäri vuorokautisen sometuksen vaatimus on tolkuton, kun huomioi, että ehdokkaan on syytä olla läsnä myös kaduilla, käydä paneelikeskusteluissa, joihin hänet kutsutaan, ja kirjoittaa säännöllisesti bloggeja ajankohtaisista aiheista ja oman kampanjan teemoista tukijoiden jaettavaksi. Aika loppuu! Riittämättömyys on loputonta ja yöunet voi unohtaa. Yöllisiä päivityksiä en tietenkään ole jakanut, mutta olen yöaikaan valmistellut seuraavan päivän ”spontaanit” päivitykset, joita muut voivat julkaista, kun itse hillun muualla.

Uskon, että poliitikko voi käyttää somea onnistuneesti vain, jos hän on aito ja oma itsensä. Some vaatii jatkuvaa aktiivista läsnäoloa, eikä sellainen ole pitkään mahdollista, jos joutuu ylläpitämään roolia.

Johtavat poliitikot tarjoavat monta kiintoisaa esimerkkiä somen käytötavoista. Antti Rinnettä on SDP:n sisällä kritisoitu hitaasta reagoinnista asioihin, joihin monet somessa aktiiviset puolueen jäsenet olisivat kaivanneet nopeita kommentteja. Antti tai pikemminkin Antin avustajat ovat monta kertaa puolustautuneet viittaamalla johonkin yksittäiseen Facebook-päivitykseen.

Miksi se ei ole tyydyttänyt? Luulen, että suurin syy on päivityksien luonteessa: ne eivät ole kuulostaneet omaäänisiltä, tietystä hetkestä itse kirjoitetuilta, vaan ne ovat olleet liian muodollisia eivätkä ole tukeneet mielikuvaa ihmisestä tekstin takana. Suosittu SDP-poliitikko Lauri Ihalainen ei ole somessa lainkaan läsnä, ja häneltä se taas näytetään hyväksyttävän. Samaan ikäluokkaan kuuluva Erkki Tuomioja puolestaan päivittää ahkerasti sekä blogiaan että Facebook-statustaan kuulostaen hyvin henkilökohtaiselta.

Muiden puolueiden edustajista ehdoton somesusosikkini on jo pitkään ollut Ville Niinistö, joka kirjoittaa ja kommentoi omalla äänellään ja pyrkii myös osallistumaan avaamiinsa keskusteluihin. Alex Stubb on tietenkin ollut uranuurtaja suomalaisten somepoliitikkojen joukossa, mutta hän ei nouse Niinistön tai Erkki Tuomiojan tasolle päivityksien moniulotteisuudessa, syvyydessä eikä keskusteluhakuisuudessa.

Pilvin päiväkirjasta

23.2.2011 Sarajevo

Politiikasta: vaalien jälkeen pitää sanoa, että ihanaa kun tämä egotrippi on ohi, narsismipiikki viimeiseksi kahdeksi kuukaudeksi tarpeen

Pilvin päiväkirjasta

Maaliskuu 2015

Vaalikampanja tuntuu nyt hyvin vaativalta ja rankalta. Kampanjan laajuus ja monitasoisuus vaikuttavaa. Itsellä lopulta kaikki viimeiset langat käsissä, joten sen vuoksi myös kokemus vaatavuudesta ja rankkuudesta. Aika meinaa loppua ja yönet jäävät liian lyhyiksi. Samalla yrittää koko ajan miettiä, että tehdään strategisesti oikeita asioita ja otetaan kaikki mahdollinen irti siitä, mitä tehdään suhteessa media, somekanavat jne.

Toinen puoli kaikkea oma kasvanut motivaatio.

29.4.2015

Vaalikampanja oli totaalinen ja sellaisena rankka ja vaativa. Kaikki aloitettiin jo varhain viime syksynä.

Uhraukset juuri nyt tuntuvat liiankin isoilta. Pääsiäinen kun muu perhe Lapissa, Jenni 40v, IL rippijuhlat, kaiken mahdollisen siirsin hetkeksi sivuun keskittyäkseni totaalisesti. Sama totta isälle ja äidille, joille tämä kaikki oli todella rankkaa. Edelleen: oliko kaiken arvoista? En ole varma. Siitä olen, että tällä intensiteetillä ei enää koskaan. Toisella tavalla, jos silläkään.

KUUKAUSI tai puolitoista ennen vaaleja vastaan tuleva tuttu kysyy viattomasti: niin, oletkos sinä mukana näissä vaaleissa? Joku saattaa kysäistä, jocos olet päättänyt ehdokkuudesta.

Ehdokkaan tekisi mieli huutaa päin naamaa, että ei tässä kuule juuri muuta ole ehtinyt viime kuukausina tehdä kuin olla ehdokas. Että viime kesänä – yhdeksän kuukautta sitten – mietittiin julkisuusstrategiaa ja syksyllä kerättiin rahaa. Ja että nyt vedetään maratonin viimeistä kilometriä ja koetetaan jaksaa reippaan oloisena maaliin.

Mutta ehdokas hillitsee itsensä. Hän vastaa ystävällisesti, että toki olen ehdolla. Että näinä viikkoina se viekin aika paljon aikaa. Että tässä muuten olisi muutama esitekin sattumalta laukussa, jos vaikka haluat ottaa ja kenties antaa jollekulle tutulle tai viedä vaikka työtovereille. Että netistä sitten lisää. Loppuvitsinä jotain mahdollisesta läpimenosta, jotta tuttavalle jää vaikutelma ”potentiaalisesta läpimenijästä”.

Ihmisiä hukkuu Välimereen. Lapsi oppii kävelemään ja sanoo ensimmäisiä sanojaan. Kummityttö viettää rippijuhliaan. Muu perhe matkaa pääsiäiseksi Lappiin hiihtämään.

Minä mietin, saadaanko Pilvi-pipoja viikonlopuksi lisää ja näkykö pärstäni illan tv-uutisten kuvituskuivissa.

Vaalit ajavat ehdokkaan mielessä kaiken yli. Kaikki asiat tehdään ja tapahtuvat vaalien ehdoilla. Lapset, työt, ruuat, nukkumiset, viikonloppuohjelmat, läheiset ja ystävät. Vaalien jälkeen on turha jossitella, tekikö kaikkensa. Siksi olen itse heittäytynyt joka kerta täysillä ja kaikella sydämelläni, ajallani ja osaamisellani.

Viimeinen kuukausi ja etenkin kaksi viikkoa ennen vaaleja ovat epätodellista ja outoa aikaa. Kaikki fokus on vaalipäivässä. Ehdokas huomaa elävänsä ikään kuin toisessa todellisuudessa kuin muut ihmiset.

Vaalien ja ehdokkuuden totaalisuus ja sen vaatimat satsaukset tulevat varmasti monelle ensikertalaiselle yllätyksenä. Ehdokkaan oletetaan ja odotetaan olevan käytettävissä kaikkeen mahdolliseen. Pitää osoittaa, että haluaa oikeasti tulla valituksi, ja sen voi tehdä osallistumalla kaikkiin mahdollisiin tilaisuuksiin, mihin pyydetään, ja rakentamalla niin ammattimaisen ja komean kampanjan kuin ikinä osaa ja pystyy.

Perheen ja läheisten merkitys

Totaalisatsaaminen vaatii veronsa. Perheemme on lopulta kestänyt yllättävänkin hyvin tai ainakaan protestia ei ole suunnattu minuun.

Sen sijaan luulen, että olen etääntynyt muutamasta ennen läheisestä ihmisestä, koska heille poliittinen osallistumiseni on ollut jotenkin vaikea hyväksyä tai ymmärtää. Minulle itselleni kyse on ollut niin merkittävästä aikuisiän ratkaisusta, että en halua erottaa ”poliitikko-Pilviä” ja muuta Pilviä. Se ei tarkoita sitä, että kokisin olevani politiikan palveluksessa kaiken aikaa, vaan sitä, että olen politiikassa mukana koko

persoonallani. Siksi en pidä mahdollisena, että läheinen ystävä ei hyväksyisi ja kunnioittaisi tätä puolta minusta ja elämästäni. Samalla logiikalla olen arvostanut, kun esimerkiksi futiksen joukkueenjohtajina tutuksi tulleet ihmiset ovat tsempanneet ”meidän Pilviä” myös vaaleissa.

En tiedä, miten yksin elävät selviävät ehdokkuuskuukausista ilman perheen tukea. Olen kokenut, että perhe pitää maan pinnalla ja huolehtii arjen pyörimisestä, kun ehdokas keskittyy vaalihuumaansa. Toisaalta lienee myös niin, että perheettömänä voisi helpommin keskittyä pelkästään vaaleihin ilman syyllisyyttä läheisten laiminlyönnistä. Kaikesta on puolensa.

Perheen näkökulmasta vaalihuuma tarkoittaa ehdokkaan useiden kuukausien henkistä poissaoloa. Viimeisinä viikkoina ja kuukausina poissaolo muuttuu myös fyysiseksi. Jos mahdollista, siihen kannattaa varautua.

Meidän perhe on oppinut kantapään kautta.

Ensimmäisissä vaaleissani teimme sen virheen, että puolisoni oli aktiivisesti kampanjassa mukana.

Sen kokemuksen jälkeen puolisolalle on muissa vaaleissa rajattu kampanjoissa kaksi roolia: rahoitus ja perheen pitäminen pystyssä. Kaikki muu osallistuminen on ekstrapä. Toisaalta minä olen saanut vapauden antaa mennä niin paljon kuin jaksan, ehdin ja haluan.

Keväällä 2015 ratkaisimme tilanteen perustamalla kotiin vaalileirin. Se oli välttämätöntä, koska perheessä oli vaalihulinoiden aikana vuoden täyttänyt pikkuveli kahden koululaisen lisäksi. Vanhempani asuivat meillä kaksi kuukautta. Myös nepalilainen kummityttömmme asui meillä tultuaan meille vuodeksi au pairiksi.

Minusta järjestely oli loistava. Kukaan muukaan ei ole valittanut, mutta oli ilman muuta vaativaa kaikille osapuolille, että kodissamme pyöri monikielinen kolmen sukupolven sirkus. Talouden muonavahvuus oli parin kuukauden ajan komeat kahdeksan henkeä.

Järjestely ei myöskään olisi kaikille mahdollinen. Täysipäiväinen kolmen lisäaikuisen panos kotiasioissa vaatii tilaa ja maksaa paljon.

Olemme tietenkin miettineet myös, miten lapset ja perhe näkyvät kampanjoissa. Suomessa on tässä suhteessa helppo olla poliitikko. Lapsia ei oleteta osaksi kampanjoita kuten Amerikassa ja jokainen voi ratkaista omasta puolestaan, kuinka toimii. Presidenttien tai pääminis-

terien lapset ovat halutessaan olleet täysin poissa julkisuudesta. Eikä puolisoakaan tarvitse esitellä, vaan voi toimia kuten Paula Lehtomäki, jonka puoliso ei ole tainnut olla mukana edes itsenäisyyspäivän juhlissa.

Meidän linjamme lienee hyvin perinteinen: periaatteessa minä olen ehdokas ja esillä, mutta ei puolisoa ja lapsia piiloonkaan laiteta. Vaatekaappi- tai perhe-elämähaastatteluja minulta ei ole koskaan pyydetty. Todennäköisesti olisimme suostuneet kaikkeen, mikä meistä edistää oikeita asioita. Sillä perusteella olemme kerran antaneet perhehaastattelun keskusta-asumisesta pienten lasten kanssa. Juttu taisi ilmestyä ennen ehdokkuuksiani, eikä sitä siis millään tavalla motivoineet vaalit, vaan kiinnostava aihe, jonka vuoksi tuttu toimittaja otti yhteyttä.

Ajattelen myös, että perheeni, ystäväni ja muut läheiseni kertovat minusta ja siitä, millaisen elämäkokemuksen ja elämämpiirin puitteissa pyrin yhteisistä asioista päättämään. En ole salannut biologisen isäni alkoholismia enkä vanhempieni eroa, kun olin vauva, vaikka en erityisesti ole tuonut niitä esiinkään. Toisaalta olen mielelläni korostanut todellisen isäni roolia elämässäni ja esimerkiksi vaalikampanjoissani. Julkaisen lapsiini liittyviä asioita somessa niin sanotulla kahvipöytäperiaatteella eli sellaisia asioita voi kertoa ja jakaa, joita saattaisi hölistä työpaikan kahvipöydässä.

Ymmärrän kyllä, että jotkut ovat sitä mieltä, että on sopimatonta antaa lapsille käteen vaali-ilmapallo puhumattakaan, että sallisi lasten osallistumisen aktiiviseen kampanjointiin tai ylipäänsä julkisuuteen. Itse olen yrittänyt karnevalisoida vaaleja lapsille niin paljon kuin mahdollista. He ovat saaneet jakaa ilmapalloja ja karkkeja halutessaan.

Ensi kertaa silloin 6- ja 8-vuotiaat poikani olivat mukana katutöissä kuntavaaleissa vuonna 2012. Vuoden 2015 vaaleissa silloin 11-vuotias esikoinen halusi kerran lähteä kaveriensa kanssa kampanjoimaan. Tsekasin kaverin vanhemmilta, että homma oli ok, ja marssimme Narinkkatorille. Pojilla oli Pilvi-nappi rinnassa. Kävimme tutustumassa eri puolueiden kojuihin ja puhuimme vaalijärjestelmästä. Hetken aikaa poitsut jakoivat esitteitäni ja tarjoilivat karkkia. En tarkistanut, minkä verran tuli napattua omaan suuhun. Pilvi-pipot koulukäytössä olen kieltänyt.

Yleisesti ottaen uskon isompien lapsieni oppineen, että vaali aikaan kannattaa pyytää jäätelöä, karkkia ja muita herkkuja. Ilmapalloja on

kotona rajattomasti, eikä äiti koskaan kieltäydy, jos vaaliviikkoina ehdottaa iltaruuksi noutopizzaa.

111

Pilvin päiväkirjasta 8.11.2012

Torstaiamu, kuulas ulkona. Takana hurja reilu kuukausi. 1.10. julkaistiin Suomalaiset ja historia, 2.10. Piritasta alkoi kunnallisvaalikampanja. Työn ohessa kuukauden aikana kirjaan liittyviä tilaisuuksia ja haastatteluja (Unto Hämmäläisen upea arvostelu tärkeä, sitten Porthaniassa 50–60 hlöä, kirjamesuilla vaalipäivänä 28.10. Eki Tuomiojan kanssa sali täyteen, yksi lauantai-aamutv, 3 radiohaastattelua, kaksi kertaa maininta HS pääkirjoituksessa, kerran kakkossivun sivun Mikael Pentikäisen kolumnissa, kerran HS raadissa, hyvät jutut Sk ja Apu ja Maaseudun tulevaisuus) sekä vaalikampanja, josta tuli suurempi kuin olin suunnitellut, koska ihmiset kerta kaikkiaan halusivat tehdä ja minä tietenkin mukana. Ihanaa oli se, että pojat ja ennen kaikkea Elias kovasti mukana. Miettineet demokratiaa, jakaneet ilmapalloja ja karkkeja ja Eliaksen kanssa mietitty eduskuntavaalien mainokseksi lennokkia, jonka hän piirtää. Vaalit 28.10. jännittivät enemmän kuin koskaan. Hyvinhän se meni, yli 1500 ääntä ja superinnostunut porukka sekä paljon palautetta tulevaan itsellä ja muilla.

Vinkkejä vaalivalvojaisiin

Lopulta koittaa vaali-ilta. Se on kutkuttavan jännittävä. On vaikea uskoa, että huomenna herätessä tämä on tässä. Toinen todellisuus alkaa. Tietää, miten kävi. Loput vaalimainokset saa kärrätä paperinkeräykseen.

Ensikertalaista ehdokasta neuvon ottamaan varsinaisen vaalipäivän rauhallisesti. Kampanjoida toki voi, mutta en usko, että sillä on enää merkitystä. Aiempina aikoina kampanjointia ei edes pidetty sopivana, vaan toivottiin vaalirauhaa. Asia on kuitenkin muuttunut ja vaalimökkejä pidetään yleensä auki vielä sunnuntainakin. Ehdokkaan kannattaa minusta kuitenkin keskittyä tekemään jotain leppoisaa ja laittaa esimerkiksi koti sellaiseen kuntoon, että siellä on mukava seuraavana aamuna

herätä. Loppu vaalikama on aika arkistoida tai hävittää ja kaivaa normaalielämä taas esiin.

Puolueet pitävät omia vaalivalvojaisiaan. Se on perinne, osa vaalillan uutisvirtaa ja poliittista kulttuuriamme. Mediatalot valmistautuvat vaali-iltaan sopimalla etukäteen haastatteluja potentiaalisten läpimienijöiden ja kiinnostavien ehdokkaiden kanssa. Usein niihin liittyy ehto: jos olet menossa läpi tai menet läpi, tulet haastatteluun.

Vuoden 2015 vaaleissa sain ennen vaali-iltaa selvästi enemmän haastattelupyynnöitä kuin aiemmissa. Minua oli myös kysytty vaalien jälkeisen maanantain radiolähetykseen sillä varauksella, että tulisin valituksi. Nämä signaalit muokkaavat ehdokkaan vaali-illan fiilistä ennen tuloksen selviämistä. Aloin kutsujen valossa uskoa läpimenon todennäköisyyteen.

Ehdokkaat suhtautuvat valvojaisiin eri tavoin. Suositin itse nykyään kaikille osallistumista yhteisiin vaalivalvojaisiin, koska uskon, että vaali-illasta eteenpäin on hyvä palata ehdokaskuplasta yhteisen tekemisen meininkiin, mitä politiikka kuitenkin pohjimmiltaan on.

Omat käytäntöni ovat vuosien mittaan eläneet. Vuoden 2009 eurovaaleissa menimme oman Pilvi-tiimin kanssa SDP:n vaalivalvojaisiin ja seurasimme ääntenlaskentaa siellä. Vihreän langan toimittaja kirjoitti, että SDP:n tulevaisuus istui Pilvi Torstin vaalitiimin pöydässä. Kokeuttamattani tulini antaneeksi hölmöjä lausuntoja, kun ääntenlasku oli vielä kesken. En silloin ymmärtänyt, miten rajuja muutoksia sekä omaan että puolueen kannatukseen ääntenlaskun edetessä usein tulee.

Vuonna 2011 päätimme säästää itseämme: katsoimme eduskuntavaalien ennakoöänten tulokset meillä kotona tukitiimin kanssa ja siirryimme vasta sitten puolueen vaalivalvojaisiin. Tulos oli pettymys, ja minun oli varmasti hyvä koota itseni läheisten kanssa ennen kuin menin muiden joukkoon.

Moni oli odottanut, että joko minä tai Nasima Razmyar menisi läpi ja Päivi Lipponen putoaisi. Jopa Päivi itse tuntui arvioineen tilanteen niin ja järjesti tukiryhmälleen karonkkaillalliset vaaleja edeltävänä iltana. Vaalivalvojaisissa kohtasin silmin nähden helpottuneen Päivin ja onnitelin. Nasima jäi Päivistä 97 äänen päähän ja minä 163 äänen päähän.

Vuonna 2015 tilanne oli erilainen, koska olin SDP:n Helsingin puheenjohtaja ja niin ollen luonnollisesti vaalivalvojaisissa mukana

alusta saakka. Sillä kertaa puolueen valvojaisiin tuli laaja joukko puolipoliittisesti sitoutumattomia ystäviäni.

Odottava ja toiveikas tunnelma kääntyi ennakoäänien julkistamisen jälkeen pettymykseksi. Olin ennakoäänissä vasta seitsemännellä sijalla SDP:n listalla, ja ennakoäänimääräni oli romahtanut neljän vuoden takaisesta. Illan mittaan tilanne muuttui niin, että nousin vaalipäivän äänillä Päivi Lipposen ja Pentti Arajärven ohii.

Heti ennakoäänien julkistuksen jälkeen kuulin Timo Harakan olevan menossa läpi Uudellamaalta, mistä olin erityisen iloinen. Kuulin myös, että heti ennakkoäänien julkistuksen jälkeen ensimmäisessä Esalle lähettämässään viestissä Timo kysyi minun tuloksiani. Sekin tuntui kivalta.

Tunti ennakoäänien julkistuksen jälkeen annoin Ylen vaaliohjelman suoraan lähetyksen yhteishaastattelun Erkki Tuomiojan kanssa. Jälkikäteen olin itsestäni ylpeä. Pettymykseni ei lävähtänyt olohuoneisiin, pystyin puhumaan Helsingin SDP:n puheenjohtajan roolissa. Sanoin, että olin helpottunut neljästä paikasta ja erityisen iloinen Nasiman läpimenosta ensimmäisenä maahanmuuttaja- ja pakolaistaustaisena kansanedustajana Suomessa.

Kuntavaalien 2012 vaalivalvojisista voimakkaimmin jäi mieleen monen ehdokkaan yksinäisyys. Kun ehdokkaita on paljon, tukijoukkoa on väistämättä vähemmän ja moni seuraa ääntenlaskentaa kännykällä tai padilla aika itsekseen. Paikoista käydään tiukka kisa, ja usein joutuu odottamaan aivan illan loppuun ennen kuin tulos on selvillä.

Jälkikäteen hulvattomin vaali-iltamuistoni liittyy vuoden 2015 vaalivalvojaisten jatkojen jatkoihin. Olimme jo puolisoni kanssa menossa nukkumaan, kun sain tekstiviestin. Parin jatkoviestin jälkeen istuimme aamuyöllä kello kaksi taksissa matkalla vieraan nuorehkon kokoomuspoliitikon luo. Siellä olivat sosiaali- ja terveysministeri Laura Rätey ja kansanedustaja Lasse Männistö, molemmat tuttujani Helsingin kaupunkipolitiikasta.

Neljä vuotta aiemmin Laura ja Lasse olivat kisanneet kokoomuksen viimeisestä kansanedustajapaikasta niin tasaisesti, että tulos oli muuttunut Lassen hyväksi vasta tarkastuslaskennan jälkeen. Laura ei noussut varasijalta eduskuntaan, mutta ministeriksi kyllä. Vuonna 2015 Lasse ei ollut ehdolla, Lauran läpimenoa olin pitänyt selviönä. Olihan hän istuva

ministeri, joka oli näkynyt paljon julkisuudessa. Myös Jan Vapaavuori oli jäänyt pois eduskunnasta, joten Lauralle piti periytyä yllin kyllin ääniä.

Toisin kävi. Laura ei päätenyt edes varasijalle. Se oli valtava yllätys ainakin meille kokoomuksen ulkopuolella toimiville poliitikoille. Samalla se oli myös pettymys. Olen Lauran kanssa monesta asiasta eri mieltä, mutta hänen osaamistaan ja sosiaalisia taitojaan arvostan. Luulen, että niin on myös muiden puolueiden piirissä. Olisin mielusti nähnyt Lauran täyttävän yhden Helsingin kokoomuksen kansanedustajapaikoista.

Nyt olimme tyylikkäässä pikkukodissa Kampissa. Oli huhtikuinen aamuyö. Minä olin varakansanedustaja ja kohta entinen valtioshteeri, Laura oli kohta entinen ministeri eikä enää edes varaedustaja. Meitä yhdisti myös se, että edellisen vuoden aikana olimme tukeneet puolueidemme johtopaikan hävinnyttä ehdokasta, Laura Jan Vapaavuorta ja minä Jutta Urpilaista. Koimme molemmat nyky puolueemme hieman etäiseksi. Joimme samppanjaa ja tanssimme korkealla keittiön pöydällä Kaija Koon tahtiin. Muistaakseni haistatimme politiikalle ja puolueille ja päätimme, että mietimme hetken ihan muuta kuin politiikkaa.

Sekä vuonna 2011 että 2015 oudointa oli kohdata ihmisiä vaalien jälkeen. Noin puolet piti vaalitulosta mahtavana, toinen puolikas oli pettynyt. Etenkään viime vuonna en saanut voittajafilistä päälle vaaliltana, olinhan tähdännyt läpimenoon ja ainakin henkilökohtaisen äänimäärän nostamiseen vuodesta 2011. Vaati itsensä kokoamista ja uudelleen orientoitumista ottaa vastaan onnitteluja varakansanedustajuudesta heti seuraavana päivänä.

Pilvin päiväkirjasta

VAALIEN JÄLKEEN 2011

”ensi kerralla” ja ”ensi kerralla” → kuvittele Osku Pajamäen osalta 5 kertaa uudelleen ja uudelleen. Toisin sanoen: tuollaiset kommentit ovat rasittavia, kun vaaleissa joko tulee tai ei tule valituksia. Poliitikassa on kyse asemista. Täytyy olla asema, josta käsin voi tehdä ja toimia.”

”Viikko vaalien jälkeen mietin, kuinka ’mokasin’ vaalivalvo-
jaiset, kun en ’näkynyt’ → tämä se julkisuussairaus, joka politiik-
kassa tulee.”

23.4. 2011

jotain johtopäätöksiä/mietteitä NYT:

*kirkkaana mielessä politiikka ei päämäärä vaan väline niin kuin
kaikki muukin → tavoitteena hyvä elämä, jossa tehnyt merkityk-
sellisiä asioita

*politiikka: noste tulee ja menee, luulen, että minun nosteeni
siirtyi nyt Hgin Sd sisällä Nasimalle

Ke 29.6.2011

(Vaaleihin liittyen) Vuorokauden huono filis ja siitä jatkunut hyvä
filis, että näin sen piti mennä. Kahden kuukauden aikana paljon
aikaa E ja K kanssa, mikä tuntunut tosi tärkeältä. E valmisteltu
kouluun, molempien kanssa saanut käydä futistreeneissä ja ottaa
ikään kuin personasta kiinni. Nyt menossa ensimmäinen kahdesta
”kolmisteen”-viikostamme Lammilla, mikä sekini ihanaa. ”Näin
piti mennä” liittynyt moneen: lapsiin, eduskunnan meininkiin,
ylipitkiin hallitusneuvotteluihin, tutkimuksen saamiseen kunnolla
eteenpäin, elämän miettimiseen. Intuitio siis ollut vahva. Eilen se
sitten tavallaan realisoitui: työministeri Lauri Ihalainen soitti ja
aika lailla siltä istumalta päätin lähteä hänen ministeriavustajak-
seen.

*

Kommentti: Laura Rätty

Kirjoittaessani tätä kommenttia vuosi eduskuntavaalien jälkeen
hymyilen. Olihan tuo vaali-ilta melkoinen. Jatkojen jatkot (vai olivatko
ne jatkojen jatkojen jatkot?) olivat erikoiset, mutta äärettömän hauskat.
Paljon viiniä, musa kovalla ja tanssia pöydillä. Kiitos Pilvi, yhdet elä-
mäni mieleenpainuvimmista bileistä!

Olen fatalisti. Ajattelen, että asiat tapahtuvat tarkoituksesta. Vuosi sitten siltä ei kuitenkaan tuntunut. Ei minusta, eikä Pilvistä! Miten olisi voinutkaan, olimmehan me molemmat antaneet politiikalle käytännössä koko elämämme ja aikuisikäemme.

Politiikka on siitä jännä laji, että se näyttää ulkopuolisesta hyvin erilaiselta kuin sisältäpäin. Poliitikoista maalataan kuvaa omaa etua tavoittelevina pyrkyreinä, ja heidän tekemisiään tarkastellaan lähinnä negatiivisista kulmista. Politiikka näyttäytyy pelinä ja kummallisena virheiden selittelynä.

Sisältä katsottuna asia on toisin. En tunne yhtään politiikan ytimessä mukana olevaa ihmistä, puoluekannasta riippumatta, joka ei olisi täydestä sydäimestään hoitamassa yhteisiä asioita. Ja kun heittäytyy tähän työhön sellaisella antaumuksella, jota Pilvi tässä kirjassaan oivallisesti kuvaa, myös pettymykset ovat suuria. Juuri sillä pettymyksen hetkellä on vaikea nähdä eteenpäin.

Hyvä ystäväni ja suuresti arvostamani poliitikko Jan Vapaavuori opetti yli kymmenen vuotta sitten minulle, nuorelle poliitikon alulle: myös politiikassa riittää se, että tekee työnsä hyvin. Ylevä ajatus, ja varmasti osin tottakin, mutta Pilvin tarina panee kuitenkin epäilemään. Tunnen ahkeran, älykkään, osaavan ja asioihin perehtyvän vaikuttajan, joka todella olisi ansainnut paikan eduskunnasta.

Pilvin kampanja oli erinomainen. En pysty nimeämään yhtään yksittäistä virhettä tai asiaa, joka siitä olisi jäänyt puuttumaan. Silti se ei vain tavoittanut äänestäjiä. Se kuva, jonka me politiikassa toimivat näemme, ei välittynyt ulospäin. Ainakaan riittävästi.

Niin joskus käy. Asiat tapahtuvat tarkoituksesta, siihen on hyvä uskoa. Onneksi maailmaa voi muuttaa niin monella eri tavalla. Pilvin slogan ”Politiikan täytyy muuttaa maailma” tuntuu tänään vielä ajan-kohtaisemmalta kuin aikaisemmin.

Neljä päivää eduskuntavaalien jälkeen kirjoitin Facebookiin:

Hieno päivä. Aamulla työhyvinvointifoorumi, jossa yhteisesti totesimme, että työhyvinvointi ja sen kehittäminen on raskasta työtä, eikä sanahelinää.

Päivällä puhuin Helsingin kaupungin elinkeinopäivässä ja oli niin hienoa tuntea ihmisten lämmin vastaanotto. Odotan kovasti uusia haasteita kaupungilla.

Ilta kului ystävän ja kollegan kanssa maailmaa parantaessa. Maailma taitaakin olla pikkuisen parempi kuin aamulla. Elämä ♥

Muistan joutuneeni hiukan puristamaan, että sain tuon päivityksen tehtyä. Nyt vuosi vaalien jälkeen on hyvä todeta, että elämä todellakin kantaa. Poliittikkaan voi osallistua niin monella tapaa, eikä paikka eduskunnassa ole ainoa tapa muuttaa maailmaa.

Laura Rätty on työskennellyt Helsingin sosiaali- ja terveystoimen apulaiskaupunginjohtajana sekä sosiaali- ja terveysministerinä. Parhaillaan hän on siirtymässä uusiin haasteisiin ja aloittaa pian Terveystalon liiketoimintajohtajana. Poliittikkaa Rätty on harrastanut yli 20 vuotta.

Politiikan täytyy yhä pelastaa maailma

HUHTIKUUSSA 2011 eduskuntavaalien ja valinnasta puuttuneen 184 äänen jälkeen kirjoitin:

Toista kertaa tällaista ei tehdä.

- yli vuosi elämästä
- lasten laiminlyönti
- 25 000€ omaa rahaa ja menetetyt ansiot 6 kk
- Ulpun rooli!
- oman tukiryhmän ja ystävien panos

Ja sitten tuli seuraavat eduskuntavaalit. Kaikki lueteltu piti paikkansa. Yli vuosi elämästä. Lasten laiminlyönti (mutta tällä kertaa heitä oli kahden sijaan kolme), omaa rahaa ja menetettyjä ansioita, ystävien, läheisten ja tukiryhmän järjetön panos. Kampanjapäällikkö Ulpun liivarin vuonna 2011 heittäämä ”it’s now or never” -slogan oli muuttunut ”one more time” -heittäytymiseksi.

Vaalit ovat ihmeellinen juttu. Vaalihuumassa on imua, politiikassa on imua. Selittämätöntäkin. Niin täytyy olla, koska vaaleihin ja ehdokkuuteen liittyy paljon uhrauksia ja överiksi menemistä ja silti ihmiset ovat toistuvasti mukana.

TANELI TIKKA esitti jokin aika sitten Facebookissa ajatuksen demokraatiasta, jossa päättäjät valitaan kymmeneksi vuodeksi kerrallaan. Ehdolle voi asettua vain kerran. Jos siis tulee valituksi, voi lähteä siitä, että kymmenen vuoden ajan toimii ohjelmansa ja parhaan kykynsä mukaan. Vanha paradoksi ”tiedän kyllä, mitä pitäisi tehdä, mutta en tiedä, miten tulisin uudelleen valituksi” mitätöityisi.

Etenkin nykyään, kun moni on ehdolla vaaleissa harva se vuosi, pohdinta tuntuu tarpeelliselta. Ajatus on kenties utopia, mutta sellaisena kiinnostava. Olisiko vaalijärjestelmämme rukattavissa niin, että pääsisimme lähemmäksi tilannetta, jossa poliitikkojen keskeinen kysymys ei olisi uudelleenvalinta?

Vaalijärjestelmän vaikutusta siihen, millaisia ihmisiä hakeutuu poliittisiksi päättäjäksi, lienee pohtinut myös Googlen Nicklas Lundblad, jonka tapasin keväällä 2013. Lundbladin työnkuvaan kuului isännöidä yrityksessä vierailleita poliittisia johtajia eri puolilta maailmaa. Kysyin häneltä, oliko hänelle muodostunut yleiskuvaa poliittisista johtajista. Vastaus liittyi vaaleihin: kolmannes hänen kohtaamista poliittisista johtajista oli sellaisia, jotka vahvasti ajavat oikeaksi kokemiaan asioita, siis periaatteellisia idealisteja. Kahta kolmasosaa luonnehti Lundbladin kokemuksen mukaan eniten se, että he pyrkivät tulemaan valituiksi uudelleen.

Suomessa luvut ovat mielestäni toisin päin. Tässä kirjassa kuvatussa kotoperäisessä vaalihuumassa on paljolti kyse siitä, että valtaosa ehdokkaista on syvästi kiinnostunut yhteiskunnasta ja haluaa palavasti mukaan päättämään asioista. Valtaosa myös uskoo vilpittömästi oman arvopohjansa kestävyYTEEN. Yhtä ajaa kristillinen vakaumus, toista talouden vakauden varmistaminen ja kolmatta oman elämän kokemus tasa-arvoisten koulutusmahdollisuuksien ratkaisevasta merkityksestä.

Uskon edelleen, että politiikalla ja vaaleissa valittavilla edustajilla on vankka perimmäinen tehtävä: pyrkiä takaamaan mahdollisimman hyvä elämä kaikille niin, että tavoitetta toteutettaessa ympäristöä kunnioitetaan ja muita ihmisiä ei alisteta. Koko maailman tasolla siitä ollaan hyvin kaukana, pohjoismaisella tasolla paljon on saavutettu, mutta juuri nyt ilmassa on ristivetoa.

Tämän perimmäisen tehtävän vuoksi toivon, että vaalit tulevina vuosina houkuttavat ehdokkaita ja yhä useampi aktiivinen kehittäjäihminen rohkenee mukaan. Vaaleilla valituksi tuleminen on vaativaa, mutta se myös antaa selkeän mandaatin, luvan johtaa ja päättää.

Viime vuoden ajan minun on ollut helppo keskittyä toimimaan Helsingissä. Helsinkiläiset ovat äänestäneet minut puoluepiirin vetäjäksi, kaupunginvaltuuston jäseneksi ja kaupunginhallitukseen. Vastuullamme on yli neljän miljardin euron vuosibudjetti, yli kymmenen

miljardin konsernitase, 40 000 työntekijää ja yli 600 000 asukasta. Kaupunkilaista määrä on viime vuosina kasvanut 1–1,5 prosentin vuosivauhtia.

Helsinki on kansainvälisessä mittaluokassa suurkaupunki kaikilla muilla mittareilla paitsi väestöllä mitattuna. Pohjoismaalle tyypillinen toimivalta tarkoittaa, että me todella päätämme isoista kokonaisuuksista ja voimme vaikuttaa maailmaan. Siinä missä Lontoon pormestari Boris Johnson voi kutsua Suomen edustajan puhumaan Lontoon alueen koulujen rehtoreille suomalaisesta koulutuksesta ja *toivoa*, että suositukset päättyvät itsenäisissä kaupunginosissa osaksi budjettipäätöksiä, Helsingissä kaupunginvaltuusto voi *päätää*, että ne päättyvät.

Kaupunki myös omistaa merkittävän määrän alueensa tonttimaasta, mistä valtaosassa maailmaa voidaan vain haaveilla. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että voimme samanaikaisesti suunnitella uusia asuntoja ja niiden asukkaiden julkista liikennettä ja palveluja. Samaan tapaan Helsinki omistaa sataman, energiayhtiön, teatterin, orkesterin, Tukku-torin... Helsinkiläinen päättäjä voi vaikuttaa ilmastopolitiikkaan, energiakysymyksiin, yhdenvertaisuuden toteutumiseen, kotoutumispolitiikkaan ja lasten koulupolkujen sujuvuuteen.

Helsinki-innostukseni sulkee oman vaaliympyräni. Liittyessäni 2008 SDP:n jäseneksi en voinut kuvitella ehdokkuutta kuntavaaleissa. Kansainvälisten asioiden myötä mukaan politiikkaan lähteneenä en arvellut soveltuvani Helsingin päättäjäksi. Nyt ajattelen tästä kaikesta kovin toisin. Kansallisen päätöksenteon halvautuessa ketterät ja dynaamiset kaupungit toimivat.

Olen kokenut suomalaisen valtakunnanpolitiikan viime vuodet masentavina. Puuttuu johtajuus, näkymä tulevaisuudesta, innostus, lujuus, suunnan näyttäminen ja ennen kaikkea asioiden maaliin saaminen. Poliittinen taktikointi ja alueiden paine ottaa jatkuvasti niskalenkin yhteiskunnan kokonaisedun etsimisestä parhaan tiedon ja asiantuntemuksen valossa.

Juuri siksi kysymykset vaalijärjestelmästä ja ehdokkuuden realiteeteista tuntuvat erityisen tärkeiltä: miten päättäjiksi valikoituvat pystyisivät muuttamaan vaalien intomielisen palon ja vaikuttamisen halun teoiksi musertumatta erilaisten politiikan lainalaisuuksien alle? Miten varmistamme, että päätöksenteossa on motivoituneita, sitoutuneita ja

itsensä likoon laittavia ihmisiä ja 2020-luvulle kurottavia ajatuksia ja tavoitteita?

121

TOUKOKUUN 19. päivänä 2015, kuukausi viime eduskuntavaalien jälkeen, istuimme aurinkoisena kevätiltana Punavuoren ahvenen kabinetissa. Kirjailija Elina Hirvonen kertoi mummostaan, joka oli ollut palvelija. Sitten Elina puhui kauniisti sosiaalidemokratiasta, joka on hänelle kuin salarakas.

Tuleeko maailmasta ja sosiaalidemokratiasta sellainen kuin me toivomme? Ratkommeko todella ja aikuisten oikeasti pulmia, jotka ovat olleet syvin motiivini lähteä politiikkaan ja olla mukana? Siis ilmastonmuutos ja hyvinvointivaltion tulevaisuuden rakentaminen.

Uskon, että molemmissa tarvitaan sosiaalidemokraattista liikettä tai ainakin demariarvopohjasta ponnistavaa ihmiskuvaa ja motivaatiota. Ilmastonmuutoksessa, koska ilman globaaleja ratkaisuja toivoa ei ole ja sosiaalidemokratia on globaali kestävä kehitys ajava aate. Hyvinvointivaltion tulevaisuudessa, koska sen lähtökohdat ovat sosiaalidemokraattisen liikkeen kovinta ydintä. Siksi myös niiden uudistamisen pitäisi olla sekä mahdollista ja että juuri tämän porukan ulottuvilla ja johdettavissa.

Toisaalta on oltava realistinen. On oltava valmis tunnustamaan, että SDP:stä ei ole tullut sitä, mitä olin toivonut. Olen nyt ollut mukana kahdeksan vuotta. Koko tämän ajan olen hakenut uskoni *potentiaalista*. Potentiaalin varassa ei voi loputtomiin uskotella itselleen, että SDP nousee kansainväliseksi johtavaksi tulevaisuuspuolueeksi, jos liikettä oikeaan suuntaan ei tapahdu. Puolue on mukanaoloaikani kehittyneet vaatimattomasti. Ylipäänsä käsitykseni suomalaisten puolueiden tilasta on matala.

En tiedä, mitä puolueista ja SDP:stä tulee. Vuonna 2008 uskoin, että muut tulevat kokemaan saman valaistumisen kuin minä: SDP voi olla merkittävä globaali vaikuttaja, edistää tasa-arvoa minun elinaikanani, poistaa köyhyyttä ja todella toimia kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti kaikkialla maailmassa.

Olen saanut kokea globaalin sosiaalidemokraattisen liikkeen voiman ja olemassaolon muutamissa yksittäisissä tilanteissa. Uskon edelleen, että jos riittävän iso joukko vahvoja toimijoita eri maailmankolkkien

122 työväenpuolueista kokoaisi voimansa, mannerlaatat voisivat liikkua. Mutta tapahtuuko se? Syntykö tällaista liikettä?

Pystyykö politiikka ylipäänsä ratkomaan aikamme isoja kysymyksiä? Tämä on minulle toivon asia: toivon, että pystyy, koska ei niitä mikään muukaan voima ratko.

Siksi ehdokkaita tarvitaan. Koska politiikkaa tarvitaan. Koska politiikan täytyy edelleen pelastaa maailma.

HALUAN KIITTÄÄ vuosina 2009–2015 mukana ollutta joukkoa, jota ilman ei olisi ollut vaaleja tai vaalikirjaa. Kiitos siis:

Aarnet, Ahmed, Aino, Airi, Aleksej, Aleksi, Anelma, Anitat, Anja, Ann, Anna, Anne, Ansa, Antti, Arnot, Arto, Aulikki, Aulis, Barbro, Eeva, Eilat, Elina, Erkki, Esat, Eveliina, Fatima, Hanna, Hannut, Harri, Helenat, Heli, Ilari, Ilkka, Jannet, Jari, Jennit, Johannat, Joonas, Joukot, Juhanat, Juhat, Jukka, Jussit, Jyri, Kaija, Kaisat, Kaisu, Kari, Karita, Katariina, Katri, Katrianna, Kirstit, Krishna, Lala, Lassi, Laura, Lauri, Leenat, Leevi, Liisa, Maija, Maisa, Margaret, Maria, Marjat, Marja-Leena, Marjatat, Markut, Marsa, Martta, Matias, Matit, Miiikat, Miina, Mikko, Milka, Milla, Minnat, Minna-Kaisa, Minnis, Nanna, Nelli, Niilo, Ninni, Olli-Pekka, Osku, Pekat, Pentit, Pertit, Petri, Piia, Pipa, Prerana, Päivikki, Raijat, Raila, Raili, Raimot, Rakel, Rauna, Reetat, Reijo, Riitta, Ristot, Ritvat, Saija, Salme, Samit, Samulit, Sannat, Sari, Seija, Sepot, Sicu, Sinikat, Siru, Tapani, Tarjat, Terhi, Timo, Tuire, Tuomas, Ullat, Ulla-Maija, Ulpu, Villet ja Yrjö.

Nimet on poimittu tukijalistalta. Aivan varmasti sieltä puuttuu monta tärkeää. Kiitos yhtä paljon teille!

Tällaista vaalikirjaa ei olisi voinut kirjoittaa vain omien kokemusten perusteella, vaan mukaan on tarvittu havaintoja *muista ehdokkaista*. Erityisen paljon olen kiinnittänyt huomiota oman puolueeni SDP:n ihmisiin kuten Nasima Razmyar, Eero Heinäluoma, Erkki Tuomioja, Päivi Lipponen, Sara Paavolainen, Arto Bryggare, Pentti Arajärvi, Liisa Jaakonsaari, Timo Harakka, Antti Rinne, Mikael Jungner ja Osku Pajamäki.

Muista puolueista tarinoissani seikkailee lähinnä ehdokaskollegoita, joiden kanssa olen tehnyt eri vaiheissa yhteistyötä, osallistunut samoihin keskusteluihin tai arvattavasti kilpaillut samoista äänistä. Kirjan sivuilla ovat jollain tavalla mukana esimerkiksi Outi Alankokahiluoto, Paavo Arhinmäki, Emma Kari, Otso Kivekäs, Laura Kolbe,

Silvia Modig, Lasse Männistö, Marcus Rantala, Wille Rydman, Petri Sarvamaa, Johanna Sumuvuori, Antero Vartia ja Ben Zyskowicz.

Kiitos ja anteeksi kaikki tässä ja kirjan sivuilla mainitut!

Erityisen lämmin kiitos kommenteista kirjan lukuihin: Jussi Lähde, Esa Suominen, Tom Packalén, Nasima Razmyar, Mikael Jungner, Marko Junkkari, Reetta Rätty, Jukka Niva ja Laura Rätty.

Puolisoni Samuli Simojoki vaikutti ratkaisevasti siihen, että asetin *Vaalikirjan* kirjoittamisen monen muun homman edelle. Lähes 20 vuotta sitten Ylioppilaslehden toimituksessa tutuiksi tulleet ”Firman pojat”, rakkaat ystävät Matias Möttölä ja Jaakko Lyytinen, kommentoivat käsikirjoitusta. Heidän huomautuksensa ja ideansa olivat olennaisia, osuvia ja vaativia, ja uskon niiden tehneen kirjasta monin verroin paremman. Samoin kiitos Eila Rekilälle, Ulpu Iivarille ja Arto Virtaselle tarkoista havainnoista kirjan suunnittelu- ja käsikirjoitusvaiheessa.

Pitkäaikainen tutkijakollega ja nykyinen Kalevi Sorsa -säätiön toiminnanjohtaja Mikko Majander sitoutui hankkeeseen niin, että se kesti muuttuvat aikatauluni ja mahdollisti kirjan viimeistelyn. Hänen kommenttinsa eri vaiheissa paransivat ajatteluni logiikkaa merkittävästi – paras tapa haastaa minua kun on kannustaa miettimään lisää! Mikko myös esitti kustannustoimittajaksi Anni-Marja Riikinsaaren, joka tekikin upean työn ilmaisun kirkastamisessa. Kiitos molemmille.

- Aalto, Touko 60
Aapakari, Antti 69
Abdullah, Zahra 80–81
Ahosniemi, Arno 69
Ahtisaari, Martti 18
Alanko-Kahiluoto, Outi 33, 65
Anttila, Maija 46
Apunen, Matti 78–79
Arajärvi, Pentti 7, 113
Bläfield, Ville 95
Bryggare, Arto 44
Chettri Subedi, Prerana 75
Cvetko, Uros 53
Elo, Jouko 18, 48
Enbuske, Tuomas 102
Haatainen, Tuula 63, 94
Haavisto, Pekka 14, 31, 54
Halla-aho, Jussi 39
Halonen, Tarja 18
Harakka, Timo 73, 77–78, 90, 113
Harkimo, Hjallis 76
Harkimo, Joel 42, 47, 76
Harkimo, Leena 76
Heinäluoma, Eero 15, 42, 44, 59,
73, 87, 91
Hetemaj, Fatbardhe 47, 59, 91
Hiltunen, Rakel 33, 46, 57, 62–63,
65, 86
Hirvonen, Elina 121
Huovinen, Susanna 60
Huru, Nina 50
Häkämies, Jyri 37
Hämäläinen, Unto 10, 74, 78, 111
Ihalainen, Lauri 37, 62–63, 74–76,
78–79, 86, 106, 115
Iivari, Ulpu 15, 16, 18, 22, 29–30,
34–35, 37, 45–46, 48, 60, 66, 68,
75, 77, 86, 118
Iloniemi, Jaakko 37
Immonen, Olli 38
Isbom, Hanna 25
Itkonen, Juha 105
Itälä, Ville 33
Jaakonsaari, Liisa 78, 98
Johnson, Boris 120
Jungner, Mikael 63–64, 73, 78, 90,
102
Junkkari, Marko 66–69, 77, 83–85
Jätteenmäki, Anneli 91
Kaarto, Hanna 66–68, 77
Kaija Koo 114
Kalli, Timo 35–36
Kari, Emma 47, 71, 92, 94
Katainen, Jyrki 91
Kauppi, Piia-Noora 37
Kivekäs, Otso 34, 54, 57, 103

- Kokander, Jenni 62, 104
 Kokko, Leevi 66, 68
 Kokko, Milla 28, 58–59, 66, 68, 79
 Kolbe, Laura 104
 Koskinen, Seppo ”Sedu” 37
 Kotro, Arno 62
 Koulumies, Terhi 80–81
 Kullaa, Rinna 18–19, 60, 77
 Kumpula-Natri, Miapetra 77–78, 86, 90
 Kuokkanen, Mika 25
 Kämpö, Riikka 31
 Kärki, Jussi 82
 Lautela, Yrjö 45–46
 Lehtinen, Lasse 86
 Lehtipuu, Otto 54
 Lehtomäki, Paula 110
 Lipponen, Paavo 76, 91
 Lipponen, Päivi 7, 52, 76, 112–113
 Loven, Jape 42, 57
 Luikku, Susanna 60
 Lundblad, Nicklas 119
 Lyytinen, Jaakko 79
 Lähde, Jussi 30–31
 Marin, Sanna 70, 104
 Melender, Tommi 11
 Meretniemi, Jaakko 59
 Merisalo, Arto 35–36
 Metsola, Ukko 72, 88
 Modig, Silvia 82, 104
 Mäenpää, Mikko 86
 Mäkelä, Kaisaleena 79
 Männistö, Lasse 53, 63, 81, 113–114
 Möttölä, Matias 17, 78
 Niemi, Matti 25, 59, 81–82
 Niinistö, Ville 104, 106
 Nikkanen, Hanna 78
 Niva, Jukka 99–100
 Obama, Barack 18, 33, 72
 Oskala, Hannu 33, 54, 63
 Paasikallio, Jukka 27
 Paasilinna, Petra 73
 Paavolainen, Sara 32, 63, 76, 79
 Packalén, Tom 47–49
 Pajamäki, Osku 28, 52, 62–63, 79, 86, 90, 114
 Pekkala, Pekka 101
 Pelkonen, Jaana 37–38, 81
 Pentikäinen, Mikael 111
 Penttilä, Hannu 46, 86
 Penttilä, Risto E. J. 33
 Perälä, Erkki 54
 Pietiläinen, Sirpa 73
 Poijärvi, Ninni 25
 Puoskari, Mari 54
 Puska, Pekka 99
 Pääkkönen, Jasper 80
 Rajamäki, Kari 92, 95
 Ravolainen-Rinne, Heta 36
 Razmyar, Nasima 29, 42, 50–52, 54–55, 63, 76–77, 79, 87, 90, 112–113, 115
 Rehn, Elisabeth 74
 Rehn, Olli 91
 Rinne, Antti 90, 92–93, 106
 Rydman, Wille 44, 62, 91, 95
 Rätty, Laura 63, 79, 81–82, 113–117
 Rätty, Reetta 94–95
 Saarikko, Annika 91
 Saarikoski, Saska 101
 Santamäki-Vuori, Tuire 27
 Sarvamaa, Petri 33

Selin, Ann 26, 62
Simojoki, Elias 19, 53, 111, 115
Simojoki, Kaius 19, 115
Simojoki, Samuli 29, 66, 68
Sipilä, Juha 89, 104
Soininvaara, Osmo 27, 54, 63
Stranius, Leo 54, 104
Stubb, Alexander 18, 71, 81, 88–89,
106
Sumuvuori, Johanna 54, 82
Sunell, Milka 77
Suominen, Esa 7, 15, 18, 22, 38–39,
46, 81, 113
Tervo, Miika 42
Tikka, Taneli 118
Toivola, Jani 80, 82
Trump, Donald 71
Tuominen, Jenni 26–27, 57, 107
Tuomioja, Erkki 15, 42, 60, 87, 91,
106, 111, 113
Tuppurainen, Tytti 73
Urpilainen, Jutta 15, 18, 90–91, 114
Vainikka, Mirka 50–51
Vainio, Timo 13
Vanninen, Jouko 16
Vapaavuori, Jan 63, 81, 114, 116
Vartia, Antero 51, 54, 61, 80
Vartiainen, Juhana 60, 93
Vehviläinen, Sirkka-Liisa 46
Väyrynen, Paavo 91
Yanar, Ozan 54
Yli-Saunamäki, Tapani 35
Ylikahri, Ville 54
Zyskowicz, Ben 34, 51, 57, 73, 104

